126 ISSN 0772-6384
43e jaargang - 2

Ten Mandere

Heemkundige periodiek voor Izegem, Emelgem en Kachtem

MACHINES BOUCHERIE

Machines Boucherie nv
Plast-o-Form nv
Stuivenbergstraat 106
8870 Izegem
Tel. (051) 31 21 41 - Fax (051) 30 54 46

Drukkerij
STROBBE

opgericht in de 19e eeuw
uitgebouwd in de 20e eeuw
klaar voor de 21ste eeuw

tm TEN MANDERE
heemkundige periodiek voor izegem en omgeving

BESTUUR:
Voorzitter :
Dr. JEAN-MARIE LERMYTE
Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem
tel./fax. 051/30 39 99

Ondervoorzitter :
ANTOON VANDROMME
Blauwhuisstraat 52, 8870 Izegem
tel. 051/30 31 35

Secretaris : ROBERT LEROY
Boomforeeststraat 49, 8870 Izegem
tel. 051/30 10 56

Ere-Penningmeester : ALBERIC DEPREZ
Roeselaarsestraat 6 bus 1, 8870 Izegem
tel. 051/30 28 48

Penningmeester : ANDRE MISTIAEN
Hondekensmolenstr. 24, 8870 Izegem
tel. 051/30 36 69

Archivaris : ANDRE DEMEURISSE
Baronielaan 33, 8870 Izegem
tel. 051/30 46 58

Hoofdredacteur en webmaster :
BART BLOMME
Europastraat 13, 8770 Ingelmunster
tel./fax. 051/30 03 67
bart.blomme@wanadoo.be

Leden :
FREDDY SEYNAEVE
Elegastlaan 14, 8870 Izegem
tel. 051/30 58 31

RAF VANDENBERGHE
Meensesteenweg 77, 8870 Izegem
tel. 051/30 46 23

HENDRIK WILLAERT
Krommekeerstraat 5, 8755 Ruiselede
tel. 051/68 82 45

BERTRAND NOLF
Zevekotestraat 27, 8770 Izegem
tel. 051/30 74 30

ANDRE BOURGEOIS
Sint-Tillostraat 9, 8870 Izegem
tel. 051/30 19 06

ANTOINE MALLISSE
Meensestraat 149, 8870 Izegem
tel. 051/30 51 53

REDACTIE :
Bart Blomme
Jean-Marie Lermyte
Antoon Vandromme
Raf Vandenberghe

e-mail: Tenmandere@hotmail.com
URL: www.tenmandere.tk

SINT-TILLO IN EN BUITEN DE KUNST

ANTOON VANDROMME

Verantwoordelijke uitgever : Jean-Marie LERMYTE, Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem.
Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn bijdrage en ontvangt 15 overdrukken.
Voor gehele en gedeeltelijke overname is de voorafgaandelijke toestemming van de heemkundige kring en de auteur vereist.
Bankrekeningnummer : 472-4353811-45.
Wie het lidmaatschap betaalt ontvangt 3 nummers.

ALG. NUMMER **126**, 43te JG. NR. 2 (augustus 2003)

LIJST ERELEDEN 2003

de lijst werd op 18/08/2003 afgesloten

In Izegem :

Allewaert, Luc, Nieuwstraat 27 bus 2
Allossery, Luc, Roeselaarsestraat 327
Artekom, Roeselaarsestraat 594
Basisschool, H.-Familie, Leenstraat 10
Basisschool, St.-Pieter, Prinsessestraat 15
Berlamont, Paul, Kasteelstraat 38
Billiouw, Carlos, Vuurkruiserslaan 2
Bogaert, Jan, O.-L.-Vrouwestraat 20
Boucherie, N.V., Stuivenbergstraat 106
Boucherie, Christiane, Abelestraat 61
Bourgeois, André, Sint-Tillostraat 9
Bral-Dejonghe, Rudi, Ardooisestraat 62
Bruyneel, Roger, Ingelmunsterstraat 57
Carette, Adhémar, Sint-Jorisstraat 59
Christiaens, Roselin, Grote Markt 17
Claeys, Jozef, Manegemstraat 39
Compernolle-Devlieghere, Etienne, Heibrugstraat 17
Cornillie, Ann, Kruisstraat 4
D'Artois, Johan, Hondekensmolenstraat 12
Debosschere, Jean-Pierre, Reperstraat 65
Deceuninck, Flor, Baronielaan 26
Declercq-Horré, Marcel, Mentenhoekstraat 32
Decoene, Jozef, E.H., Kerkplein 13
Decoene, Pierre, Kortrijksestraat 319
Defauw-Verhoestraete, L., Gentseheerweg 92
Deforce, Marie-Claire, Nederweg 55
De Forche, Christiaan, Nieuwstraat 27 bus 7
Degezelle, Lucien, Nieuwstraat 4
Delaere, apoth., B. vanden Bogaerdelaan 35
Demey, Johny, Kortrijksestraat 321
Demoen, Daniël, Sint-Crispijnstraat 26
De Poot, Paul, Lindestraat 27
Derieuw, Guido, Wantje Pietersstraat 44
Derluyn, Jan, Meensesteenweg 83
Derolez, Jacques, Bellevuestraat 45
De Smedt, Dirk, Boomforeeststraat 3
De Vlieghere, Luc, Melkmarktstraat 3
Devoldere, Gaspard, Sint-Tillostraat 7 bus 7
Dewitte, Bart, Reperstraat 53
Dewitte, Erik, Lendeleedsestraat 42
Drukhuis Raphaello, Lendleedsestraat 115
Dubaere, Ludwig, E.H., Ter Beursplein 1
Duhamel, Frank, Merelstraat 4
Dumoulin, Christiaan, Kerelstraat 4
Dupont, Jim, B. de Pélichystraat 34
Dupont, Johan, Lendeleedsestraat 20
Duyck, André, Sint-Jorisstraat 55
Duyvejonck, Paul, Pieter Baesstraat 23
Eeckhout, André, Baron de Pélichystraat 4
Eeckhout, Gabriël, H.-Hartstraat 7 bus 5
Eeckhout, Geert, Baronielaan 2
Flamez, José, Bosbeekstraat 3
Gits, Jan, Kasteelstraat 21
Guillemyn, Antoon, Meensesteenweg, 88
Gyselinck, Wouter, Baronielaan 56
Handsaeme, Roland, Gentseheerweg 82
Herman, Raphaël, Stijn Streuvelsstraat 26
Himpe, Kurt, Baronstraat 4
Hotel-restaurant Royal, Stationsstraat 3
Houthoofd-Feys, Antoon, Steenovenstraat 4
KBC-bank, Marktstraat 22
Kemp, autobedrijf, Rijksweg 4
Kemp, Marc, Gentseheerweg 45
Kints, Jean-Pierre, St.-Crispijnstraat 50
Laga, Stefaan, Gentseheerweg 44
Lannoo, Luc, Vlietmanstraat 2
Lecluyse, Eddy, Abelestraat 25
Loontjens, Alfons, Nieuwstraat 22
Madou, Chris, Kokelarestraat 89
Maertens, Erik, Kerelsstraat 13
Maertens, Raf, Lendeleedsestraat 12/1
Maes, Bernard, Gentseheerweg 102
Malfait, Luc, Schoolstraat 32
Marannes, Valere, Ingelmunstersestraat 70
Mattan, Erik, Henri Dunantstraat 45
Naessens, Maurice, Ingelmunstersestr. 50
Nollet-Vanneste, Tony, Kardinaal Cardijnlaan 1
Parochie H.Hart, Roeselaarsestraat 53
Rommel, Bart, Baronielaan 52
Rosseel, Luc, Roeselaarsestraat 95
Sagon, Luc, Gentsestraat 19
Sagon-Vanden Avenne, Fernand Gentsestraat 17
Seynaeve, Jozef, Burg.V.d. Bogaerdelaan 93
Seynaeve, Paul, Meensesteenweg 191
Spriet, Aurel, Nieuwstraat 20
Spriet, Leon, Kortrijksestraat 86
Spriet, Noël, Sint-Antoniusstraat 17
Spriet, Christophe, Rumbeeksestraat 47
Strobbe, Firma, Kasteelstraat 1
Strobbe, Michaël, Groenstraat 5
Strobbe-Cardoen, Dirk, Gentseheerweg 98
Strobbe-Hochepied, Marc, Wallemotestraat 77
Strobbe-Staessens, Luc, Vredestraat 1
Strobbe-Vanlauwe, Johan, Sint-Jorisstraat 37
Taeymans, Wilfried, Pieter Baesstraat 11
Terryn-Declercq, Rik, Melkmarkt 2 bus 5

SINT-TILLO

OF HEILIGE HILONIUS
APOSTEL, EERSTE PASTOOR
EN PATROON VAN DE STAD
IZEGEM

We bemerken hier Sint-Tillo als benedictijnermonnik tussen de oude en de nieuwe kerk van Izegem, als vaste schakel tussen het "verleden" en het "heden". Achter hem zien we een grote wolk, daar hij in Frankrijk als weerheilige wordt aangeroepen. Op de voorgrond vinden we een paar grote stenen. Deze verwijzen naar de legende, die verhaalt dat de Izegemnaren Tillo met stenen (op de Steendam[1]) bekogelden, wanneer hij hen gebood hun oude afgoden te verlaten.

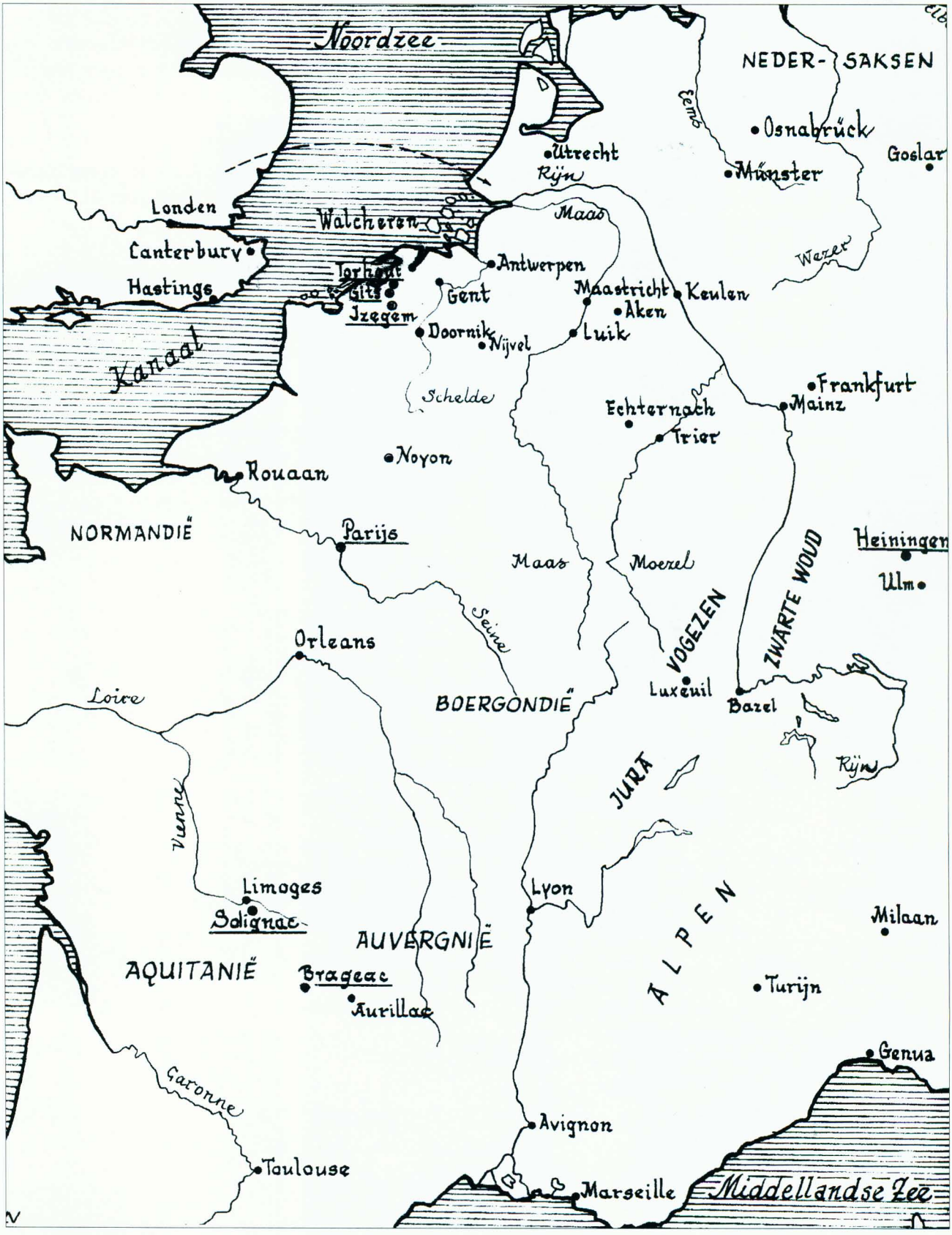
Noordzee
NEDER-
SAKSEN
Osnabrück
Goslar
Münster
Utrecht
Rijn
Ems
Londen
Walcheren
Maas
Canterbury
Antwerpen
Wezer
Hastings
Gent
Maastricht
Keulen
Aken
Izegem
Doornik
Nijvel
Luik
Kanaal
Schelde
Frankfurt
Mainz
Echternach
Trier
Noyon
Rouaan
NORMANDIË
Parijs
Maas
Moezel
Heiningen
Ulm
Seine
VOGEZEN
ZWARTE WOUD
Orleans
Loire
Luxeuil
Bazel
BOERGONDIË
Rijn
JURA
Vienne
Limoges
Lyon
Milaan
Solignac
AUVERGNIË
ALPEN
AQUITANIË
Brageac
Turijn
Aurillac
Genua
Garonne
Avignon
Toulouse
Marseille
Middellandse Zee

Sint-Tillo in en buiten de kunst

Sint-Tillo in de kunst

1. Bouwkunst : Kerken aan Sint-Tillo gewijd

- 1.1. Solignac (Frankrijk)
- 1.2. Izegem: Oude kerk - Stuiverskapel - Nieuwe kerk
- 1.3. Gits
- 1.4. Heiningen (Duitsland)
- 1.5. Brageac (Frankrijk)

2. Schilderkunst

- 2.1. Izegem : werk van J. B. Van Moerkerke
- 2.2. Roeselare: Muurfries in de Sint-Michielskerk
- 2.3. Miniatuur
- 2.4. Iconen

3. Grafische kunsten

- 3.1. 19de eeuwse devotieprentjes van onze patroonheilige in Izegem
- 3.2. 20ste eeuwse devotieprentjes van Sint-Tillo
  - in Izegem
  - in Gits
- 3.3. Buitenlandse voorstellingen
  - Franse voorstellingen
  - Italiaanse voorstellingen
  - Duitse voorstelling
- 3.4. Affiches met Sint-Tillo
- 3.5. Afbeeldingen in "Gulden Boeken"

4. Glasschilderkunst

- 4.1. Izegem
  - Patroonheilige van de kerk
  - Sint-Tillo predikt voor de Izegemnaren
  - Sint-Tillo wordt uitgezonden door Sint-Elooi
  - Hulde aan Sint-Tillo
  - Een aandenken (E.H. G. Lagae)
- 4.2. Brugge

5. Beeldhouwkunst

- 5.1. Stenen Sint-Tillobeelden in Izegem
  - Beeld boven de ingang van de kerk
  - Terracottabeeld uit muurnis

6. Houtsnijkunst

- 6.1. Houten Sint-Tillobeelden in Izegem
  - Sint-Tillobeeld in de kerk
  - Beeld van het oude Sint-Tilloaltaar
  - Beeld van het vernieuwe Sint-Tilloaltaar
  - Beeld uit de Stuiverksapel
  - Beeld uit het torentje van de rijve
  - Panelen van de kanselkuip
- 6.2. Tillobeelden buiten Izegem

7. Edelsmeedkunst

- 7.1. Izegem: ceremoniestok van de kerkbaljuw
- 7.2. Solignac: reliekhouder

8. Borduurkunst

8.1. Sint-Tillo op de misgewaden van de kerkwijding
8.2. Sint-Tillo op de processievaan van het Broederschap van het Allerheiligste Sacrament des Altaars
8.3. Sint-Tillo op een moderne stola

9. Letterkunde

9.1. Toneel: J.B. Vandewalle
Dr. Gits
9.2. Boeken, artikels en fragmenten
9.3. Acta Sanctorum
9.4. Werken in andere talen

10. Muziek

10.1. Clement Daniël: Koorwerk "1ste Confessor"
10.2. Gauntlett J.H.: Sint-Tillolied
10.3. Vandenabeele Luc: Sint-Tillo-kyriale

11. Banistiek

Banier van de Sint-Tilloruiters

Sint-Tillo buiten de kunst

1. Toponymie
2. Naamkunde
3. Archeologie
4. Relieken, schrijn en processiegroep

4.1. Reliek
4.2. Schrijn en bergkast
4.3. Processiegroep
4.4. Diefstal van de reliek
4.5. Een nieuwe reliek

5. Sint-Tillo's turners
6. Patroon tegen koortsen en kinkhoest
7. Genootschap van Sint-Hilonius
8. De Sint-Tillo's Gilde van Albrecht Rodenbach
9. Sint-Tillo' s missiebonden
10. Bedevaarten naar Solignac
11. Sint-Tillo en de straatkapelletjes

Hierbij danken we graag de volgende personen, die in kleine of in grotere mate meegeholpen hebben tot het welslagen van dit artikel:

E.P. Olaf Koning, Heiningen
E.H. W. Lorenz Imhof, huidig pastoor in Heiningen
Paul Matthys, Brugge
E.H. Pastoor-deken Jozef Decoene, Izegem
E.P. Aubert Tillo van Biervliet, Steenbrugge
Hr. Raf Werbrouck, Izegem

Sint-Tillo in de kunst

Sint-Tillo is zeker geen bekende heilige. Gezien zijn aards leven grotendeels binnen de stilte van kloostermuren of als kluizenaar in de verlaten eenzaamheid verliep, bleef bekendheid voor hem zeker uitgesloten.
Bij alle Izegemnaren is hij wel wat beter bekend. In de 7de eeuw heeft hij onze verre voorvaderen bekeerd en gekerstend en Izegem heeft ook sinds eeuwen de enige kerk in België die aan deze heilige toegewijd is.
We willen het hier hebben over voorstellingen van die heilige in de kunst. Graag willen we daaraan toevoegen dat we het hier niet altijd hebben over "Kunst met een grote "K".
We hebben alleen gemeend, op die manier een eenvoudig middel gevonden te hebben, om de diverse werken, die deze minder bekende heilige als onderwerp hadden, op een gemakkelijke manier te kunnen indelen.

1. **Bouwkunst**: kerken aan Sint-Tillo gewijd

1.1. Solignac (Frankrijk)
Deze oude kloosterkerk was vroeger een deel van het verdwenen klooster dat rechts van de ingang gelegen was. De kerk, zoals ze er nu uitziet, heeft ook tal van veranderingen ondergaan en het is hier zeker de plaats niet om deze uitgebreide geschiedenis uitvoerig te beschrijven.
Wel kan eraan toegevoegd worden dat de relieken,

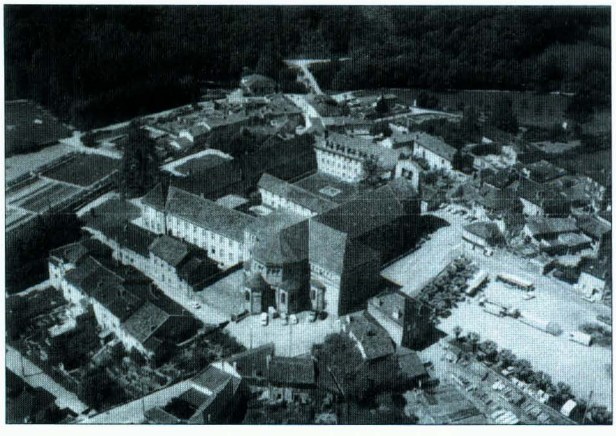

Huidig zicht op Solignac met centraal de kerk uit de 12de eeuw en daarbij aansluitend het vroegere klooster dat in 632 door Sint-Elooi gesticht werd. Achteraan in de kerk zien we het koor. Centraal in de absis bemerken we een boogvenster. Daaronder is er langs de buitenkant een trap die naar de crypte leidt waar Sint-Tillo onder het altaar begraven lag

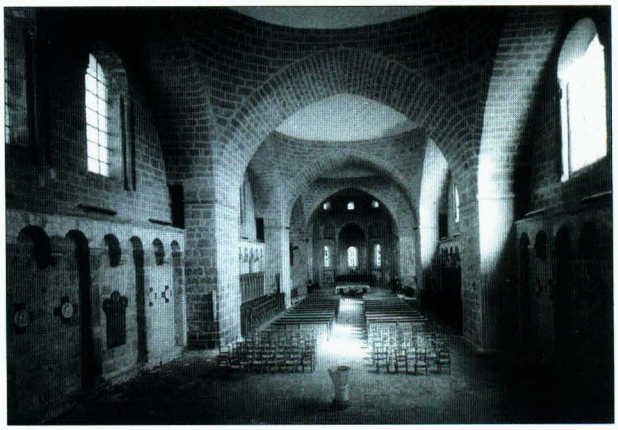

Binnenzicht van de kloosterkerk van Solignac

zijnde de stoffelijke resten van de heilige kluizenaar, diverse eeuwen in de crypte van deze kerk bewaard werden. Met de beeldenstorm zijn ze dan door woestelingen grotelijks vernield geworden en werd de kerk ook flink beschadigd.
Nu is deze oude kloosterkerk nog parochiekerk van de kleine landelijke gemeente.

1.2. Izegem
Hier moeten we een onderscheid maken, daar er in de loop der tijden meerdere kerken in Izegem aan deze heilige toegewijd werden.

De oude kerk
Dit gebouw dateert uit de 12de-13de eeuw en was sedert de 15de eeuw een driebeukige kerk met een vieringstoren. De beuken van het koor waren ietwat hoger dan die van het schip. De kerk had een toren van 33 m hoogte. Tot in 1806 was het kerkhof ook rond de kerk gelegen. In die periode was dat de enige kerk voor de Izegemse bevolking. Rond het midden van de 19de eeuw oordeelde pastoor J. De Bruyne dat zijn kerk veel te klein geworden was voor de toenemende mensenmassa. Tevens was het gebouw ook te bouwvallig geworden om het nog verder als openbaar kerkgebouw te gebruiken. De risico's werden te groot. Daarom werd besloten in 1852 de oude kerk te slopen en over te gaan tot het bouwen van een nieuw en veel ruimer kerkgebouw.

De noodkerk
Daar Izegem in de 19de eeuw slechts over één kerk beschikte, kon de oude niet gesloopt worden alvorens een noodkerk tot stand was gekomen. Er werd

De oude Sint-Tillokerk met vieringstoren en verhoogde koorbeuken

geopteerd voor een gebouw op de zuidzijde van de Roeselaarsestraat naast het bestaande ziekenhuis. Het werd een rechthoekige ruimte van 35 x 18 m, met een kort koor. Ook deze noodkerk werd aan Sint-Tillo toegewijd.

Opdat de gelovigen zich een beetje thuis zouden voelen in deze nieuwe ruimte, verhuisde ook het Sint-Tilloaltaar uit de oude kerk mee naar de noodkerk en werd daar het enige altaar.

Dit alles gebeurde in een tijd waar armoede voor veel gezinnen een deel van hun dagelijks leven uitmaakte. Zo werden er heel wat missen aangekondigd tijdens de zondagse diensten, waar gezegd werd: "Mis voor die of die, met daarna uitdeling van brood of geld aan de armen". Na zo'n mis kregen de aanwezige armen dan een brood of enkele stuivers in hun hand geduwd en vandaar dat deze kapel vlug de bijnaam kreeg bij de bevolking van "de Stuiverskapel"[2].

Zij werd als parochiekerk gebruikt van 1852 tot en met 1855. Na de kerkwijding van de nieuwe kerk bleef deze kapel dienst doen als kloosterkapel van de Zusters van Liefde en van het ziekenhuis. Honderden kinderen werden er ook gedoopt, daar de materniteit juist aan de westkant van deze kapel gelegen was.

Deze "Stuiverskapel" verdween met de uitbreiding van de Izegemse Sint-Jozefskliniek in 1976.

Bij deze sloping keerde het oude Sint-Tilloaltaar uit deze kapel terug naar zijn vroegere plaats in de Sint-Tillobeuk, maar nu in de nieuwe kerk.

De nieuwe kerk

Voor het ontwerp van een nieuwe kerk werd de Kortrijkse architect Pieter Nicolaas Croquison gekozen. Hij was in die periode een zeer gerenommeerd architect en tevens een vurig voorstander van de toen heersende neogotiek.

Zijn eerste ontwerp (1850) stelde een vrij gewoon plattelandskerkje voor met twee halfdiepe zijbeuken en een onopvallend miniem westertorentje. Volgens de aangeduide schaal (5mm/m) zou die kerk een lengte hebben gehad van 31 m en zou de torenspits amper 21 m gehaald hebben. Dit ontwerp bracht weinig verschil met de oude kerkruimte en de toren was nog opvallend kleiner. Dit plan werd verworpen.

Er kwam een tweede plan (1850). Nu was het een sierlijke neogotische kerk met drie volle beuken en een rijkversierde westtoren. Een mooi-ogende kerk, maar wel te rijk versierd voor de schamele beurs van de Izegemse kerkfabriek uit die benarde tijd.

Ook dit plan werd verworpen.

Toen kwam er een derde plan. Iets tussen plan 1 en plan 2. De kerk was groter van ruimte. De totale lengte zou nu 61 m worden en de toren, met spits en al, zou een hoogte van 72 m halen. De binnenruimte zou drie volle beuken tellen, met een drievoudig koor en een hoogkoor. Het gebouw zou in kruisvorm worden opgetrokken en zou zodoende ook een dwarsbeuk bevatten. De totale breedte zou nu 25 m zijn. De prijs was billijk. Dit plan werd aanvaard.

Binnenzicht van de noodkerk zoals ze jaren als hospitaalkapel dienst deed

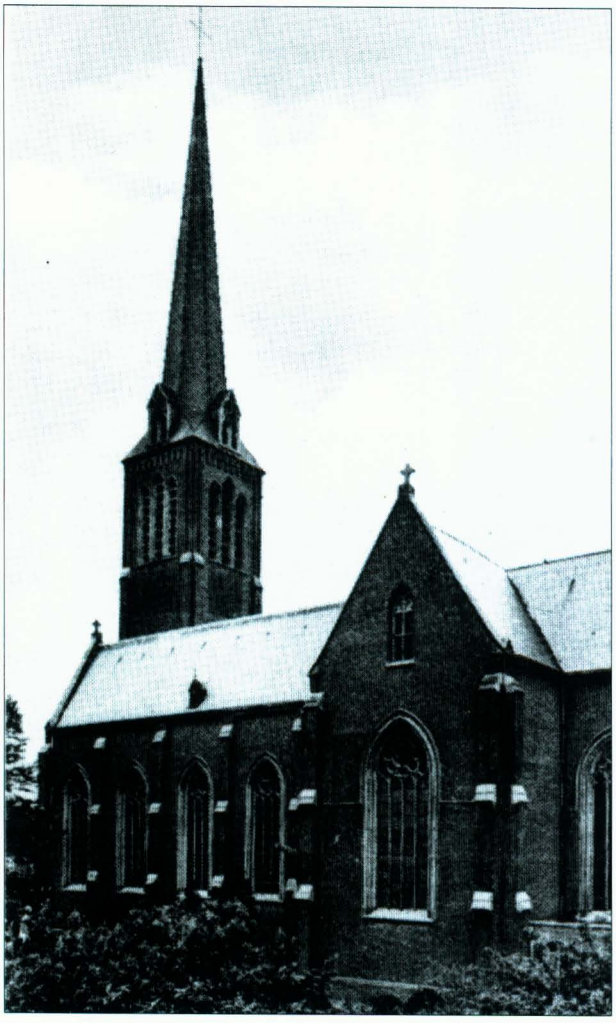

Binnenzicht van de Izegemse Sint-Tillokerk

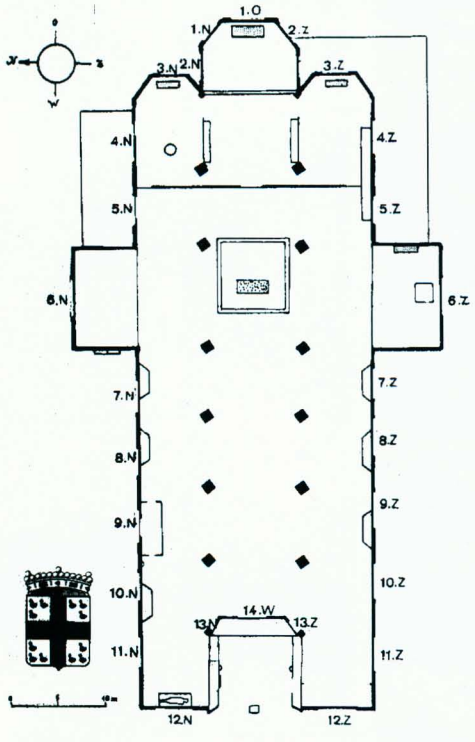

Grondplan van de Izegemse Sint-Tillokerk

Op de eerste zondag van september 1855 werd de nieuwe kerk ingewijd door Mgr. J. B. Malou, bisschop van Brugge. Op dat moment was de torenspits nog niet aangebracht en was het torengebouw slechts voorlopig toegedekt.

Het is ook dank zij deze kerkwijding (kerkmis=kermis) dat de Izegemnaren nu ieder jaar op de eerste zondag van september kermis vieren. Voorheen vierde Izegem ieder jaar kermis op de eerste zondag na Sint-Michielsdag (26 november), die verwees naar de kerkwijding van de oude kerk.

1.3. Gits

De parochiekerk van Gits is toegewijd aan Sint-Jacobus-de-Meerdere en niet aan Sint-Tillo. Ze kende in vroegere eeuwen wel een Tilloverering en ze bezat een kapel van Sint-Tillo met een eigen kapelaan. In het midden van de 15de eeuw (1455) was deze kapelaan Maerten Bekaert. Hij trok zich in die jaren de drukte aan van de bedevaarders die naar Gits kwamen om

door bemiddeling van Sint-Tillo hulp te bekomen tegen hoge koortsen.
Met de Franse tijd en het militair verbod is deze verering samen met tal van andere geestelijke en godsdienstige praktijken voorgoed gestopt. De hoop die leeft bij enkele Gitsenaren, die op herstel en herneming van de vroegere bestaande verering rekenen, zal in onze moderne 21ste eeuw, waarschijnlijk wel alleen een "zoete hoop" blijven.

1.4. Heiningen (Duitsland)
Tijdens de Eerste Wereldoorlog was hier in Izegem een Duits seminarist, Gregor Wäschl, in de Kloosterstraat ingekwartierd. Hij leerde de Heilige Tillo kennen en ging nadien dit heiligenleven nauwkeuriger bestuderen. Toen hij veel later, als pastoor van Heiningen (bij Göppingen) een nieuwe kerk diende te bouwen, vroeg hij daarbij hulp aan de Vlaamse Bouworde. Ruim 100 Vlaamse studenten trokken tijdens het groot verlof naar Heiningen en werkten mee aan de opbouw van het nieuw kerkgebouw.
E.H. Gregor Wäschl kende de Izegemse parochieheilige meer dan goed. Tevens was hij bij een bedeltocht in het Izegemse meer dan flink geholpen geworden om de financiële leemte bij zo'n onderneming wat te spijzen. Zo wilde hij dan ook zijn kerk aan Sint-Tillo toewijden. Hij heeft kunnen bekomen dat zijn nieuwe kerk door Mgr. Seldmeier, bisschop van Rottenburg, ingewijd werd op de eerste zondag van september van het jaar 1955, precies honderd jaar nadat onze eigen decanale kerk ingewijd geworden was! Zoiets kun je moeilijk nog "een toeval" noemen.

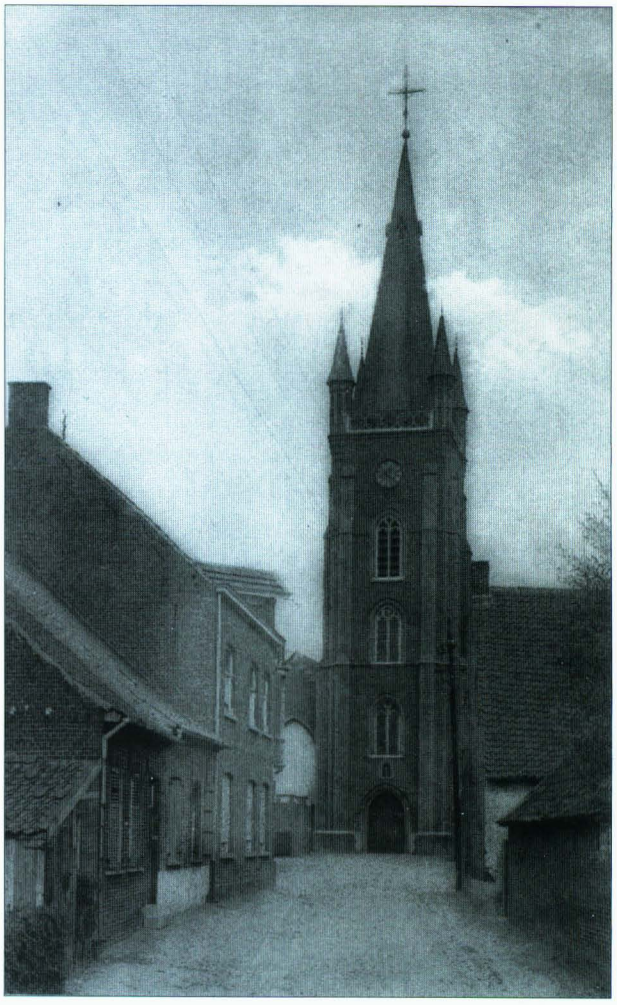

De kerk van Gits waar Sint-Tillo vroeger een eigen kapel had

Binnenzicht van de kerk van Gits

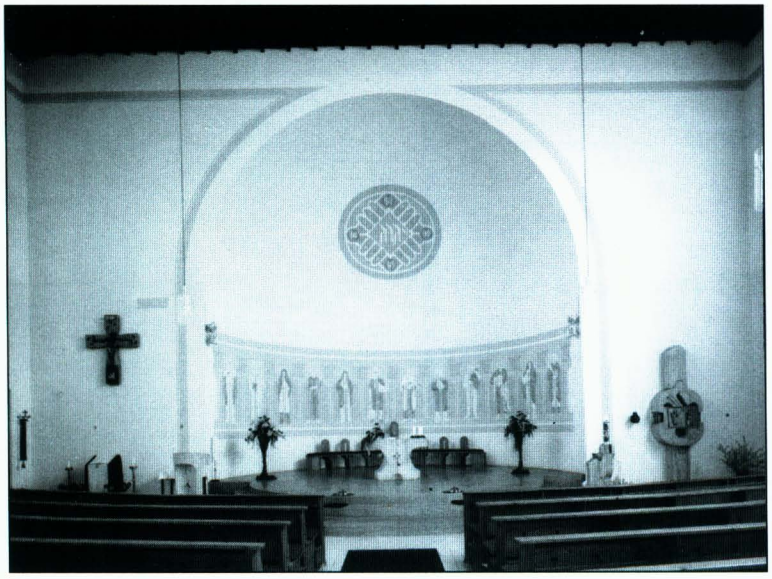

Binnenzicht van de kerk in Heiningen

Na de kerkelijke plechtigheid volgde nog een groot vriendenmaal in het restaurant "Zum Ochsen". Bij de aanwezigen werden vooral opgemerkt : "De wijbisschop Mgr. Seldmeier, de geestelijkheid en de kerkraad van Göppingen, Stadtpfarrgemeinde, de vooraanstaanden van Heiningen, waaronder zelfs de protestantse dominee en de burgemeester". Daarnaast was er ook een zeer grote Vlaamse delegatie van studenten van de bouworde en hun ouders.
Op het einde van dit vriendenmaal werd een heel speciaal dankwoord uitgesproken door de heer G. Wäschl, door de dominee en door Mgr. Seldmeier. Deze laatste las dan ook een huldetelegram voor van Mgr. E. J. De Smedt, bisschop van Brugge.

Rechts zien we dat Mgr. Seldmeier, bisschop van Rottenburg, op de eerste zondag van september 1955 opstapt naar de nieuwe Sint-Tillokerk in Heiningen om deze in te wijden.
Z.E.H. Gregor Wäschl gaat hem voor (met baret en mozetta). Naast hem E.H. Maurits Van Elslande, leraar aan de normaalschool van Torhout en vakantieproost bij de Vlaamse Bouworde te Heiningen

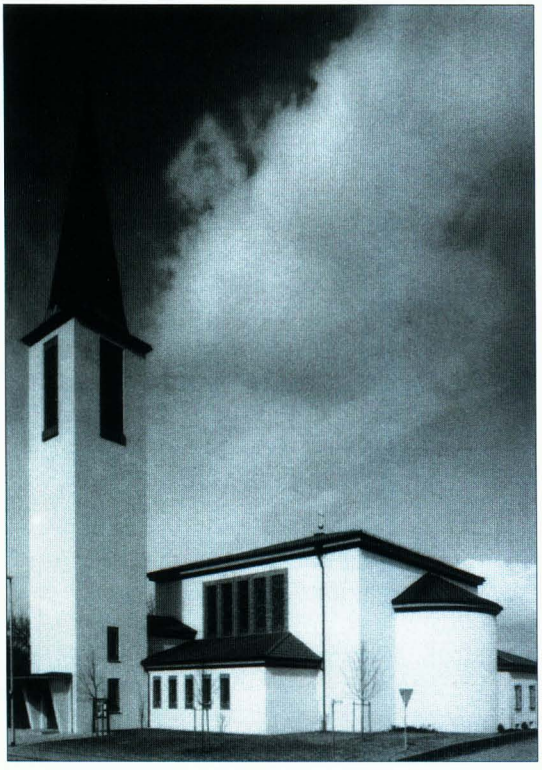

Sint-Tillokerk van Heiningen

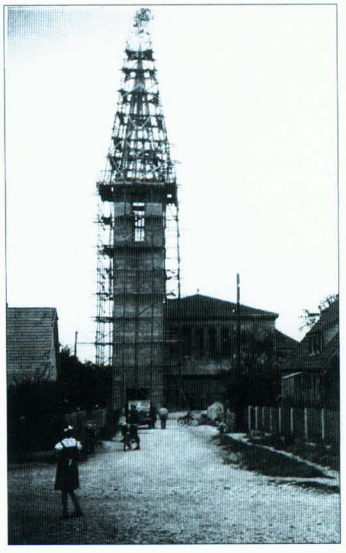

De Duitse Sint-Tillokerk in opbouw

1.5. Brageac (Cantal, Frankrijk)

Het klooster dat Sint-Tillo na zijn kluizenaarsbestaan in Brageac een tijdje leidde, is daar lange tijd zeer bloeiend geweest. Na verloop van diverse eeuwen is deze kloostergemeenschap echter volledig teloor gegaan. Van de oeroude gebouwen van dit monasterium is momenteel nog één toren recht gebleven, die een laatste getuige blijft van het verdwenen klooster uit een ver verleden.

Op de grondvesten van het verdwenen klooster werd in latere tijden de kerk van Brageac opgetrokken, die

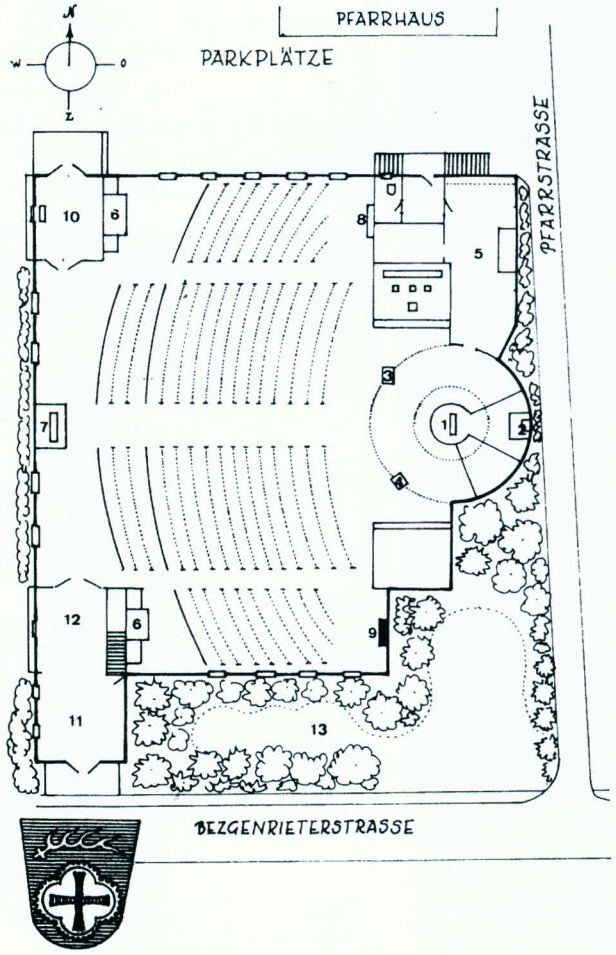

De Sint-Tillokerk in Heiningen

1. Hoofdaltaar
2. Tabernakel
3. Doopvont
4. Ambones (lezenaar)
5. Sacristie
6. Biechtstoelen (2)
7. Orgel
8. Zijaltaar - Maria
9. Zijaltaar - Sint-Tillo
10. Antoniuskapel
11. Voorhal
12. Windvang
13. Kerktuin

In nomine SS. Trinitatis

Ad proficiendum regnum Dei et ut crescat Corpus Christi Mysticum triginta sex studiosi flandrici, auspicatis magistri Danielis Lonke Brugensis, oriundo ex Courtrocis et patris Luciani Van Petegem O. M. I. e domo Waregimensi, oriunde ex Sarren, tamquam lapides vivi et electi super lapidem angularem Christum Jesum hanc ecclesiam tempore paschale anno Domini 1954 aedificare coeperunt fundamenta foderunt et iecerunt.

In naam van de Allerheiligste Drievuldigheid

Tot uitbreiding van het rijk Gods en groei van Kristus Mystieke Lichaam zijn zes en dertig vlaamse studenten alslevende en uitverkorenstenen onder de leiding van M. E. H. Daniël Lonke, leraar te Brugge en geboren te Kortrijk, en van E.P. Van Petegem O.M.I. uit het huis van Waregem en geboren te Sarren, begonnen met het bouwen van deze kerk op de hoeksteen Kristus Jezus, hebben er de fundamenten van gegraven en gelegd in de paastijd anno Domini 1954

De oorkonde die bij deze kerkwijding in Heiningen gebruikt werd.
Na een Latijnse tekst volgt een Nederlandse tekst omwille van de hulp die een Vlaamse studentengroep, in dienst van de bouworde, bij de opbouw van de kerk geboden had

nog in Romaanse stijl gebouwd werd.

Deze kerk ligt bovenop een heuvel. Het is het kerkgebouw dat het dichtst bij de vroegere kluis van Sint-Tillo opgetrokken werd, vele jaren na zijn verblijf in Auvergne.

In de schatkamer van deze kerk zijn verschillende kunstschatten te bewonderen. Eén ervan is "de beurs van Sint-Tillo". Dit is een Byzantijnse bursa, die vroeger als bovenste bedekking van een kelk werd aangetroffen en waarin de corporale voor en na de mis geborgen werd. Deze bursa is nooit eigendom geweest van Sint-Tillo, maar in de loop van die vele jaren kreeg deze oude bursa dan deze vaste benaming toebedeeld.

2. Schilderkunst

2.1. Izegem - werk van J.-B. Van Moerkerke

Daar Sint-Tillo als een zeer plaatselijke heilige bekend staat, werden in de voorbije eeuwen weinig schilders geïnspireerd door gebeurtenissen uit zijn leven. Tillo komt aldus weinig voor op schilderijen.

Alleen staat bekend dat Jan Baptiste Van Moerkerke in 1670 een doek schilderde, wellicht in opdracht van de kerk van Izegem, met als thema "Sint-Tillo met zieken". Dit schilderij sierde jarenlang het Sint-Tilloaltaar. Het was een voorstelling van de heilige met in de hand een miskelk waaruit, volgens de legende, de

Rechts : binnenzicht van de kerk van Brageac

zieken dronken om hun genezing te bekomen.
Vanaf de openstelling van de nieuwe kerk in 1855, kreeg dit schilderij een nieuwe plaats toegewezen. Het werd in de noorderkruisbeuk opgehangen, waar het volgens gegevens in *Rond den Heerd* (2de jaargang nr. 6-05.01.1867), in 1867 nog altijd te bewonderen was.
Tijdens de Eerste Wereldoorlog, op 22 september 1917, had onze kerk het erg te verduren. Tegen de avond viel er een vliegersbom op de noordelijke kruisbeuk, die een ruim deel van het meubilair van die beuk vernietigde. Ook het schilderij ging daarbij totaal en voorgoed verloren. De bom, bedoeld voor de Duitse bakkerij in de Congregatie, had haar doel gemist en de kerk getroffen. Ook had de luchtdruk bij de inslag grote schade toegebracht aan de vele glasramen.
Sindsdien werden er geen plaatselijke schilders gevonden die dit thema op doek brachten en van opdrachten in die zin werd ook helemaal niets vernomen.

2.2. Roeselare - Sint-Tillo op muurfries in de Sint-Michielskerk

Vele decennia lang was het decanaat Roeselare heel wat uitgebreider dan dit nu nog het geval is.
Een ruim deel van dit decanaat viel in 1953 weg, toen Izegem als zelfstandig decanaat opgericht werd. Ook een deel van de parochies die vroeger onder Roeselare vielen, werden nu bij het nieuwe decanaat Izegem ondergebracht.
In 1922 diende de decanale Sint-Michielskerk van Roeselare een ernstige schilderbeurt te ondergaan. E. H. Maertens uit Brugge stelde voor, dat er er op de zijmuren van het schip een geschilderde muurfries aangebracht zou worden, die in een doorlopende band alle patroonheiligen van alle parochiekerken uit het decanaat zou bevatten.
In 1922 telde Izegem slechts twee parochies: Sint-Tillo en het Heilig-Hart. Het idee van E.H. Maertens werd uitgevoerd door het huis Pierens uit Brugge. Na verloop van diverse jaren waren die schilderwerken wel wat vervaagd en in 1937 werd het geheel hernomen door de heer H. Monteyne.
Bij een laatste opknapbeurt van de schilderwerken binnenin de kerk, werden de muren wel herschilderd maar de fries werd daarbij onaangeroerd gelaten.

2.3. Miniatuur: Solignac/Limoges

In 1887 schreef Chabau in zijn boek *Saint-Til*, blz. 12, dat de heer Maurice Ardant te Limoges een miniatuur bezat dat gefotografeerd was uit het oorkondenboek van de abdij van Solignac.
Dit miniatuur werd ook gereproduceerd in het boek *Le*

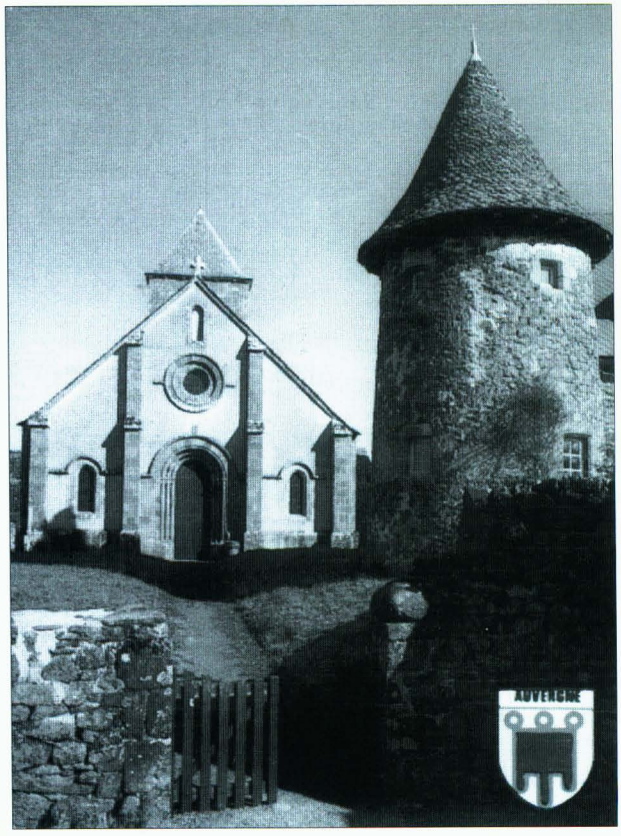

Kerk van Brageac
Voorgevel van het Romaans bedehuis met daarnaast de resterende toren van de verdwenen abdij

Deel van de muurfries in de decanale kerk van Roeselare met Sint-Tillo en het wapen van Izegem

Moyen Age et la Renaissance van Paul Lacroix. Daarop zien we Sint-Tillo voor een tafe,l bezet met vazen en andere kostbaarheden, in de Parijse winkelzaak van zijn meester Sint-Elooi, edelsmid en muntmeester van koning Dagobert.

2.4. Iconen

Icoon van Raf Werbrouck

Op 1, 2, 3 en 4 december 2000 liep er een heel bijzondere tentoonstelling in de twee zijbeuken van onze decanale kerk, onder de benaming *Expo Religieuze Kunst*. Er werden zowat honderddertig kunstwerken samengebracht, zowel van vroegere meesters als van hedendaagse kunstenaars.

Eén van die werken was een icoon van onze Emelgemse kunstenaar Raf Werbrouck, die al tal van iconen gepenseeld heeft. Deze was nu wel wat speciaal. Ze gaf een biografisch beeldoverzicht van de patroonheilige van onze stad. Het werk omvatte 8 taferelen:

geboorte en doop van Tillo
jeugd in het Torhoutse
vrijkoping door Elooi
in de kloosterschool van Solignac
in het atelier van Elooi
Tillo kerstent Izegem
kluizenaar in Auvergne
Tillo sterft

Dit werk was als beeldverhaal gecreëerd en beslist enig in zijn soort. Historisch gezien slopen er wel twee kleine foutjes in. Ze schaden zeker niet aan het visuele beeld, maar tekstueel zijn ze niet helemaal juist.

Bij beeld 1: Tillo stamde af van heidense ouders. Zo werd hij niet onmiddellijk na zijn geboorte gedoopt. Dit gebeurde pas na zijn opleiding in Solignac, wanneer hij ongeveer 17 jaar oud geworden was.

Bij beeld 8: Op het icoon wordt vermeld dat Tillo stierf in Brageac. Ook dat is onjuist, daar hij zijn laatste jaren doorbracht in Le Vigen, een gehucht van Solignac. Het is met volle zekerheid geweten, dat hij daar gestorven is.

Een orthodox icoon uit Pervijze

Op zondag 19 januari 2003 werd in de decanale kerk, een orthodoxe vesperdienst gehouden. De celebrant was een pater uit het orthodoxe klooster van Pervijze, dat in deze gemeente opgericht werd in 1976.

Die mis stond helemaal in het teken van Sint-Tillo. In de homilie, die de celebrant hield, werd het leven van Sint-Tillo heel degelijk

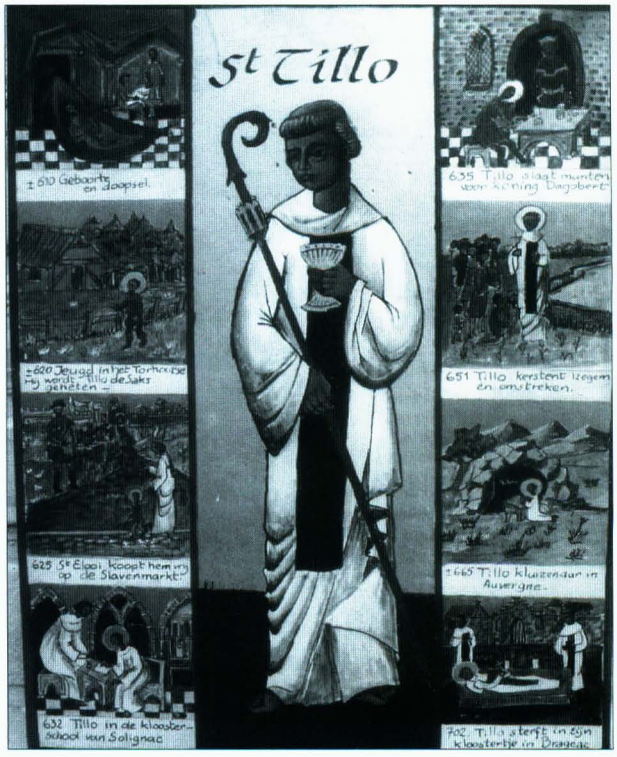

Icoon met Sint-Tillo samen met een levensverhaal in acht taferelen

naar voor gebracht.

De voorpagina van de gebedenfolder, die bij deze vespers verspreid werd, vertoonde een mooi gekleurde icoon van onze stadsheilige. Hier werd hij voorgesteld met een zalfbus, zoals bij veel Franse heiligenbeelden, en niet met zijn gewone attributen als kelk en staf, zoals wij gewoon zijn te zien.

3. Grafische kunsten

3.1. 19de eeuwse devotieprentjes van onze patroonheilige

De oudste gekende voorstelling van onze stadsheilige is eigenlijk de voorstelling die gedrukt werd door de drukkerij van de Wed. Vande Vyvere-Petit uit Brugge en die diende voor de eerste communie (aan 12 jaar)

van Albert Rosseel.
Deze voorstelling werd op het einde van de 19de eeuw ook geregeld gebruikt als voorzijde van rouwgedachtenissen. Zo ook bij Francis Spillebeen (° Izegem, 23.03.1837 - † Izegem, 24.12.1881).
Hetzelfde prentje werd ook gebruikt met een brede rouwrand. Zo werd er een voorbeeld gevonden van bij de uitvaart van Maria de Brouckere (° Torhout, 10.11.1809 - † Izegem, 30.03.1887).

Wellicht had de plaatselijke drukker J. Doom opgemerkt dat dit prentje heel wat succes kende en hij liet ook zo'n tekening maken in zijn eigen atelier in de Sint-Tillostraat. Het was een kopie van die van de weduwe Vande Vyvere, maar zeker geen verbetering. De heilige had een nieuw hoofd gekregen. De achtergrond was grotelijks door een gordijn vervangen en bij de vloer ontbrak alle perspectief.

J. Doom liet nog een ander prentje tekenen. De Izegemse patroonheilige kreeg nogmaals een nieuw hoofd. De achtergrond was nog minder verzorgd. De vloer had weer geen perspectief en de mereltjes van het Izegemse wapen keken in de verkeerde richting.
Er kon niet nagegaan worden of er van deze laatste voorstellingen meerdere exemplaren werden gedrukt.

De laatste nieuwe stempel die in het secretariaat van de dekenij gebruikt wordt (sedert april 2000, een creatie van drukkerij Strobbe), is er een met de oudste afbeelding die we hierboven vermeldden. Deze stempel oogt zeer goed en het kleine merletje aan de linkerzijde is als het ware een lief klein knipoogje dat verband wil houden met Izegem.

3.2. 20 eeuwse devotieprentjes van Sint-Tillo
In Izegem
Tijdens het interbellum kwam er een zekere vernieuwing in het gebruik van plaatselijke devotieprentjes van Sint-Tillo. Kunstenaar Verboven uit Antwerpen ontwierp een nieuw devotieprentje waar onze stadsheilige naast de Sint-Tillokerk afgebeeld stond.
Hier vinden we wel een gemijterde Tillo, maar... daar hij nooit abt werd, mag hij ook niet voorgesteld worden met een mijter, en zeker niet met een hoge bisschopsmijter. Wel had hij een staf bij, maar de iconografische kelk ontbrak hier wel helemaal. Deze voorstelling werd altijd in een minivoorstelling aangewend.

In 1953 vierde de Izegemse jongelingencongregatie haar 100-jarig bestaan. Hierbij kwam een gedenkboek tot

Icoon met Sint-Tillo
Orthodoxe Gemeenschap van Pervijze.
Werd gebruikt alt titelblad bij een Orthodoxe Vespers te Izegem in de Sint-Tillokerk op 19 januari 2003

stand dat door E.H. Jozef Geldhof opgesteld werd en gedrukt werd door de firma Strobbe. Dit boek was geïllustreerd en ook hier diende een nieuwe Sint-Tillo-illustratie gebruikt te worden. Deze werd getekend door Antoon Vandromme. Hier wordt Tillo voorgesteld met albe, stool, dalmatiek en palium. De attributen palium en dalmatiek waren fout. We zien hier ook een stadswapen. Daar deze tekening vóór 1977 gemaakt werd, staan de merletten nog op de oude, verkeerde wijze en niet in zoom. Naast de heilige werd ook een denkbeeldig missiekerkje gefantaseerd, dat alleen in de verbeelding van de ontwerper te vinden was. Dit devotieprentje gaf ook de inspiratie bij de opmaak van een glasraam van Sint-Tillo, dat door de familie van E.H. Germain Laga, onderpastoor alhier, besteld werd en hem bij zijn zilveren priesterjubileum (1957) werd aangeboden. (Zie "glasschilderkunst").
Het prentje werd eveneens gebruikt bij de priesterwijding van E.H. Kamiel Mistiaen, die bij zijn

Wed. Vande Vijvere

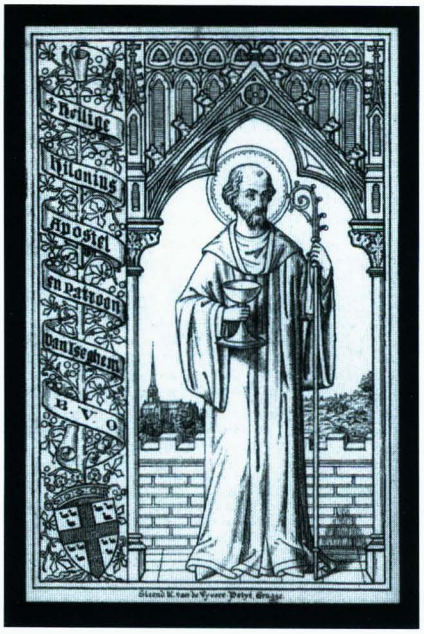

idem, met rand

J. Dooms

J. Dooms

Verboven

Stalins

Nieuwste parochiestempel Hierbij werd de Sint-Tillo gebruikt van het eerste devotieprentje uit de 19de eeuw.

wijding en eremis parochiaan was op de Sint-Tilloparochie.

In 1955 was onze decanale kerk 100 jaar oud. Er werden grote kerkelijke feesten georganiseerd en E.H. Jozef Geldhof was intussen klaar gekomen met zijn werk *De Sint-Hiloniuskerk Izegem*. Daarin werd ook gesproken over Sint-Tillo. Hierbij diende zeker een nieuwe voorstelling van Tillo te worden getekend.
Zo ontwierp Antoon Vandromme een tekening met een stoere monnik, met kelk en staf. Aan zijn linkerzijde verrees de oude kerk en aan zijn rechterzijde de nieuwe kerk van Izegem. Hij staat tussen beide, daar hij van deze twee kerken de patroonheilige was en zij ook de enige kerken van ons land zijn die ooit aan hem werden toegewijd.
Daar ze in Frankrijk Tillo ook aanroepen als weerheilige, ziet men achter Tillo ook een grote regenwolk. Op de voorgrond liggen diverse stenen daar de legende verhaalt dat de Izegemnaren, na het aanhoren van zijn eerste preek, hun geloofsverkondiger met stenen bekogelden (tekening, zie blz. 3).

Antoon Vandromme

Een laatste voorstelling is een zeer verzorgd waterverfschilderijtje van de heer Augustin Stalins. Dit oorspronkelijk werkje was een geschenk dat aan de Izegemse borstelfabrikant Jules Sintobin aangeboden werd.
Dit gekleurde kleinood werd ook gebruikt op het feestprogramma van het kerkconcert dat op 12 maart 1977 om 20.30 u. doorging in de Sint-Tillokerk.
Hier vinden we een Tillo, in volledig abtsgewaad, met korte mijter. Hierbij zijn mijter en dalmatiek weer overbodig. Op de keerzijde van dit meesterwerkje staat geschreven:
"Hommage à l'auteur/Augustin Stalins/5.10.37/A Monsieur Jules Sintobin Iseghem"

In Gits
Ook in Gits was er lange jaren een belangrijke Sint-Tilloverering. In de parochiale kerk was er in 1455 zelfs een Broederschap van de Heilige Hilonius waarvan Maarten Bekaert kapelaan was.
Dom Aubert-Tillo Van Biervliet, benedictijn in Steenbrugge en geboren Gitsenaar, koos de naam "Tillo" als kloosternaam. Aan een medepater vroeg hij een devotieprentje van *H. Tillo, patroon van Gits* te willen ontwerpen. Op dit prentje zien we een gekapte monnik met kelk in de rechterhand, maar zonder staf. In de achtergrond wordt de gemeente gesuggereerd met kerk en molen. Ook vinden we een wapenschild van de gemeente terug. Onderaan op een banderol kunnen we tenslotte lezen *St. Tillo apostel van Gits bvo.*
Dom Tillo is ook de auteur van heel wat heiligenlevens die geregeld in *Kerk en Leven* verscheven. Hij heeft ook een relaas laten verschijnen dat aan zijn patroonheilige gewijd was.

3.3. Buitenlandse devotieprenten
Franse voorstellingen
In het boek *Saint-Til. Solitaire à Brageac, abbé de*

Devotieprentje van Gits

Sint-Til, solitaire à Brageac

Saint-Til, abbé de Solignac

Solignac van kanunnik J. B. Chabau (1887) komen er twee afbeeldingen voor van Sint-Tillo:
Saint-Til, abbé de Solignac
Saint-Til, solitaire à Brageac

Door de grote verzamelwoede van onderpastoor Leopold Slosse, kon dit oude boekje in het decanaal archief teruggevonden worden onder het Slossefonds X/101.

Italiaans drieluik

Italiaanse voorstellingen

De Italiaanse prent is eigenlijk een drieluik. De twee uiterste luiken zijn voorstellingen uit het leven van de heilige. Het middenluik is een voorstelling van de gekende olieheiligen, waarvan Tillo ook deel van uitmaakt.

Eerste luik:

Een zicht in de winkel van Elooi te Parijs. We bemerken Elooi die zich met een klant onderhoudt aan de toonbank van zijn zaak. Dieper in de winkel is Tillo bezig aan een secuur werk als edelsmid.

Middenluik:

De heilige edelsmeden: Andronico, Tillo, Elooi, Anastatius en Zalige Facio

Derde luik:

Tillo wordt door een engel gewaarschuwd om zijn klooster in Solignac te verlaten en in eenzaamheid een kluizenaarsleven te gaan leiden.

Duitse voorstelling

Toen ze de Sint-Tillokerk in Heiningen gingen inwijden, had E.H. Gregor Wäschl speciaal voor twee dingen gezorgd:

- voor een korte brochure met het levensverhaal van Sint-Tillo, daar deze Vlaamse heilige zeker een totaal onbekende was bij een Duits publiek.
- Voor bijzondere gedachtenissen met de beeltenis van Sint-Tillo, die bij de offerande van de kerkwijdingsmis aan de gelovigen werden uitgedeeld.

Voor de brochure en de gedachtenis was dezelfde tekening gekozen. De illustratie, die geïnspireerd was op de Sint-Tilloafbeelding bij ons eigen eeuwfeest van de kerk, werd in Duitsland aangepast aan hun eigen milieu. Achteraan waren de Izegemse kerken op het Duitse drukwerk door de kerk van Heiningen vervangen en ook het Izegemse wapenschild had plaats geruimd voor dit van de feestvierende gemeente.

3.4. Affiches met Sint-Tillo

Ooit verschenen er twee affiches met Sint-Tillo als hoofdthema en illustratie.

Een eerste maal voor de aankondiging van een groots opgevat kerkconcert dat zou doorgaan op 12 maart 1977 om 20.30 u. in de Sint-Tillokerk.

Volgende groepen verleenden hun medewerking:

- Het Sint-Gregoriuskoor (°1918)
- Het West-Vlaams jeugdorkest (°1962)
- De Koninklijke Harmonie van de Congregatie (°1853)

Hier vinden we een traditionele voorstelling van Sint-

Tillo, met achter hem een orgel, muziekinstrumenten en -partituren.

Voor dit kerkconcert werd ook een programma gedrukt. Op de voorzijde staat een tekening van St.-Tillo die door Stalins ontworpen was. Het is een zeer verzorgd werkje waar de heilige voorgesteld is in abtsgewaad (albe, stool, dalmatiek, kazuifel) met de abtsmijter en ook met kelk en staf. Daar pastoor-deken Sobry verwant was aan de heer apotheker Tillo Geldof, die deze heilige als patroonheilige had, erfde hij ook het lieve kleinood bij het overlijden van E.H. Sobry († Veurne, 28.10.1977).

Een tweede maal voor de toneelopvoering van *Tartuffe* van Molière, opgevoerd door de *Overwinders in Eendrachtigheydt* op 3, 4, 9, 10 en 11 december 1994. Voor deze St.-Tillo werd het beeld gekozen uit de kerk (werk van E. Dejonghe) waarbij het gezicht van de heilige door dat van de hoofdrolspeler (Paul Vandenbroucke) vervangen werd . Waarom ? In het stuk diende Tartuffe zich als een "heilige" voor te doen, wat hij in wezen allerminst was. Plaatselijk gezien was Tillo hier de meest gekende heilige.

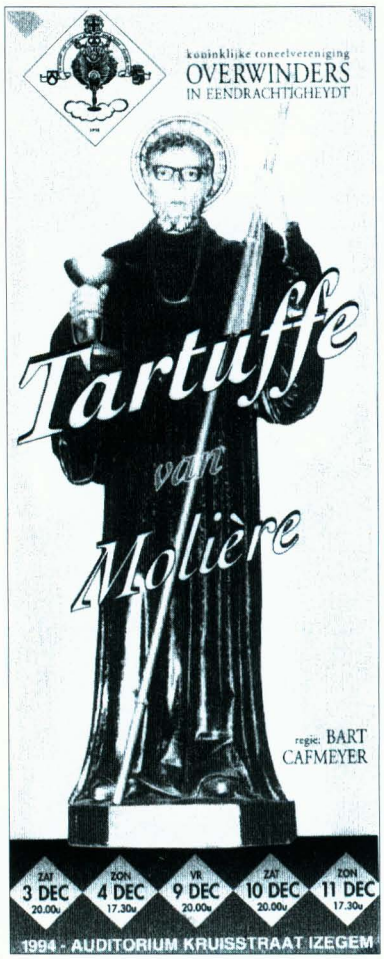

Affiche van de Overwinders in Eendrachtigheydt 1994

12 januari 2002 een plechtige eucharistieviering gehouden in de decanale kerk. Om deze plechtigheid de nodige luister bij te brengen, werden alle priesters van het decanaat Izegem uitgenodigd om aan deze plechtigheid deel te nemen.

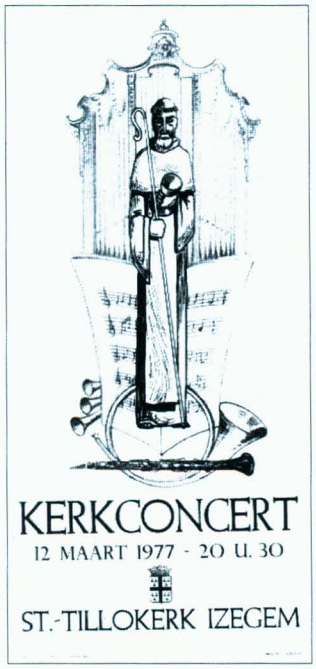

Affiche kerkconcert 1977 (ware grootte 60 x 28 cm)

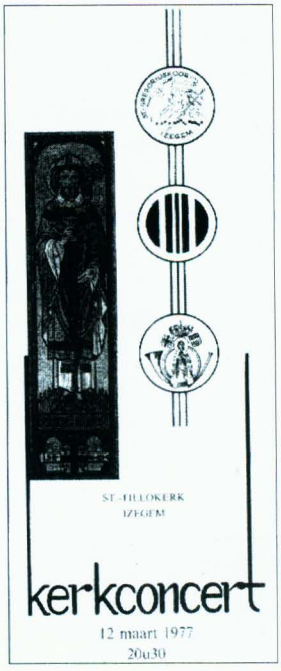

Programma kerkconcert 1977 (29,5 x 11 cm)

3.5. Afbeeldingen in "Gulden Boeken"

Iedere kerk bezit een *Liber Memoralis* waarin de bijzonderste parochiale gebeurtenissen of veranderingen genoteerd worden. Ook de Izegemse parochiekerk van Sint-Tillo heeft zo'n boek aangelegd toen in 1855 de nieuwe kerk ingewijd werd.

Op de eerste bladzijde van dit *Liber Memoralis* werd door een plaatselijke calligraaf een tekst in sierschrift neergepend en meesterlijk geïllustreerd met een beeld van de oude kerk en met een gekleurde afbeelding van Sint-Tillo, die zeer goed gelijkt op het prentje dat Albert Rosseel bij zijn eerste communie kreeg. We zouden durven denken dat de tekening uit dit boek de inspiratie gegeven heeft voor het ontwerp van de voorstelling van onze stadsheilige, die in de drukkerij van Van De Vyvere-Petit gemaakt en later door hen verspreid werd.

Bij de opening van het Sint-Tillojaar 2002

Duizend driehonderd jaar na het afsterven van onze patroonheilige werd het hele jaar in het teken van Sint-Tillo gesteld. Bij de aanvang van het jaar werd er op Bij diezelfde gelegenheid werd tevens in het *Gulden Boek van de Sint-Tilloparochie* een bijzonder blad voorzien om deze uitzonderlijke plechtigheid te memoreren. Na de kerkelijke dienst werd deze bladzijde dan ook ondertekend door alle aanwezige priesters die aan deze concelebratie deelgenomen hadden.

4. Glasschilderkunst

4.1. Izegem

Bij de inwijding van de nieuwe St.-Tillokerk in 1855 waren alle kerkvensters voorzien van gekleurd glas in lood. Er was geen enkel glasraam aanwezig. De kosten voor de kerk waren zeer hoog opgelopen. Voor glasramen was er op dat moment zeker geen geld meer over.

De eerste glasramen kwamen er in 1901. Het was een hele verbetering in het hoogkoor. Daar kregen alle vensters glasramen. We spreken hier alleen over deze glasramen die iets met Sint-Tillo te maken hebben[3].

- In het hoogkoor

Het centrale venster van het hoogkoor was een geschenk

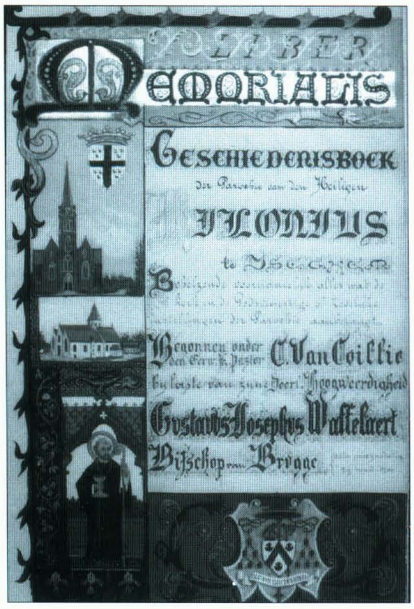

Titelblad "Liber Memoralis" 1855

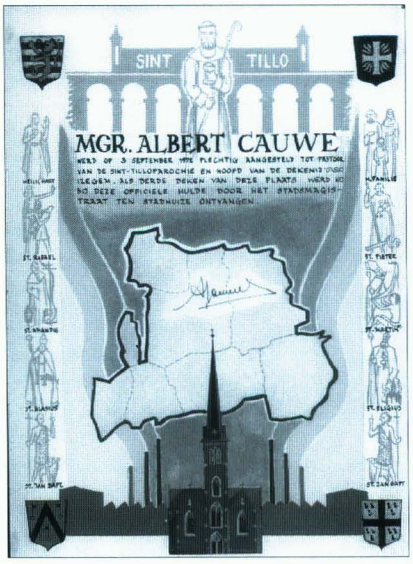

Aanstelling Mgr. Cauwe

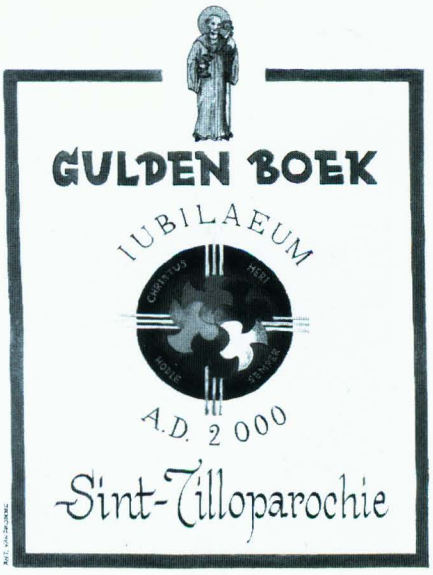

Gulden boek 2000

Voorstelling in het "Liber Memoralis"

Tekening uit het Liber Memoriaal 1972

Tekening in het Gulden Boek 2000

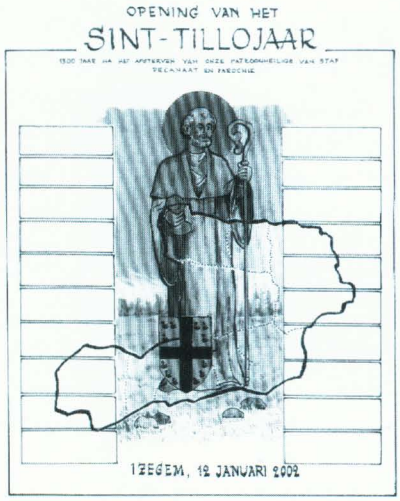

De titelpagina die aangeboden werd bij de opening van het Sint-Tillojaar (2002). De vele vakjes werden voorzien voor de ondertekening van alle concelebranten en alle andere kerkelijke bedienaars bij dit feestgebeuren.
Op de achtergrond de grenslijn van het decanaat en de onderlinge gemeentegrenzen van de diverse gemeenten die ertoe behoren.

Glasraam hoogkoor
1901

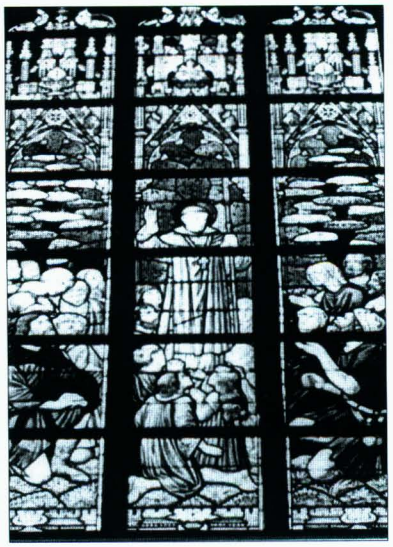

Glasraam koor
1901

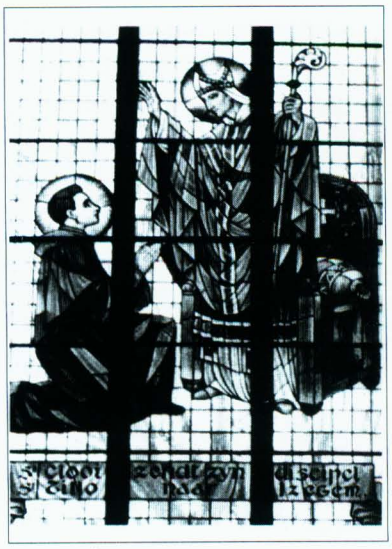

Glasraam schip
1957

van baron Alexander Gillès de Pélichy. We vinden ook de familiewapens van die edele schenker onderaan dit glasraam terug. Onderaan het middenvenster vinden we verder de voorstelling van onze patroonheilige met zijn vaste attributen.
De brandvensters werden aangebracht onder het pastoraat van pastoor Constant Van Coillie en werden vervaardigd door het huis Dobbelaere uit Brugge. De twee vensters van het hoogkoor die de zijdelingse verlichting bezorgen, zijn vensters met repeterende motieven. We vinden in die twee ramen lettermotieven terug: S en T voor *Sint* en *Tillo* en S en C voor *Sint* en *Constant*.

- In het koor

Sint-Tillo predikt voor de Izegemnaren - boven de sacristiedeur.
De firma Dobbelaere plaatste in 1901 ook dit glasraam, zijnde een hulde aan de eerste Izegemse pastoor. Het stelt Tillo voor die het geloof predikt aan onze voorvaders. De prijs bedroeg 3 000 fr. en werd door giften van meerdere weldoeners vereffend. Met de vliegersbom die op 22 september 1917 op onze kerk neerkwam, werd ook dit venster door de luchtdruk sterk beschadigd. In 1919 heeft Elisa Dobbelaere, de zus van de inmiddels overleden glazenier, de herstelling verricht.
Hulde aan Sint-Tillo - centraal in de Sint-Tillobeuk
Dit glasraam kwam eronder het pastoraat van Z.E.H. Emiel Van Cappel. Om meer licht toe te laten in koor en schip, werden de twee zijbeuken van een venster voorzien. In de Sint-Tillobeuk kwam dit glasraam.
Centraal bemerken we onze patroon met kelk en staf en door engelen omgeven. Verder ontdekken we nog de wapenschilden van Solignac en Izegem: de stad waar hij kloosterling was en waar hij als patroon vereerd wordt.
Onderaan vinden we nog drie personen:
Sint-Remaclus[4]: dit was de eerste abt van Solignac, onder wiens leiding Tillo tot vrome knaap opgroeide. Deze abt zien we afgebeeld met mijter en staf, tekens van zijn abtelijke waardigheid. Hij draagt een klooster op de handen, omdat hij jaren later in Stavelot een klooster gesticht heeft. Naast hem bemerken we een wolf. De legende verhaalt dat hij bij het bouwen geholpen werd door een wolf die de stenen in korven droeg naar de heuveltop, waarop het klooster gebouwd werd.
Sint-Elooi: dit is de weldoener van Tillo, die hem vrij kocht op de slavenmarkt en hem liet dopen. Hij leerde Tillo ook het ambt van edelsmid aan en vroeg hem naar Vlaanderen te komen, om hem bij zijn missiewerk

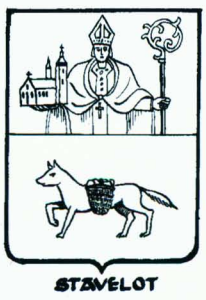

Stadswapen van Stavelot

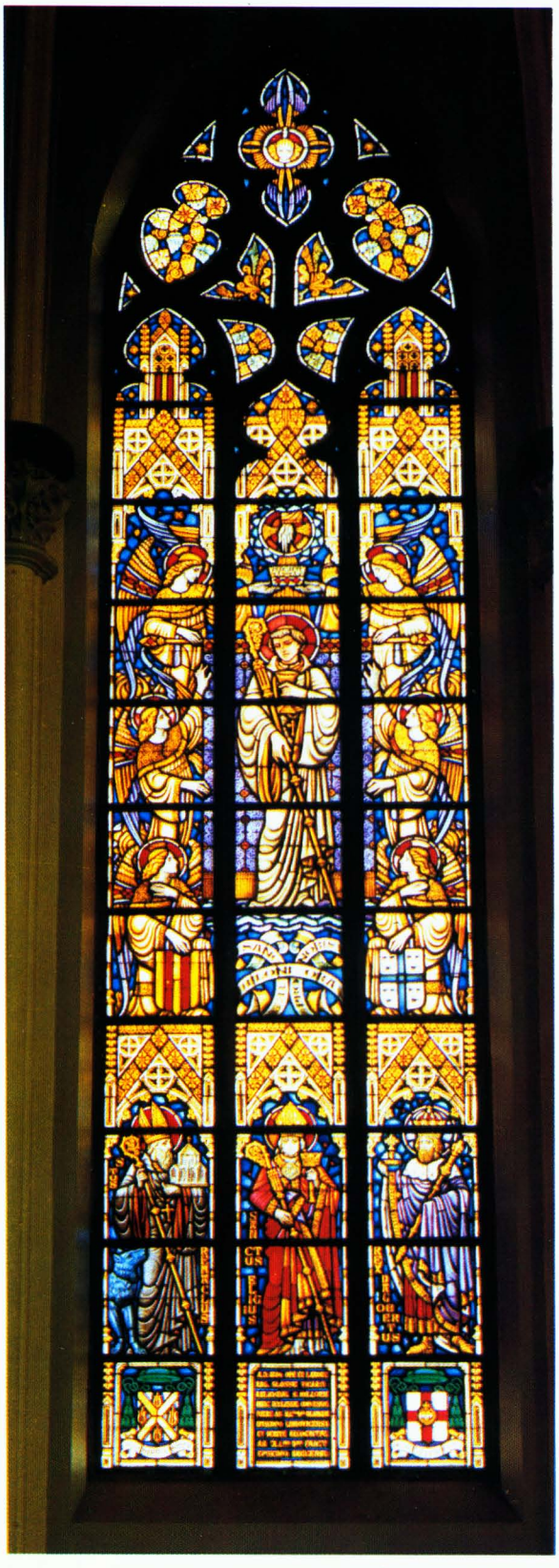

Sint-Tilloglasraam, centraal in Sint-Tillobeuk

Eerwaarde Heer Germain Laga
zoon van wijlen Heer en Mevrouw Jules Laga en Valerie Cneut
geboren te Gullegem op 24 mei 1905
Priester gewijd te Brugge op 14 augustus 1932
Bewaker college te Veurne op 22 augustus 1932
Onderpastoor te Oostduinkerke op 29 april 1938
Onderpastoor te Izegem Sint-Hilonius op 20 december 1946
Pastoor te Voormezele op 19 augustus 1958
Pastoor te West-Vleteren op 16 augustus 1963
Gestorven te Gent op 1 maart 1971

te helpen, daar Tillo de taal van onze streek machtig was. Elooi draagt het bisschopsgewaad en heeft verder een gekroonde gouden hamer in de hand, die wijst op zijn edelsmeedkunst. Hij was immers muntslager bij koning Dagobert.
Dagobert: deze Frankische koning draagt ook de tekenen van zijn waardigheid: kroon, scepter en bol. Deze koning schonk aan Elooi de grond waarop een klooster verrees, waar Tillo later binnentrad.
Onderaan vinden we nog twee wapenschilden en een Latijnse tekst die verband houden met de relieken van onze patroonheilige.

- Het wapenschild van Mgr. Blanger, bisschop van Limoges die de toelating gaf om de reliek te splitsen en een deel ervan aan L. Slosse te bezorgen.
- Het wapenschild van Mgr. Faict, bisschop van Brugge, die de toelating gaf om die reliek in zijn bisdom te vereren.

Tussen de schilden staat de Latijnse tekst:
A.D. 1886 ORE ET LABORE R.D. L. SLOSSE VICARII RELIQUAE S. HILONI HUIC ECCLESIAE CONCESSAE FUERE AB ILLmo Dno BLANGER EPISCOPO LEMOVICENSI ETDEBITE REBRUGENSI
vertaling:
In het jaar onzes heren 1886 werden door het werk en de inspanning van E.H. L. Slosse, onderpastoor, de relieken van St.-Hilonius door de doorluchtige heer Blanger, bisschop van Limoges, afgestaan en op een passende manier opnieuw ingemetseld door de doorluchtige heer Faict, bisschop van Brugge

In het schip
De zending van Sint-Tillo - Zuidbeuk
In 1957 werden ook alle overgebleven ramen met brandvensters voorzien. In de zuidbeuk werd een raam voorzien met een glasraam dat *De zending van St.-Tillo* uitbeeldde. Daarmee werd ook een historisch moment uit onze kerstening voor goed in beeld gebracht.

Een St.-Tilloglasraam als aandenken
Wanneer E.H. Germain Laga op 22 september 1957 zijn zilveren priesterjubileum vierde, werd dat natuurlijk ook in eigen familiekring met de nodige en passende hulde herdacht. Bij die gelegenheid werd aan de heer onderpastoor van de Sint-Tillokerk (naar eigen wens) een glasraampje overhandigd met St.-Tillo als hoofdpersoon.
De afbeelding van de heilige op dit raampje werd geïnspireerd door het prentje dat vroeger in het jubileumalbum van de Congregatie voor het eerst verschenen was. Aan zijn voeten prijkt het stadswapen van Izegem en links vinden we een afbeelding van de

St.-Tillokerk met een deel van de St.-Tillostraat. Rechts van de heilige krijgen we een afbeelding van een missiekerkje, zoals het wellicht in de tijd van Tillo was. Dit klein glasraampje was voor E.H. Germain Laga (° Gullegem, 24.05.1906 - † Gent, 01.03.1971), pastoor van Voormezele en gestorven als pastoor van West-Vleteren, een blijvende herinnering aan de stad Izegem en aan de kerk waar hij twaalf jaar als medepastoor gewerkt had en daar instond voor de leiding van het vrouwenkoor.

4.2. Brugge

Om een degelijke oplossing te vinden voor onderwijsverschaffing aan kinderen van binnenschippers, had E.P. Tillo (Jeroom Werbrouck)[5] in 1926 een internaat opgericht in Brugge. Deze *Vrije Schippersschool* was gelegen aan de Komvest, aan de noordkant van de Brugse binnenstad.

Zoals gebruikelijk bij internaten met een katholieke strekking, was er in die school ook een kapel. Daarin was een glasraam te vinden met de patroonheilige van de directeur, pater Tillo. Er was wel gekozen voor de patroonheilige van zijn kloosternaam, daar deze pater het best onder die naam bekend stond.

5. Beeldhouwkunst

5.1. Stenen Tillobeelden in Izegem

Het beeld boven de ingang van de kerk

Boven de deur van het kerkportaal van de decanale kerk vinden we, volgens gotisch gebruik, midden het tympaan, een staand beeld van de patroonheilige van de parochiekerk. Het beeld werd uit witsteen gehouwen en werd vervaardigd door de kunstenaar Van Arendonck uit Antwerpen. Het beeld meet 2,20 m en weegt 550 kg.

Op 10 juni 1861 kwam Mgr. J. B. Malou, bisschop van Brugge, speciaal naar Izegem, om dit nieuwe beeld in te wijden. Het was dezelfde bisschop die zes jaar voordien onze nieuwe St.-Tillokerk was komen inwijden op de eerste zondag van september.

Terracottabeeld uit muurnis

Vele jaren was er hier te Izegem een tweede beeld bekend van onze stadsheilige, dat te vinden was in een muurnis op de hoek van het Kerkplein met de Sint-Pietersstraat. Het betrof een terracottabeeld van ongeveer 65 cm hoogte dat voor een ruim deel overgroeid was met klimop. Wellicht dachten diverse stadsgenoten dat dit een St.-Pietersbeeld was, maar... dat was een foutieve onderstelling.

Bij de aanleg van de parking rond de kerk diende de oude pastoriemuur gesloopt te worden. Een ruim deel van die muur werd ingenomen door een nieuwe veel

Sint-Tilloglasraam in het Sint-Tilloinstituut te Brugge

minder hoge muur, die de tuin van de pastorie afsloot. Het beeld diende een nieuwe plaats te krijgen. Eerst kwam het in de voortuin van de pastorie terecht. Daar kon het makkelijk ontvreemd worden. Het bleef er ook maar korte tijd staan. Bij de werken aan de parkeerplaats en de congregatie bouwden ze ook een garage voor de deken op de hoek van het Kerkplein aan de congregatie. Boven die garage kwam er een nis en daarin plaatste men het terracottabeeld.

Echter weer voor een zeer korte duur.

De parkeerplaats diende groter uitgebouwd te worden. De garage diende te verdwijnen en met haar het beeld. Zo belandde het in de spreekkamer van de dekenij. Toen in 1960 bij de start van de heemkundige kring "Ten Mandere", tijdens de kermisweek, een historische tentoonstelling doorging in de feestzalen van het stadhuis, werd ook dit beeld tentoongesteld naast de maquette van de oude St.-Tillokerk. Na de tentoonstelling belandde het beeld terug in de dekenij. Maar zonderling genoeg, sindsdien is dit beeld zoek!

6. Houtsnijkunst

6.1. Houten Sint-Tillobeelden in Izegem

Beeld uit de St.-Tillobeuk van de oude kerk

Wanneer in 1852 de noodkerk in de Roeselaarsestraat klaar was, verhuisde het oude altaar naar de noodkerk en werd daar hoofdaltaar, aan St.-Tillo toegewijd.

Bij de uitbreidingswerken van de kliniek werd de kapel gesloopt en keerde het oude altaar terug naar de St.-Tillobeuk in de nieuwe kerk.

Links: Izegem
In het tympaan
boven de
ingang van het
kerkportaal

Rechts : Beeld van Sint-
Tillo uit het muurnis op de
hoek van de Sint-
Pietersstraat

Brugge
In het basreliëf bij de ingang
van de H. Bloedkapel

Links : Solignac
Sint-Tillo draagt hier
volgens het Frans gebruik,
een zalfbus

Rechts : Heiningen
Houten beeld met evangelieboek,
die zijn beschermende hand houdt
boven de kerk van Heiningen

In de voorgevel van het decanaathuis is er een nis. Daarin stond vroeger een zeer gewoon H.-Hartbeeld in kalk. Z.E.H. Deken J. Decoene liet dit beeld wegnemen en vervangen door een cementen kopie van het oude St.-Tillobeeld, wat een beter aanblik geeft aan het decanaatshuis en wat meer parochiegebonden overkomt.

Het beeld van het oude St.-Tilloaltaar

Wanneer in 1855 de nieuwe kerk geopend werd, stonden er drie heel hoge houten altaren vooraan, in ieder koor één. Ze waren zwaar en ook te lomp om stemming bij de gelovigen over te brengen. Het hoofdaltaar werd door het huidig altaar vervangen. De altaren van de twee zijkoren werden gehalveerd. In de St.-Tillobeuk prijkte op het altaar een staand heiligenbeeld dat uit hout gesneden was. Opdat het beter zou opvallen werd er een dikke laag witte verf overheen gesmeerd en zo bleef het vele jaren op dit zijaltaar staan.

Toen kwam er verandering. Het oude altaar verdween helemaal, met beeld en al, en er kwam een nieuw altaar met een nieuw beeld. De vroegere altaarheilige werd van de dikke verflaag ontdaan en werd daarna flink geboend. Het beeld kreeg daarna een vaste plaats in de sacristie.

In het R.A.K. vonden we in de kerkrekeningen van Izegem uit 1759 volgende tekst: *Betaelt aen Ignatius Massaut, Beeldesnijder, over gemaeckt thebben het afbeeldsel van den h. hilonius geposeert op synen authaer.* Daaruit vernemen we, dat er een houten beeld van de Izegemse patroonheilige op het Sint-Tilloaltaar stond in de 18de eeuw en tevens wie er de maker van was.

Van dit oude beeld hadden we tot hiertoe nog nooit een afdruk gevonden. Nu duikt er een nieuwe mogelijkheid op. Het witte St.-Tillobeeld dat op het oude altaar stond in de zuidbeuk, kan best het beeld geweest zijn van Ignatius Massaut. Wanneer ze in 1855 de nieuwe kerk openden, plaatsten ze wellicht ditzelfde beeld op het St.-Tilloaltaar. Om het meer in de kijker te zetten, werd dit houten beeld met een dikke witte verflaag bedekt en viel het zo wel beter op als centraal deel van een totaal ruw houten altaar.

Het beeld binnenin de kerk

Vele decennia naeen vonden we in de middenbeuk onder het grote missiekruis het houten beeld van de patroonheilige van de kerk. Dit gepolychromeerde beeld werd in 1884 gebeeldhouwd door Edward Dejonghe en op Sint-Tillodag van het jaar 1885 gewijd.

Het beeld werd gebeeldhouwd naar een tekening van baron J. de Bethune uit Marke, die in zijn brief van 14 april 1887 aan E.H. L. Slosse nogmaals steunt op het feit dat het beter is dat de H.-Tillo een beker kreeg als attribuut, dan een zalfbus zoals dit eerst gepland was. Met de verschillende veranderingen die juist na Vaticanum II in vele kerken gebeurde, kwam ook hier in onze kerk verandering in de schikking van beelden en meubels in de kerk.

Het hoofdaltaar kwam op de kruising van hoofd- en kruisbeuk. Om voldoende ruimte te bieden aan de gelovigen rond dit altaar, verhuisden verschillende beelden. Zo ook werd het Sint-Tillobeeld achteraan in de zuidbeuk geplaatst, waar het momenteel nog steeds die plaats inneemt.

Sint-Tillobeeld uit het reliekschrijn

In het torentje van het reliekschrijn dat door L. Slosse besteld werd, was er door de ontwerper Baron Jean de Bethune ook een St.-Tillobeeldje voorzien. Het werd een Tillo met een kelk in de hand. Van een bijhorende staf was er geen sprake. Met staf ging het hier in zijn vernepen houding in dit enge torentje wellicht wel wat zwaar overkomen.

Dit beeld was het werk van Leopold Blanchart van Maltebrugge bij Gent. Deze was de broer van de maker van de reliekrijve. In 1888 betaalde onderpastoor L. Slosse 81 fr. voor dit meesterlijk kleinood. Het beeldje werd naast tal van andere religieuze beelden aan het publiek getoond in de tentoonstelling *Religieus Kunstbezit in Izegem*, die plaatsvond in de Gouden Kapel van Avé Maria, tijdens de kermisweek van 1980 en die gepland was in het teken van *Izegem 900.*

6.2. Tillobeelden buiten Izegem

Brugge

In de Heilige Bloedkapel op de Brugse Burg is een steen ingemetseld met de afbeeldingen van diverse bekende en minder bekende Vlaamse heiligen. Wat ons het meest aanbelangt is Sint-Tillo van Izegem, die we hier vinden aan de linkerzijde, als derde in de rij. Hij is hier wel voorzien van zijn vaste attributen.

Deze voorstelling was ook te vinden in het boek *Heiligen uit de Nederlanden*, geschreven door Aubert-Tillo Van Biervliet o.s.b. en uitgegeven bij Tabor, Brugge.

Solignac

In Solignac werd ook een oud Tillobeeld teruggevonden. Het was wel wat beschadigd. Het moet een beeld geweest zijn zoals er vroeger wel meer in de Limousin te vinden waren: Tillo met een zalfbus als attribuut. Hij werd ook zo op de icoon uit Pervijze afgebeeld. Hierbij dient genoteerd te worden dat Tillo

Beeld van Sint-Tillo uit de oude parochiekerk

Beeld van Sint-Tillo dat vroeger op het Sint-Tilloaltaar stond

Beeld van onze patroonheilige dat binnnen in de decanale kerk staat

Links : beeld uit het torentje van het reliekschrijn

Rechts : beeld op het vernieuwde Sint-Tilloaltaar

ook bij de olieheiligen ondergebracht is.

Heinigen (D)

Een vroegere pastoor van Heinigen, de opvolger van E.H. Gregor Wäschl, E.P. Olaf Koning, heeft een Sint-Tillobeeld laten snijden in Oberammergau. Daar de Duitsers niet veel geloof hechten aan mirakels, werd Tillo hier niet met zijn gewone attributen voorgesteld. Hij werd uitgebeeld als:

- geloofsverkondiger: zo kreeg hij een evangelieboek in de linkerhand
- beschermheer: zo houdt hij zijn rechterhand beschermend over een maquette van de Heinigener kerk.

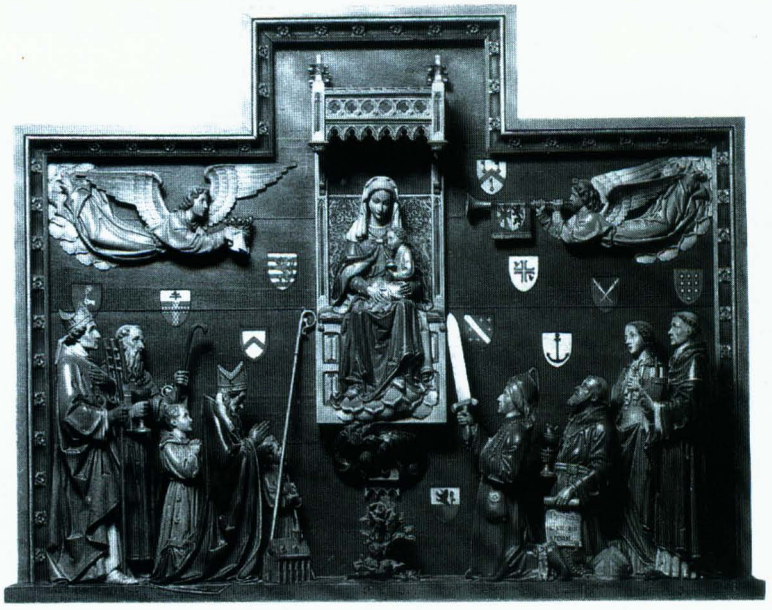

Basreliëf uit de H. Bloedkapel te Brugge met voorstelling van de West-Vlaamse heiligen

Een Sint-Hiloniusbeeld op een antiekbeurs

Op zondag 23 mei 1999 liep er een drukke tentoonstelling van kerkelijke kunst in het kasteel van Rumbeke. De toenmalige bewoner, antiekhandelaar E. Loncke, leidde de groep aanwezigen rond en gaf vakkundig uitleg bij de diverse tentoongestelde stukken.

Onder het nr. 106 had hij het over een in lindenhout gesneden borstbeeld van de H.-Hilonius, een gepolychromeerde heiligenbuste uit de oude St.-Tillokerk van Izegem. Dat was een beeld op sokkel van ongeveer 100 cm hoog. Het beeld was gebaard en gemijterd en had een kromstaf in de linkerhand. Zijn rechterhand was in een gevend gebaar naar het publiek gereikt. Er was nergens een kelk te bespeuren.

Dit beeld was in een zeer behoorlijke staat bewaard gebleven, maar iconografisch waren er wel een paar opmerkingen te maken.

Gewoonlijk wordt St.-Tillo niet gemijterd voorgesteld. Wel leidde hij een tijdje het klooster in Brageac. De mijter was hier een bisschops-mijter en Tillo is nooit bisschop geweest. Een abtsmijter is veel korter.

Verder is zijn gewoon attribuut een kelk waaruit tal van zieken ter genezing dronken. Die kelk ontbreekt hier volledig. Het is ook moeilijk te aanvaarden, dat dit beeld uit de St.-Tillokerk afkomstig zou zijn. Zo'n foutief beeld zouden ze daar zeker nooit gebruikt hebben. Het zou een oud processiebeeld kunnen geweest zijn, maar er was pas na 1886 een St.-Tillogroep in de processie, maar dan zonder beeld. Wel was er de nieuwe rijve en de bekomen reliek. Het besproken borstbeeld moet beslist uit een ander milieu afkomstig zijn. Een paar personen van de kerkfabriek zijn dit beeld gaan bekijken. Na grondig onderzoek werd het niet aangekocht.

De kansel uit de Sint-Tillokerk

In 1898 verdween de oude kansel die eeuwen in de vroegere kerk gediend had. Hij verhuisde naar de kapel van de Congregatie en bleef daar nog vele jaren dienst doen. De heer Aloys Clarysse had op vraag van de kerkfabriek, tegen de prijs van 4 660 fr., een nieuwe kansel klaar. De kuip bestond uit vijf gesculpteerde panelen, die momenten voorstelden uit het leven van onze eerste pastoor. De nieuwe kansel werd geplaatst aan de noordbeuk tegen de tweede pilaar van het schip. Boven de kansel werd nog een groot klankbord

Sint-Tillobuste op de antiekbeurs 1994

aangebracht, dat aan het geheel een zeer mooi uitzicht gaf.

De panelen van de kuip

- De vrijkoping van Tillo door Elooi

Centraal in dit paneel treffen we Sint-Elooi aan, die links de kooplieden betaalt en rechts St.-Tillo vast houdt. Achter Tillo zien we nog enkele jongelingen die net als hij door de rijke muntslager Elooi van de slavenhandelaars werden vrij gekocht. Helemaal in de verte bemerken we de wallen van de ommuurde stad Parijs.

- De priesterwijding van Sint-Tillo

Op zijn katheder gezeten, wijdt Sint-Elooi hier zijn vroeger vrijgekochte slaaf tot priester. Het valt echter te betwijfelen of deze voorstelling historisch juist te noemen is. Wanneer Elooi immers in 640 reeds tot bisschop benoemd werd van Noyon en Doornik was de toestand totaal anders dan deze op heden. Zo was het bisdom Doornik toen gelijk aan de huidige bisdommen Brugge, Gent en Doornik. Zonder te spreken over de grootte van het bisdom Noyon, was Doornik een enorm groot bisdom. Gezien de moeilijkheden van het verkeer en de toestand van vele wegen, is het praktisch niet denkbaar dat Elooi zijn afgelegen bisdom voor lange tijd zou verlaten hebben, om een bekende tot priester te kunnen wijden.

- Sint-Tillo predikt het geloof te Izegem

Rond de eerste missionaris komen de oude bewoners van de Mandelvallei, de Isingen, luisteren naar het woord van die vreemde geleerde in zwarte pij. Ze vinden het wel zonderling dat die man hun eigen taal behoorlijk kan spreken en verstaan. We vinden het wel wat jammer dat de achtergrond een berglandschap vertoont, iets wat totaal vreemds is voor het oude Vlaanderen.

- Sint-Tillo geneest de zieken

Gevolgd door een paar trouwe volgelingen, biedt St.-Tillo hier zijn wonderkelk aan om zo de aangebrachte zieken de gelegenheid te bieden uit die kelk te drinken en zo genezen te worden. Ook vinden we een moeder, die met haar ziek kind aankomt, en hoopt om het door de hulp van de heilige het weer gezond naar huis terug te kunnen dragen.

- De dood van Sint-Tillo

Dit paneel was het dichtst bij de pilaar gelegen waartegen de kansel aanleunde. Zo was het ook minder goed zichtbaar.

Het verbeeldt Tillo in zijn kleine kluis (in Le Vigen) in de nabijheid van het grote klooster van Solignac, waar hij zijn jeugdjaren sleet en zijn opleiding genoot. Hij ligt hier op zijn sterfbed. Monniken zijn uit het klooster naar zijn kluis gekomen en bidden wellicht de gebeden van de stervenden. Tillo vroeg opdat iemand naar Limoges zou willen gaan, om aan de bisschop te vragen opdat deze hem 's anderendaags zou willen komen begraven De bode ging, maar vond een zwaar koortsige bisschop ziek te bed. De monnik maakte zijn boodschap bekend. Ogenblikkelijk was de bisschop genezen. Dezelfde dag stierf Sint-Tillo. 's Anderendaags was de bisschop aanwezig en leidde de uitvaart van de hoogbejaarde Tillo.

Hierbij kan nog toegevoegd worden dat de afbeeldingen 1 t.e.m. 4 ook vele jaren op losse blaadjes als didactisch materiaal gebruikt werden bij de leerlingen in de tweede graad. Daar werden ze gebruikt als illustratie bij de lessen over onze plaatselijke patroonheilige (7 januari). Deze blaadjes konden gemakkelijk in hun schriften van W.O. gekleefd worden.

7. Edelsmeedkunst

7.1. Izegem

Het kopstuk van de ceremoniestok van de kerkbaljuw

Deze houten ceremoniestok met zilveren kopstuk heeft een totale lengte van 190 cm. De stok is zwart geschilderd en versierd met drie zilveren ringen en van een dito voetstuk.

Het kopstuk uit gedreven zilver is 27 cm hoog, waarvan het Sint-Tillobeeldje 15 cm bedraagt. We zien hier een baardeloze monnik met aureool, gekleed in pij, met schouderstuk en kap. Verder heeft hij ook de gewone St.-Tilloattributen. Achter hem staat een abtsmijter, wat er op moet wijzen dat hij ooit met die waardigheid bekleed werd. De ganse figuur rust op een sierlijk voetstuk, dat met een versierde hals aan de ceremoniestok vast zit.

De maker en het jaartal zijn onbekend.

Alle kerkbaljuws[6] hebben bij diverse grote kerkelijke plechtigheden deze ceremoniestok gebruikt. Dit gebeurde zeker ieder jaar bij de doortocht van de verdwenen processies[7] en ook elke zondag tijdens de hoogmis, wanneer de kerkbaljuw de predikant naar de kansel begeleidde.

7.2. Solignac

Een borstbeeld als reliekhouder

Wanneer in de 16de eeuw de grote godsdienststrijd in Frankrijk woedde, hebben een groep voorbijtrekkende Hugenoten het graf van Tillo in Solignac verwoest. In die periode werd een zilveren borstbeeld van de heilige met kleine restanten van zijn gebeente op het nippertje in veiligheid gebracht.

Uit die restanten kreeg onderpastoor Slosse in 1886 een reliek voor onze parochiekerk. In 1906 werden in

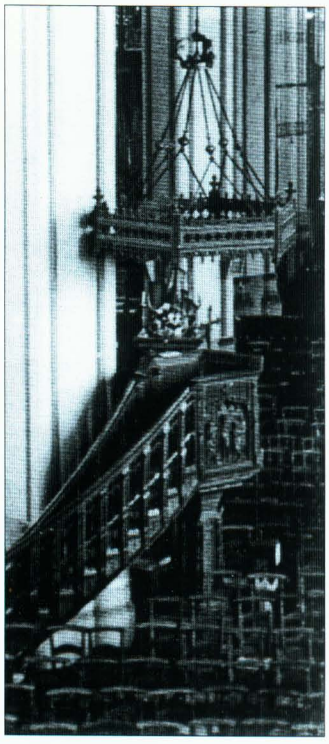

Aloys Clarysse

1. De vrijkoping van Tillo door Elooi

De thans verdwenen kansel in de decanale kerk

2. De priesterwijding van Sint-Tillo

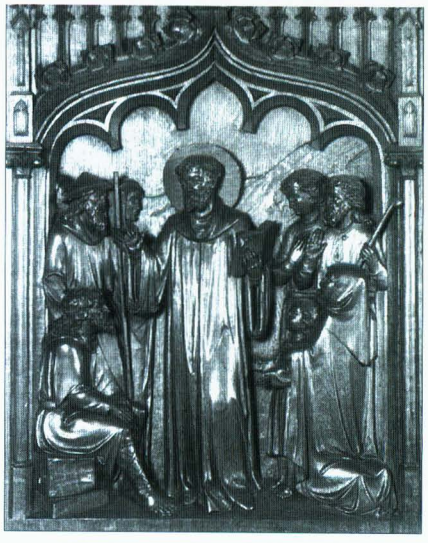

3. Sint-Tillo predikt het geloof in Izegem

4. Sint-Tillo geneest de zieken

5. De dood van Sint-Tillo

Het Sint-Tillobeeld op de ceremoniestaf van de kerkbaljuw

de streek van Limoges diverse kerkdiefstallen gesignaleerd. Ook Solignac viel bij die reeks te betreuren. De geredde reliekhouder uit de 16de eeuw verdween met de laatste restanten van de relieken. Later werd gemeld dat de relieken totaal verdwenen waren. Het was de bende van *Anthony* die deze diefstallen organiseerde. De gestolen voorwerpen werden dan een tijd later, ver van de Limousin, in Parijs als "antiek" verkocht. Een tijdje na de roof in Solignac ging een inwoner van die gemeente naar Parijs. Daar zag hij toevallig het beeld in de etalage van een antiekwinkel te koop staan. Er volgde een onmiddellijke melding bij de politie. Het zilveren beeld verhuisde weer naar zijn oude plaats in Solignac en een tijd later werd de bende van Anthony gesnapt en gestraft.
Alle relieken waren nog niet vernietigd. Bij een zeer nauwkeurig onderzoek van het beeld ontdekte men een verborgen deel in de schedel van de heilige. De helft van dit gevonden schedeldeel werd aan de kerk van Izegem geschonken, nadat de reliek waarvoor L. Slosse gezorgd had op 17.04.1996 uit onze kerk ontvreemd werd. In januari 2000 bracht een delegatie uit de Limousin dit schedeldeel mee naar Izegem. Zo bezit onze parochiekerk nu weer een zeldzame reliek van de patroonheilige.

Het zilveren Sint-Tillobeeld met reliekhouder dat in het begin van de 20ste eeuw te Solignac gestolen werd

8. Borduurkunst

Bij deze kunst beschikken we hier te Izegem over drie zeer mooie voorbeelden. Eén van die werken is tevens een voorbeeld van fraai vakmanschap en getuigt van de kunst die Joseph De Raedt (° Izegem, 23.06.1877 - † 25.03.1945), vlaggen- en ornamentenmaker, verwezenlijken kon.

8.1. Sint-Tillo, detail van de tuniekversiering bij de misgewaden van de kerkwijding (1855)

Deze misgewaden werden voor deze heel bijzondere gelegenheid voor het eerst gebruikt. Het blijft een vaste gewoonte, dat ze ook telkenjare op de eerste zondag van september (herdenking van die kerkwijding) bij de

Jean Thomas, dict "Anthony" de bendeleider bij de diverse kerkdiefstallen in het begin van de 20ste eeuw in de streek van Limoges

hoogmis gedragen worden.
In de preconciliaire periode werden de plechtige erediensten steeds opgeluisterd met drie priesters aan het altaar, die elk een verschillend bovenkleed droegen: de celebrant droeg een kazuifel, de diaken een dalmatiek en de subdiaken een tuniek.
Voor deze grote dag waren diverse misgewaden besteld, die allemaal rijkelijk versierd waren met taferelen of met voorstellingen van heiligen. Op de tuniek vinden we onder die rijen heiligen ook een St.-Tillo in benedictijnerpij met zijn vaste attributen terug[8].

8.2. Sint-Tillo op de standaard van het Broederschap van het Allerheiligste Sacrament (1898).
Hier wordt Sint-Tillo voorgesteld in een cirkel, bovenaan links op de standaard. Hij werd hier alleen ten halven uitgetekend in zwarte pij. Verder is hij voorzien van zijn vaste attributen. Hij draagt ook een stola, wat wijst op zijn missietaak als verkondiger van het woord Gods[9].De standaard is een werk van Joseph De Raedt.
8.3. Sint-Tillo op een moderne stola
Onze patroonheilige werd ook geborduurd op de linkerzijde van een nieuwe stool, die gewoonlijk gedragen wordt door de diaken tijdens de zondagse dienst. Op de rechterkant staat een Madonna met kind. Deze Sint-Tillo werd geïnspireerd door de tekening die de Brugse drukkerij van de Wed. De Schryvere-Petit lanceerde op het einde van de 19de eeuw.

9. Letterkunde
Tot op heden zijn er geen echte letterkundige werken over Sint-Tillo verschenen. Sporadisch vonden we wel af en toe teksten vanaf de 17de eeuw die over Sint-Tillo handelden of krantenknipsels die rond zijn feest het daglicht zagen.

9.1. Toneelwerken
Jean-Baptiste Vandewalle: *de bekeering van Iseghem*
In het *Notitieboeksken van J.B. Vande Walle* schrijft onze Izegemse prins van Rethorica : *"Ten jare 1736 hebbe ik gecomposert myn eerste schouwspel verbeeldende de bekeeringe van Iseghem door den heyligen Hilonius, patroon deser kerke ende ten tonele uytgevoerd in de Sinxendagen."*
Van de geschreven documenten van J. B. Vande Walle is buiten dit notitieboekje niets meer bewaard gebleven.

Op de tuniek van de kerkwijding

Op de standaard van het broederschap van het Allerheiligste Sacrament

Op de nieuwe stool

Maar wie weet was dit oud werk uit de 18de eeuw niet een eerste stoot voor dr. Jules Gits, om dit typisch werk voor de Izegemnaren opnieuw te schrijven, maar dan in de taal voor de mensen van zijn tijd.

Dr. Jules Gits: *St.-Hilonius of de bekering van Iseghem tot het christendom*

In deel X van het Slossefonds in het decanaal archief vinden we het handschrift van het bovenvermelde toneelwerk. Het werd geschreven door dokter Jules Gits-Paret in 1893 en opgevoerd in de Katholieke Kring, die tot in 1897 gelegen was in de Roeselaarsestraat tussen de verdwenen *Stuiverskapel* en de huidige pastorie van het Heilig-Hart.

Eerste bedrijf: Het speelt zich af in het woud van Isis[10]. Daar is een altaar opgericht en het beeld van de godin ligt ernaast in stukken. Soldaten zien in het gure weder een naderend onheil. Ook de hoofdman deelt deze gedachte; Een bijgekomen hogepriester ziet het verbrijzelde beeld en vindt daarin een reden van verbolgenheid bij de goden. Hij vraagt wraak.

Een soldaat vertelt de vorige dag vreemdelingen gezien te hebben en één ervan goot water op iemands hoofd, terwijl anderen zongen. Die vreemden moeten kristenen zijn. De hofdman zal zich op de kristenen wreken. Iswald herinnert er zijn vader aan, enige dagen geleden, bij zijn moeder de belofte gedaan te hebben, nooit geen mensenbloed meer toe doen vloeien. Wanneer de hoofdman met zijn manschappen verdwijnen, om de kristenen te vangen bidt Iswald, die pas daags voordien gedoopt werd.

Tweede bedrijf: Het vervolg speelt zich af in hetzelfde bos. Rudolf verwittigt Eric dat Iswald meespant met de kristenen. Ze horen het magnificat zingen. De kristenen komen op. Eric wil eerst Iswald doden, wat door Rudolf vermeden wordt. Na het woord van Hilonius wil Iswald zelfs op aandringen van Eric zijn nieuw geloof niet afzweren. Ook de hoofdman die bijkomt staat versteld. Iswald weigert beslist. De kristenen worden gebonden en Iswald wordt weggeleid. Hilonius bidt om sterkte. Erold ziet in de biddende man een heilige, hij doet hem de boeien los en zegt ook kristen te willen worden.

Derde bedrijf: Iswald zit opgesloten in een kerker. Door gebrek aan voedsel en drank is hij de uitputting nabij. Hij denkt aan zijn ongedoopte zieke moeder. Hij vraagt de genade opdat ze ook het doopsel zou mogen ontvangen. Hilonius, met zijn discipelen, komt hem bezoeken. Hij vertelt aan Iswald dat hij bij zijn moeder geweest is, haar gedoopt heeft en dat zijn broeder Eric wellicht ook zal toetreden. De hoofdman nadert met soldaten en met Eric.

Erold wordt op zijn verraad gewezen en gedood. Eric weigert Hilonius gevangen te nemen. Hij pleit zelfs voor de kristelijke godsdienst. De hoofdman wil niet luisteren of zich bekeren, omdat hij zijn voorouders waardig wil blijven. De soldaten krijgen het bevel Iswald, Hilonius en zijn discipelen naar het bos te brengen om ze op te hangen.

Vierde bedrijf: We staan weer in het bos. Om de goden tot bedaren te brengen, zal de hoofdman zijn eigen kinderen ophangen. Hij prijst de goede kwaliteiten van zijn kroost en vraagt de hogepriester of de God der kristenen, toch soms de ware niet is. Wanneer hij zijn zonen verheugd naar de executieplaats ziet komen, herinnert hij zich, dat zijn goden zo dikwijls aangeroepen zijnde, zijn zieke vrouw nooit genezen hebben. Plots belooft hij zich te bekeren, samen met zijn volk, indien zijn vrouw nu geneest.

Na een laatste vaarwel van Iswald, wanneer de koord reeds neergelaten is, roept plots een soldaat "Sta, hoofdman, een wonder is gebeurd, uw vrouw is genezen!" Nu dient de belofte van de hoofdman te geschieden, die ook zijn volk zal trachten voor Christus te winnen. De hogepriester vraagt onheil en vervloeking aan de goden over het volk. Nadien toont Hilonius het kruis en zegt, dat de plaats waar Isis zolang aanbeden werd, aan God zal worden toegewijd en Izegem zal kristen worden.

Dit is het enige toneelstuk in zijn soort. Het blijft een evocatie van een historisch en plaatselijk gebeuren. Wat hierbij ook niet mag vergeten worden: het werk ontstond op het einde van de 19de eeuw. In die jaren waren doorgaans alle geschreven werken in het Frans neergepend. Dr. J. Gits schreef dit werk voor zijn stadsgenoten en zonder aarzelen in hun taal, het Vlaams!

<u>Boeken en artikels</u>

Jacobus Van Dolre (° Menen, 15.11.1607 - † Izegem, april 1682): *het leven van Sint-Hilonius*

Deze priester was hier pastoor van 24.07.1654 tot aan zijn overlijden. Hij heeft ervoor gezorgd dat zijn parochianen een betere kennis kregen van onze plaatselijke patroon. Daarom schreef hij een biografie over Sint-Tillo in het Vlaams. Na lange en grondige navraag in tal van klooster- en universitaire bibliotheken, diende ik te aanvaarden, dat het klein en oud boekje met dit levensverhaal nergens meer bewaard was gebleven.

Adolf Duclos (Brugge, 31.08.1841 - † Brugge, 06.03.1925): *Tillo de Saks*

Deze Brugse kanunnik was een goede vriend van

onderpastoor L. Slosse. Zijn boek bevat een korte levensloop van onze plaatselijke heilige met talrijke interessante historische gegevens. Daarop volgt een geromanceerd levensverhaal van St.-Tillo. De bijgevoegde voetnoten geven zeer duidelijke en verrechtvaardigde bijzonderheden.
Het boek werd uitgegeven in 1871 en heruitgegeven in 1900 bij Jules De Meester te Roeselare.

Albrecht Rodenbach (° Roeselare, 27.10.1856 - † Roeselare, 23.06.1880): *De wacht over Vlaanderen* in de bundel "Gedichten"
In 1875 begon de Vlaamse bard aan een toneelstuk "De wacht over Vlaanderen", waarvan we de aanhef vinden in zijn verzenbundel "Gedichten". We vinden er enkel een passus in terug, waar Tillo even genoemd wordt. Daarom werd het ook niet bij "Toneel" ondergebracht, omwille van zijn onafgewerkt geheel.
We citeren:

"... Ja, mij was 't dien zij aanbaden
en met het bloed des offers dagelijks verzaadden,
te Thorhout in het oode (= het onbewoonde).
Thor was Asrafiel
Maar Tillo en Amand, en d'andren wisten 't wel,
die kwamen preken hier. En d'ongetemde Vlamen,
hun hoofden bogen, en de wilde Kerels kwamen
rondom den priester staan om 't horkten naar zijn woord
en 't Doopsel af te smeken...."

Amaat Dierick (° Izegem, 10.03.1865 - † Harelbeke, 09.12.1933): *Tillo's lied*
E.H. Amaat Dierick was na het overlijden van pastoor Constant Van Coillie een tijdje dienstdoende pastoor te Izegem.
"Tillo's lied" is een geromanceerde biografische verzenbundel over St.-Tillo. Er zijn 841 strofen van elk vier lijnen. De inspiratie vond de schrijver in het werk van Duclos. De verzenbundel werd ook bij Jules De Meester te Roeselare uitgegeven op 9 december 1900.

Joseph Van Huerne (° Brugge, 24.11.1752 - † Brugge, 31.05.1844): *Curieuse historique voorvallen*
Een handschrift uit het kabinet van Baron Charles Gillès de Pélichy. Deze verzameling werd geveild bij de tweede veiling door de Galerie Garnier, Korte Zilverstraat, 8 te Brugge op zaterdag 26 oktober 1974 onder het catalogusnummer 97, artikel 929.
Naast de talrijke titels vermelden we: *Het leven van H. Hilonius, abt, patroon van Iseghem, Ghits, apostel in dees Nederlanden.*

Pieter Meersseman (° Lendelede, 06.12.1899 - † Roeselare, 31.03.1986): *Legende rond Sint-Tillo*
Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden diverse frontblaadjes uitgegeven. Zo kennen we best de blaadjes voor de Lendeledenaars en voor de mannen van Izegem. Voor Lendelede waren het de gebroeders Meersseman - Rafaël en Antoon - die zorgden voor de tekst, de verwerking en de bedeling. Voor Izegem berustten diezelfde zorgen bij aalmoezenier Georges Blomme en bij Joseph Strobbe. In veel gevallen werkten die twee groepen ook samen of ze wisselden sommige artikels uit.
Het Lendeleedse blaadje heette *De Lendeledenaar*; het Izegemse droeg de naam *Onze Iseghemnaar*. Van de Izegemse uitgave werden 33 nummers uitgegeven. De aalmoezenier zorgde er wel voor dat vanaf nr. 14 een kort rubriekje werd ingelast over Vlaamse geloofsverkondigers. Zo in de nrs. 14, 17, 18, 20 en 22. Vanaf nr. 24 (20.10.1917) werd gezorgd voor een vervolgverhaal over onze plaatselijke patroon. Daarvan werden nog zes vervolgverhaaltjes gepubliceerd. De wapenstilstand maakte een bruusk einde aan dit verhaal. Nummer 33, dd. 01.09.1918, was het laatste verschenen nummer van *Onze Iseghemnaar*. Een vervolg is er nooit meer gekomen.

Guido Gezelle (° Brugge, 01.05.1830 - † Brugge, 27.11.1899): in *Rond den Heerd*
Ook onder pennevruchten van onze illustere Vlaamse dichter, vinden we nota's en biografische artikels over St.-Tillo terug. In *RdH* van 05.01.1867 zijnde nr. 6 van de tweede jaargang, p. 43 e.v. schrijft Gezelle een bijzondere uitleg over de naam Tillo. Daarna vervolgt hij met een biografische schets van deze monnik-belijder en uitleg over het gezegde *Boos Izegem*.
Hij sluit zijn artikel af met erop te wijzen dat er vroeger op 7 januari, feest van St.-Tillo, heel wat volk naar Izegem kwam, om hem te aanroepen en om te dienen, heel in het bijzonder tegen kwade koortsen.

Aubert Tillo van Biervliet (° Gits, 18.02.1920): *Heiligen uit de Nederlanden*
Dit boek dat door de uitgeverij "Tabor" uitgegeven werd, omvat heel wat heiligenlevens van personen uit Vlaanderen en Nederland. Daar is ook een bladzijde voorbehouden, die het leven beschrijft van onze Izegemse patroonheilige. Het is wellicht het laatst verschenen werk waarin iets over deze heilige kluizenaar te lezen valt.
A. Tillo Van Biervliet, benedictijnermonnik van de abdij van Steenbrugge schreef ook tientallen korte

heiligenbiografieën in *Kerk en Leven*. Op donderdag 7 januari 1982 verscheen zo'n beknopte levensbeschrijving van zijn hand en over zijn patroon.

Antoon Vandromme (° Izegem, 05.12.1922): *Monumenta Tillonis*
Als stichtend lid van de heemkundige kring "Ten Mandere", schreef A. Vandromme in nr. 59 van dit tijdschrift (maart 1981) een geïllustreerde biografie van de patroonheilige van Izegem. Verder verscheen er ook een beknopte biografie van Sint-Tillo in *'t Manneke uit de Mane* (2003), p. 268 e.v.

Kan. Guillielmus Franciscus Tanghe (Izegem, 12.03.1802 - † Brugge, 09.06.1879): diverse werken
Leven van St.-Tillo. Deze levensschets was te vinden achteraan in zijn *Parochieboek van Iseghem* (532 p.), dat verscheen bij de Wed. De Schryvere-Van Haecke te Brugge in 1862-1863.
Het leven van Sint-Tillo: werd in 1891 heruitgegeven door zijn "langstlevenden broeder" (Joannes Tanghe) en werd gedrukt bij de Gebroeders Strobbe te Izegem.
Sermoenen: in zijn veertiendelige reeks sermoenen (1863-1879) vonden we in deel 10 p. 371-393 een uitgebreide biografie van de Izegemse patroon. Deze reeks "Sermoenen" waren in de 19de eeuw bijna in alle pastoriebibliotheken terug te vinden.

X: in het *Jaerboek der stad en oude casselrij van Kortrijk*, verzameld uit menigvuldige auterus en handschriften dat in 1814 te Kortrijk uitgegeven werd bij Louis Blanchet, *boekdrukker en boekverkooper in de Ley-straet*, vinden we nota's over Tillo.
Op blz. 66-67 (jaer 647) is er sprake "dat Elooi bisschop wordt van Noyon en Doornik. Dat deze bisschop hier geholpen werd door den heiligen Tillo, die Sueve van geboorte was. Deze heeft bijzonder gepredikt tot Gits en Iseghem, in welke plaetse hij op 7 januari gevierd wordt als hun eerste Apostel".
Op blz. 74 (jaer 702). "Dit jaer is overleden den heiligen Tillo, Paulus, Hillo ofte Hilonius, discipel van den H. Elgius, en op den 14 Ougst sterf den H. Paus Sergius, die op den 8 October gevolgd is door Joannes VI".

E.H. Michiel English (° Brugge, 24.09.1885 - † Brugge, 22.03.1962): in *Dagklapper II* (jg. 1949 nrs. 50-51, p. 269-272)
De vlot geschreven tekst herhaalt opnieuw de vele gegevens die door voorgangers reeds neergepend werden. Nieuwe gegevens komen hierbij niet aan het licht.

E.H. Jozef Decoene (° Ledegem, 21.04.1927): *Over de heilige Tillo*
Tijdens de voorbereiding van de bedevaart naar Solignac in 1989 werden er verschillende weken naeen, vervolgverhalen gepubliceerd in *Kerk en Leven* (05/01 - 12/01 - 19/01 - 26/01/1989). Het werd nog eens een herhaling van het gekende, maar voor veel inwoners en medereizigers toch een minder gekend geheel.

9.3. Acta Sanctorum - heiligenlevens in diverse delen
Bollandisten: acta sanctorum
Dit zeer uitvoerig hagiografisch werk kende drie uitgaven:
De originele editie verscheen op diverse plaatsen (Antwerpen, Brussel, Tongerlo), vanaf 1845 opnieuw te Brussel.
De Venetiaanse uitgave (1734-1770). Van deel I tot en met deel V van september. In de 19de eeuw zette uitgever Greuze (Brussel) deze herdruk gedeeltelijk voort.
Tussen 1863 en 1867 bezorgde Victor Palmé (Parijs) een volledige herdruk (tot deel XII van oktober).

J. Ghesquiere: *Acta sanctorum belgii*
Voor Tillo: deel V, p. 401-413.

Mabillon: *Acta sanctorum belgii*
Voor Tillo: p. 994 - 1001.

Ribadieira Petrus en Rosweyldus Heribertus: *Generale legende der heyligen met het leven van Iesu Christ ende Maria.*
Dit lijvig werk werd gedrukt in Antwerpen *by Hieronymus Verdussen in de Camerstraet in Den Rooden Leeuw*, MDCXXIX - 2 volumes in folio. (XVIII + 792 p. en IV + 728 p.)

9.4. Werken in andere talen
Franstalige werken
Jean-Baptiste Chabau: Saint-Til, solitaire à Brageac, abbé de Solignac
Impr. Marcel Roche, Brive, 1887 e, 8°, 48 p.

P.F.X. De Ram: *Hagiographie nationale - vies des saints et des personnes d'une éminente piété*
Typopgraphie de Vanlinthuot et Cie, Louvain, 1864 - Saint-Til, Tome I, p. 68-72.

Jean-Mary Larose: *Solignac et ses saints.*
Le trésor de Solignac, ses reliques, ses reliquaires à travers les âges.
Les presses rapides, Limoges, 1953, 24 p.

Pères Oblats de Marie Immaculée & Theojac: Solignac, son abbatiale
B.P. 335, 87 Limoges, Hélio-Lorraine, Nancy, 1973, 32 p.

Butler Alban et Godescard: *Vies des saints*
Impr. Ambroise Beay, Libraire, Rue des Sts-Pères, 66 Paris et L. Lefort
Imprimeur-Libraire-Editeur, Lille, 1861. Tome I, p. 56

Duitstalige werken
X: *Die Lebens der Heiligen*
Een Duitse vertaling van "Les vies des Saints". Bij dit boek ontbrak de eerste bladzijde met alle informatie. Dit werk beslaat 1215 p. Op p. 25: 7 Januar : Der heilige Thilo.

Gregor Wäschl: *Sankt-Thilo - Heiningen*
De bouwheer en eerste pastoor van de katholieke kerk in Heiningen schreef een kleine biografie van de patroon van zijn nieuwe kerk, ter gelegenheid van de kerkwijding, 15 p.

Engelstalige werken
Alban Rev. Butler: *The lives of the saints*
Hiervan werden meerdere drukken gepubliceerd. De derde druk omvatte 12 volumes. Printed by J. Moir, Paterson's Court for J. P. Coghlane, nr. 37 Dukestreet Grosvenor square, London and f. Coates, Newcastle, 1798 - Tillo, Tome I, p. 88

Guillielmus Franciscus Tanghe: *Sermons from the flemish*
De veertien boekdelen met sermoenen werden in het Engels vertaald door E.B. Furtado en Bro. Bombay, 1902. Deze werken beleefden 3 uitgaven.

10. Muziek
Bij deze kunsttak zijn heel wat minder werken te vinden, die hulde brengen aan onze patroon van kerk en stad. De grote reden is hier bepaald te zoeken in het feit dat St.-Tillo een minder bekende heilige was. Dat hij in geheel België alleen maar in Izegem een kerk heeft,die aan hem toegewijd is daar zeker een sprekend bewijs van.

10.1. Een mis aan hem gewijd: *Iste confessor*
Lange jaren was Henri Clement organist in onze Sint-Tillokerk. Ouder geworden, nam zijn zoon Daniël, die een volwaardige muzikale opleiding had doorgemaakt, geregeld het werk van zijn vader over. Als jonge musicus schreef hij ook cantates, missen en liederen. Hij heeft er ook voor gezorgd dat er een mis gecreëerd werd ter ere van St.-Tillo. Die mis kreeg als titel *Iste Confessor*. Ze werd eerst jaarlijks uitgevoerd op het feest van onze stadsheilige. Later werd deze uitvoering verplaatst en vond ze dan lange tijd plaats op de eerste zondag nà zijn feest.
Om een beter beeld te krijgen van dit orgelwerk, vroeg ik aan de familie Clement, of ik even deze partituur van *Iste Confessor* in bruikleen kon krijgen. Er werd grondig gezocht in de vele nagelaten werken van Daniël Clement en er werden drie zaken gevonden.

- Een los blad met de gevraagde titel, waarbij alle muzieknoten in potlood aangebracht waren. We zouden hier kunnen spreken van het klad van dit orgelstuk. Dit deed Daniël regelmatig. Zo de melodie ergens niet naar zijn zin klonk, kon hij dan dit deel makkelijk gommen en daarna met een beter gekozen of meer melodieuzere wending zijn muzikale zin afronden.
- Een dubbel blad met het netwerk van dit orgelwerk. Daarop vinden we de titel en onderaan is dit werk gesigneerd. Ook is hier de volledige Latijnse tekst aangebracht in drie strofen.
- Een map met stencilafdrukken met tekst en muziek. Deze kopieën dragen ook een datum: februari 1955. Bovenaan stond op deze map: Voor Sint-Tillo.

10.2. Een Sint-Tillolied
Het jaar 2000 was voor onze parochie een heel bijzonder jaar.
De reliek die L. Slosse in 1886 in Solignac bekomen had, werd in 1996 gestolen. Na een ernstige zoektocht bleef de zaak onopgelost. Dan vroeg E.H. J. Decoene in Solignac of er geen mogelijkheid bestond, om een deel van de nog bestaande reliek te krijgen. Deze vraag werd na herhaaldelijk aandringen gunstig beantwoord, vooral na een brief aan de toenmalige bisschop van Limoges, Mgr. Léon Soulier.
Twee weken later, 27 april 1999, kwam er in de dekenij een pakje toe, met een deel van de nog bestaande reliek, die ze aan de binnenkant van de zilveren St.-Tillobuste gevonden hadden. De opgestuurde reliek werd in een passende foedraal geplaatst en kon dan door de delegatie uit Frankrijk op 15 januari 2000 in Izegem plechtig overhandigd worden. Met deze reliek brachten ze ook een kopie mee van het *Kruis van St.-Tillo*, dat in 1984 in Brageac opgegraven was. Het werd door pastoor-deken Decoene en de pastoor van Brageac tijdens deze plechtigheid gewijd.
Het werd een grote kerkelijke gebeurtenis. Bij zo'n bijzondere plechtigheid rond St.-Tillo diende er ook een *Sint-Tillolied* gezongen te worden. Deken Decoene

zorgde voor de woorden van een biografisch lied op een bestaande melodie van de heer H. J. Gauntlett. Het was een gemakkelijke zangwijze, zodat alle gelovigen vrij gauw deze melodie in het oor hadden en meezingen gemakkelijk werd.

10.3. Een St.-Tillo-kyriale

In 2003 werd 50 jaar decanaat gevierd. De feestelijke hoogmis werd iets unieks, met 38 concelebrerende geestelijken aan het altaar. De heer Luc Vandenabeele, koster van onze kerk wilde ook iets speciaals doen voor

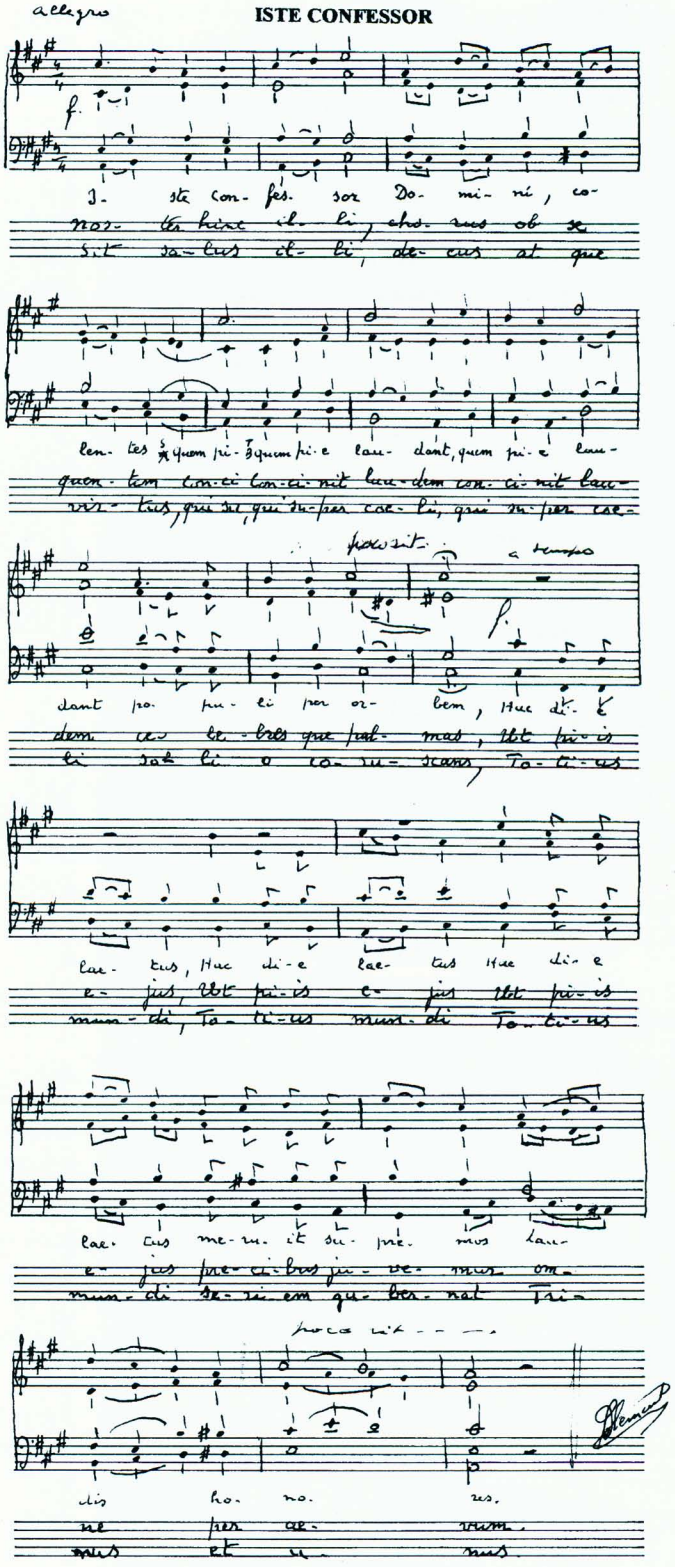

Werk van Daniël Clement

deze plechtige gebeurtenis. Hij componeerde een bijzondere kyriale die de *St.-Tillo-kyriale* gedoopt werd. Dit nieuw muziekstuk werd bij de aanvang van deze plechtige eucharistieviering dan ook voor het eerst ten gehore gebracht. Het koor bestond uit leden van verschillende koren uit ons decanaat.

SINT-TILLOLIED

Tekst: J. Decoene
Muziek: H.J. Gauntlett

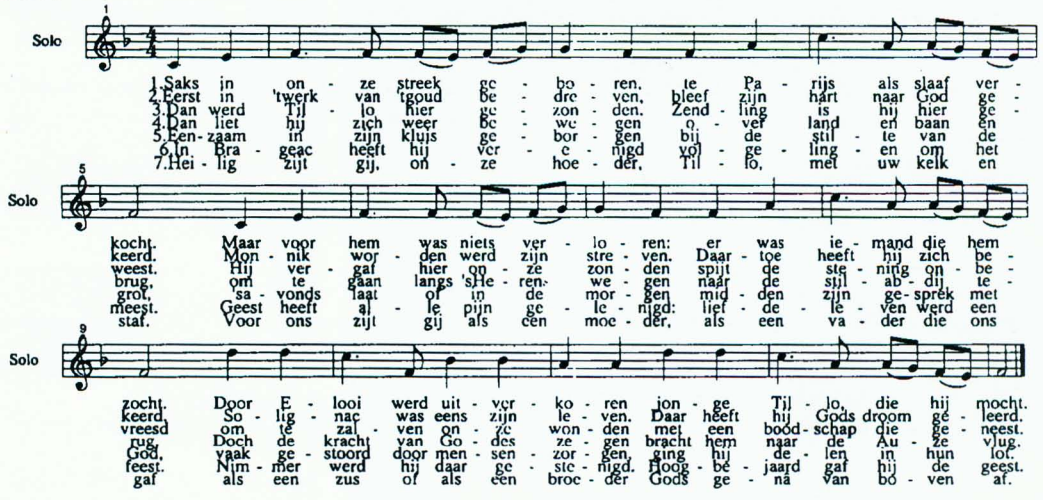

1. Saks in onze streek geboren,
te Parijs als slaaf verkocht.
Maar voor hem was niets verloren:
er was lemand die hem zocht.
Door Elooi werd uitverkoren
jonge Tillo, die hij mocht.

2. Eerst in 't werk van 't goud bedreven,
bleef zijn hart naar God gekeerd.
Monnik worden werd zijn streven.
Daartoe heeft hij zich bekeerd.
Solignac was eens zijn leven.
Daar heeft hij Gods droom geleerd.

3. Dan werd Tillo hier gezonden.
Zendling is hij hier geweest.
Hij vergaf hier onze zonden
– spijt de stening onbevreesd –
om te zalven onze wonden
met een boodschap die geneest.

4. Dan liet hij zich weer bewegen
over land en baan en brug,
om te gaan langs 's Heren · wegen
naar de still' abdij terug.
Doch de kracht van Godes zegen
bracht hem naar de Auze vlug.

5. Eenzaam in zijn kluis geborgen
bij de stilte van de grot,
's avonds laat of in de morgen
midden zijn gesprek met God,
vaak gestoord door mensenzorgen,
ging hij delen in hun lot.

6. In Brageac heeft hij verenigd
volgelingen om het meest.
Geest heeft alle pijn gelenigd:
liefdeleven werd een feest.
Nimmer werd hij daar gestenigd.
Hoogbejaard gaf hij de geest.

7. Heilig zijt gij, onze hoeder,
Tillo, met uw kelk en staf.
Voor ons zijt gij als een moeder,
als een vader, die ons gaf
– als een zus of als een broeder –
Gods genâ van boven af.

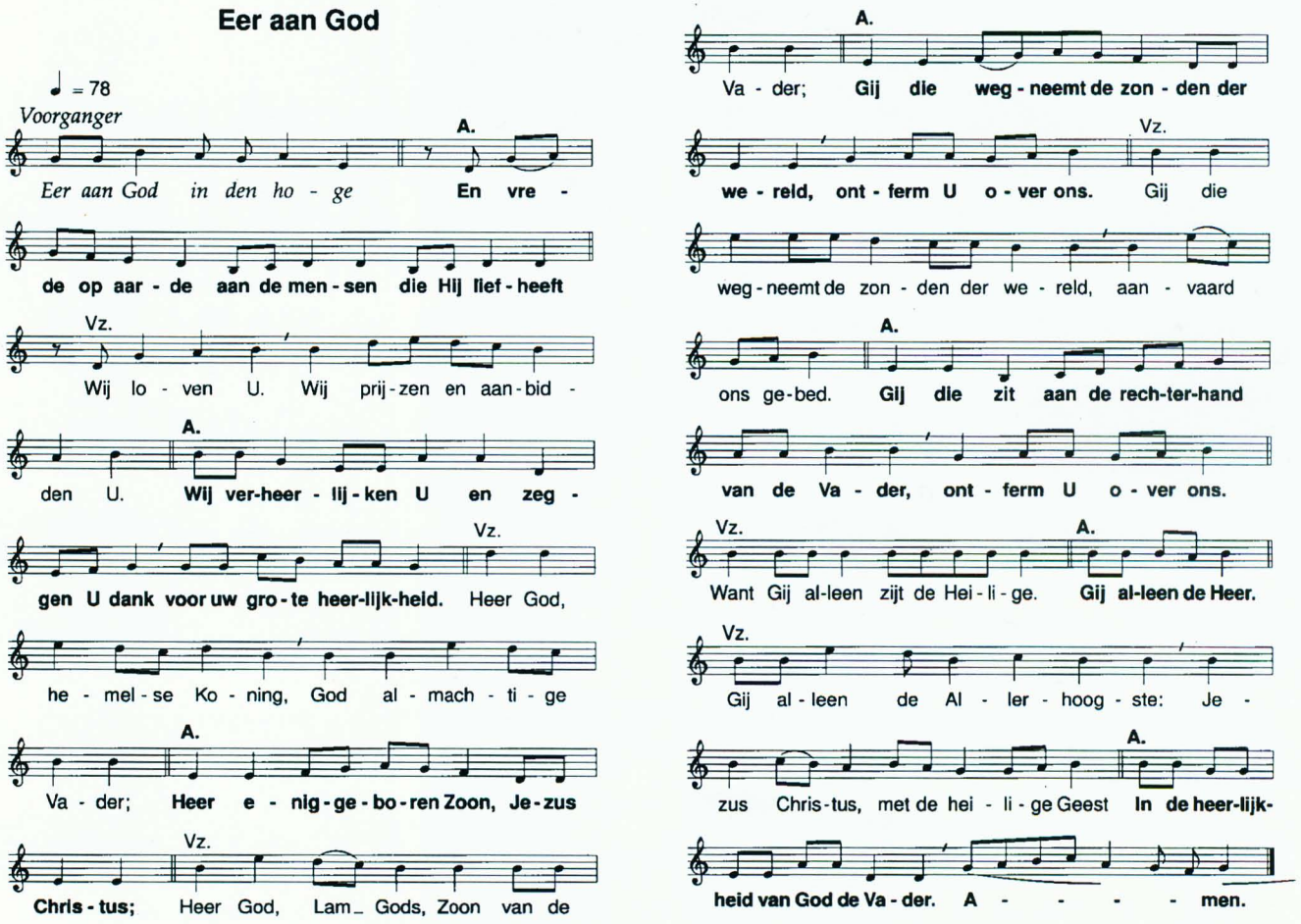

"Eer aan God" van de Nederlands Sint-Tillo Kyriale. Componist: Luc Vandenabeele

11. Banistiek

De Izegemse ruitersvereniging *Sint-Tilloruiters* is als sinds jaren een vast en befaamd begrip in onze schoen- en borstelsstad. Bij de viering van haar dertigjarig bestaan (1978) liet die vereniging een vierkante banier vervaardigen. Deze banier is nu overal te bemerken waar de vereniging een optreden heeft.

Deze banier ziet er uit al volgt:

Voorzijde: bruin veld met een gestyleerd wapen van de stad Izegem in heraldische kleuren en met onderaan de naam Izegem in het wit. De omtrekken van schild en letters zijn met geel afgeborduurd. De tekening van

het wapenschild werd geschilderd.
Rugzijde: Hier is alles geschilderd op een bruin veld. Centraal: St.-Tillo met aureool in zwarte benedictijnerpij en met een kapje op zijn hoofd. Kelk en staf ontbreken hier totaal. Hij houdt de rechterhand op de borst. In de linkerhand draagt hij een kerkje, wellicht was hij te Izegem de eerste kerkenbouwer.
Tekst: St.-Tilloruiters 1948 1978 Izegem
Deze banier hangt met ringen vast aan een ra en met lussen aan de stok. Hij heeft aan de twee vrije kanten een goudfranje.

Banier van de Sint-Tillo-ruiters

Sint-Tillo buiten de kunst

1. Toponymie

Izegem
Vroeger was de naam Hilonius hier algemeen bekend en gebruikt. Pas in de vijftiger jaren van de 20ste eeuw werd die Latijnse naam meer en meer vernederlandst. De naam Tillo werd stilaan een succes in de gewone plaatselijke spreek- en schrijftaal.

Loonis hofstede
1531, ande zuutz(yde) vand(er) dreve daer Jan De Wulf wuent ghenaempt loonis hofstede, SAI Dis 1531 2r.; 1540 IIc landts, liggende an(de) zuutz(yde)e vand(er) dreve daer ja(n) de wulf up wuent ghenaempt loonis hofstede ond(er) s(en)te p(ieter)e, SAI Dis 1540 2r.; 1579, beset up de plecke...es genaempt Loonis hofstede, ibid., 1579, 1r.

Sint-Tillomeers
1540, s(en)te loonis mersch, SAI Dis 1540; 1551, een crom(m)e meersch.. a(n)de noorz(yde) strecken(de) mette(n) oosthen(de) zijdelinx an sinte loonis ghilde tijseghem meersch, RAG, oudenburg 4882 r.; 1653, west Ste Loonis mersch, SAI LB 1653, 323 v /2187. Meers die toebehoorde aan het Sint-Hiloniusaltaar te Izegem, Popp D 111 - Wordt ook Driebek of Driebeekse genoemd.

Sint-Tilloparochie
In vroegere eeuwen omvatte die parochie gans de gemeente Izegem.
Pas in 1907 werd de H.-Hartparochie opgericht en viel een ruim deel van het noordwesten van stad af. In 1941 kwam er in Izegem weer een nieuwe parochie bij: de parochie van de Heilige Familie. Daarbij viel nu ook een deel van het zuidwesten weg. In het jaar 1963 kwam de parochie van Sint-Rafaël tot stand. Dit betekende een verlies van gans de oostkant van Izegem voor de Sint-Tilloparochie. Zo blijft er momenteel van de originele parochie alleen nog het centrale deel van Izegem over.

Sint-Tilloaltaar
Vooraan in het koor van de zuidbeuk vinden we het Sint-Tilloaltaar. Sinds 1976 is het weer het oude altaar uit de vroegere kerk, dat nu als Sint-Tilloaltaar dienst doet. Dit kon, daar in 1976 de noodkerk (uit 1852) diende gesloopt te worden. Na de sloping keerde het bewaard gebleven altaar naar zijn oude plaats terug.

Sint-Tillostraat
Wanneer op 10 mei 1881 burgemeester H. de Mûelenaere enkele nieuwe straten liet doortrekken in het centrum van Izegem, werd de straat, die aangelegd werd recht tegenover de ingang van de kerk, de Sint-Tillostraat genoemd.

Residentie Sint-Tillo
Het grote herenhuis waar vroeger burgemeester de Mûelenaere woonde en na hem zijn schoonzoon Le Corbusier, werd in de tweede helft van de 20ste eeuw bewoond door dr. André Dalle. Na zijn dood werd deze woning verkocht, gesloopt en kwam er een gloednieuw appartementsgebouw die plaats innemen, dat de naam kreeg "Residentie Sint-Tillo".

Herberg "Sint-Hilonius"
In de 19de en 20ste eeuw was er op de hoek van de St.-Amandstraat met de St.-Tillostraat een herberg

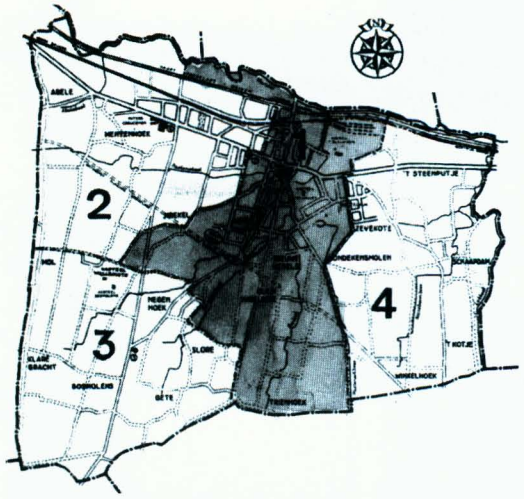

Links :
1. De Sint-Tilloparochie
2. De H. Hartparochie
3. De Parochie van de H. Familie
4. De Parochie van Sint-Rafaël

de uitbaters achtereenvolgens waren:
1898 Jules Mortier - Vanderheeren
1900 Frederik Kerckhof - Verhulst
1919 Alfons Debrabandere - Glas
1941 Juliaan Verduyn
1952 Marcella Verduyn - Raf Maertens e.a. tot 1990.

Antiekzaak Sint-Hillonius
Deze zaak hield niet zo lang stand. Ze was gelegen op de plaats van de vroegere herberg "Sint-Hilonius".

Bakkerij Sint-Tillo
In de tachtiger jaren kwam er op de westzijde van het Kerkplein, waar Jozef Vanassche veel jaren zijn winkel gerund had, een bakkerij met de naam "Bakkerij Sint-Tillo". Deze bakkerij kende een kort bestaan.

Sint-Hiloniusschool
Wanneer op de wijk *'t Kotje* het klooster van Avé Maria in 1905 een nieuwe school bouwde, diende deze ook een naam te krijgen. In de volksmond heette ze voort *Kotjesschole* net als de verdwenen school van Ida Vandekerckhove. Officieel heette deze nieuwe school echter "Sint-Hiloniusschool".

Sint-Tilloschool
In het Parochieboek van Iseghem van Kan. Tanghe, lezen wij dat er op 16 mei 1836 een wezenmeisjestehuis werd opgericht door de Zusters van Liefde. In 1895 kwam er een weeshuis voor jongens bij. In 1903 werd de school der weesmeisjes door de Staat erkend en in hetzelfde jaar kreeg ook de school der weesjongens hetzelfde statuut. Omdat de school in 1930 praktisch uitsluitend door niet-wezen werd bezocht, werd afgestapt van de oude naam en werd het de school van den Engelbewaarder. Vanaf 1944 werd definitief afgezien van het opnemen van weeskinderen en daardoor werd ook het gemengd onderwijs afgebouwd.

Op 2 juli 1960 werd de eerste steen gelegd van een modern gebouw aan de westkant van de Roeselaarsestraat en op 13 mei werd het plechtig ingezegend.
In 1976 fusioneerden de lagere school van Avé Maria en de Engelbewaarder. De naam werd nu veranderd in Sint-Tilloschool. Op 12 december 1979 werd het kleuter- en lager onderwijs in Avé Maria opgedoekt en de leerlingen werden ondergebracht in de ondertussen afgewerkte nieuwe vleugel van de Sint-Tilloschool, Roeselaarsestraat 43.
Van 1 september 1987 af werden ook jongens ingeschreven in het eerste leerjaar. Het gemengd onderwijs was in de Izegemse scholen een feit geworden.
Bij de aanvang van het schooljaar 1998-99 (september 1998) kwam er een fusie tussen de lagere school van het Sint-Jozefscollege en de Sint-Tilloschool. Ouders konden op beide vestigingsplaatsen hun kind inschrijven. Van het eerste tot het zesde leerjaar bleven de leerlingen in de respectievelijke vestigingsplaats dan les volgen.
De school kreeg dan de naam "Vrije Basisschool Sint-Tillo/Sint-Jozef".
Op 12 september 1999 kwam er een gewijzigde structuur in de administratieve vestigingsplaats. In Sint-Tillo is er een volledige kleuterschool en de eerste drie leerjaren van de lagere afdeling. Op de vestigingsplaats Sint-Jozef zijn er alleen nog leerlingen van het 4de, 5de en 6de leerjaar. Sedert september 2002 omvat de vestiging Sint-Tillo de volledige kleuterschool en eerste en tweede graad. De derde graad bevindt zich in de vestiging Sint-Jozef. De school telt ongeveer 500 leerlingen.

Sint-Tillokerk
De hoeveelste kerk onze huidige parochiekerk thans is werd nog nooit duidelijk achterhaald; Wel hebben we weet van de oude kerk (12de of 13de eeuw - 1852). Ook van de noodkerk (1852-1855) die ook aan St.-Tillo toegewijd was. Onze huidige decanale kerk (sedert 1855) is en blijft de enige kerk in België aan deze heilige toegewijd.

Sint-Tillobeuk
In 1468 gaf graaf Karel de Stoute de toelating om een derde beuk aan de toen bestaande kerk toe te voegen.

De kerk kreeg een zuidbeuk, die aan de plaatselijke patroon werd opgedragen en voortaan de Sint-Tillobeuk heette.

Sint-Tillokoor
Hiermee wordt het koor van de zuidbeuk bedoeld.

Zaal Tijl
Wanneer ze in 1956 in de Congregatie boven de verbruikzaal "Nele" een filmzaal inrichtten, was er geen de minste moeilijkheid , om een passende naam te vinden. Bij een "Nele" paste er best een "Tijl". De nieuwe filmzaal bleef dan die naam ook behouden gedurende al de jaren van zijn bestaan.

Sint-Hiloniusstraat
Rond de jaren 1600 had men aan de Baessens Leenstraat (Tinnenpot, Emelgem) een Sint-Hiloniusstraat, toen er op dat moment in Izegem, voor de Sint-Hiloniuskerk, nog geen gelijknamige straat getrokken was.

Gits
Sint-Hiloniuslant (KDF/646)
Was een stuk land in de gemeente Gits

Sint-Eloonis (KDF/646)
Was een herberg te Gits rond 1780.

Sint-Hiloniuskapel
Was voor de Franse Revolutie een zijkapel in de parochiekerk van Gits, die speciaal aan deze heilige toegewijd was. Deze kapel had ook een eigen kapelaan. In 1455 was Maarten Bekaert kapelaan van dit Broederschap.

Brugge
Sint-Tillo-instituut
De Schippersschool te Brugge werd meer dan een halve eeuw geleid door de kapucijnen. In de topjaren na de Tweede Wereldoorlog had E.P. Tillo het roer in handen. Vrij gauw kreeg die school de naam van Sint-Tillo-instituut toebedeeld.

Heiningen
Sankt-Thilokirche
De katholieke kerk van Heiningen, die onder pastoor Gregor Wäschl gebouwd werd, werd precies 100 jaar na de Izegemse Sint-Tillokerk ook ingewijd op de eerste zondag van september, in het jaar 1955.

Brageac
La source de Saint-Thil
Een eeuwenoude bron in de nabijheid van zijn vroegere verblijfplaats, droeg al eeuwen deze naam. Momenteel wordt algemeen aanvaard, dat Tillo bij die bron het water ophaalde dat hij voor zijn dagelijks onderhoud nodig had.

La croix de Saint-Thil
Het stenen kruis stond hoog op de rots, boven de vroegere verblijfplaats van de kluizenaar, in de woeste streek van Auvergne. Dit kruis moet voor hem een soort herkenningsteken geweest zijn, om in die woestenij zijn kluis gemakkelijk terug te vinden.

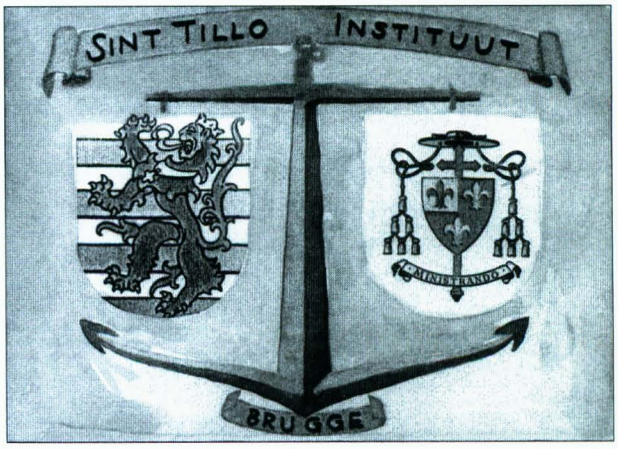

Sint-Tilloinstituut te Brugge

L'ermitage de Saint-Thil
Een paar decennia geleden zijn enkele amateur-archeologen op de vermoedelijke plaats van de kluis van St.-Tillo graafwerken begonnen. Hun inspanningen werden beloond. Ze hebben heel de kluis ontdekt en in kaart gebracht.

2. Naamkunde
Hilonius = Elonis = Lo(o)nis = Tillo
"Tillo" als doopnaam bij de Izegemnaren
In vroegere eeuwen werd bij de Izegemnaren de naam van Hilonius bij het doopsel vaak aan borelingen gegeven. In de latere volkse omgang werd die naam dan wel meest tot Loonis veranderd. In onze moderne tijd, waar zoveel vreemde namen gegeven worden, zijn de vroegere doopnamen zeer fel achteruit gegaan.
Bij een onderzoek hier ter plaatse op 21 oktober 1993 werd vastgesteld: op een bevolking van 26 000 inwoners telde men voor de personen geboren tussen 01.01.1885 en 21.10.1993:

25 die Tillo als eerste naam droegen
8 die hem als tweede naam gekregen hadden
3 die hem als derde naam gebruikten

Aan deze korte rubriek kunnen we nog toevoegen, dat verschillende Izegemse kloosterlingen (m/v) vaak deze naam als kloosternaam door hun verder leven droegen. Zo kunnen we hier vermelden:
- Delobelle Henri, picpus: E.P. Tillo
- Devroe Karel, broeder bij de Witte Paters: E.B. Tillo
-Werbrouck Jeroom, kapucijn, Stichter van de Schippersschool in Brugge: E.P. Tillo
-Van Lerberghe Joris, Ongeschoeide Karmeliet: E.P. Tillo
-Vanhoutte Maria, Franciscanes van Maria: E.Z. Maria-Tilman
- Monteyne Elisabeth, kan. van St.-Augustinus: E.Z. Marie-Heloine
- Lapeire Maria, kan. van St.-Augustinus: E.Z. Maria-Hilonia
- Coopman Marie-Louise, zuster van Avé Maria: E.Z. Marie-Hilonia
Trad als vreemde hier in Izegem in 't klooster
- Verfaillie Magdalena, zuster van Avé Maria: E.Z. Hilonia

Toen de Izegemse bankbediende Achiel Demuynck in Poperinge benoemd werd, beviel zijn vrouw na enkele maanden van een zoon. Bij de aangifte op het stadhuis wilde de vader zijn zoon Tillo heten. In Poperinge was dat, in die jaren, een onbekende naam. Ze vroegen zich af, hoe de juiste schrijfwijze van die naam wel kon zijn? En ze redeneerden: Kilo > Tilo ! Die knaap heeft het zijn hele leven met één "l" moeten stellen.

Verspreiding van de naam
In Vlaanderen
Daar deze naam alleen zeer plaatselijk gebruikt wordt, heeft prof. Dr. J. J. M. Timmers hem ook niet in zijn werk *Christelijke symboliek en iconografie* vermeld. Alleen in Izegem en bij uitgeweken Izegemnaren komt deze naam als doopnaam voor. Af en toe zul je hem ook in de verkorte versie van Tijl terugvinden.

In Frankrijk
Dit is het land waar St.-Tillo het langste deel van zijn leven sleet. In de streek van de Limousin en van Cantal hoor je nog wel eens spreken van "Saint-Til" of van "Saint-Théau" wanneer ze de kluizenaar van Brageac bedoelen. Dit is dan meer de verfranste naam van dezelfde heilige.

In Duitsland
Hier blijft Tillo nog steeds een minder bekende heilige, hoewel hij in Saksen geboren werd. Nu heeft hij wel een zekere bekendheid gekregen in de streek van Wurtenberg-Baden tussen Stuttgart en Ulm. Dit is de streek waar E.H. Gregor Wäschl leefde die tijdens Wereldoorlog I hier in Izegem St.-Tillo leerde kennen.

In Nederland
In Nederland wordt de naam wel gebruikt, maar dan in de vorm *Tilman* of *Tielman*. Bij onze noorderburen komt hij nooit voor in de vorm die wij hem hier in Vlaanderen kennen. In geheel Nederland is er ook geen enkele kerk aan deze heilige gewijd.

Vinden we "Tillo's" buiten Europa ?
Op deze vraag dient positief geantwoord te worden. In de *Analen van de Afrikaanse Missiën* ((jan. 1988 nr. 36, p. 131) vinden we een brief van pater Amaat Vyncke, die schreef vanuit zijn missiepost van Kabinga op 25 december 1886. Daaruit citeren we:
"Hij heeft veel hulp van "'t Manneke uit de Mane", 't verzet de ganse groep en P. Vyncke vertaalde het voor de zwarte en hij vindt er ten tweede rijke stof in zijn dagwijzen voor de maangetijden aan te kondigen en bijzonder de namen van de heiligen... Een hele reeks Vlaamse heiligennamen o.a. Eloy, Amand, .. Guido, Tillo, Luitgarde, Godelieve,.."
Zo is 't zeker mogelijk, dat er ergens in Afrika, in of rond Kabinga, negers rondlopen, die de naam van hun grootvader meekregen en ook Amand, Guido of Tillo heten. Die kans bestaat wel, maar... die terugvinden na zoveel jaar, zal wellicht wel heel moeilijk worden!

3. Archeologie
In de streek van Brageac bleef het lang als een bijzonder "weetje" bewaard, dat er daar, eeuwen geleden, een kluizenaar - Saint-Til ook Paulus genaamd - geleefd had. Waar zijn juiste verblijfplaats vroeger wel zou kunnen geweest zijn, was nog nooit door iemand

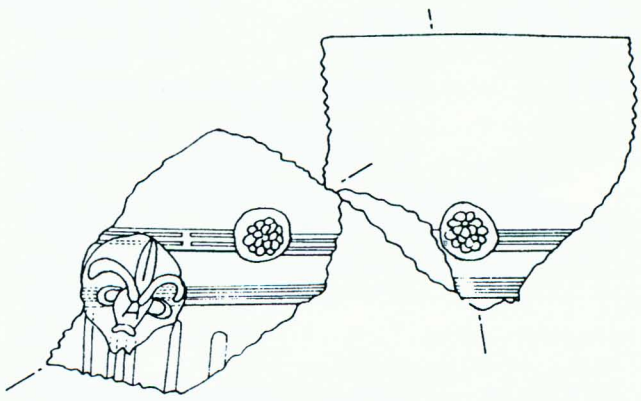

Twee teruggevonden delen van (de vermoedelijke) kelk van Sint-Tillo

De bron van Sint-Tillo

Van dit kruis met vier gelijke armen, bracht de delegatie uit de Limousin een kopie mee in januari 2000

gevonden .
Archeologen, geholpen door vrijwilligers, uit de streek zijn in 1984 eens met een ernstig onderzoek naar die kluis begonnen. Men wist vrij juist de plaats te bepalen waar gezocht diende te worden. Daarna gingen ze graven en het terrein zuiveren van planten, struiken en ook hopen aarde verplaatsen. Hun arbeid werd beloond. De kluis van de kluizenaar uit Auvergne werd gevonden. Die kluis was ongeveer 6 op 3 m. Alleen vloerdelen en stukken muur wezen op het bestaan van de kluis. Enkele bijzonderheden lieten zich toch onderscheiden.

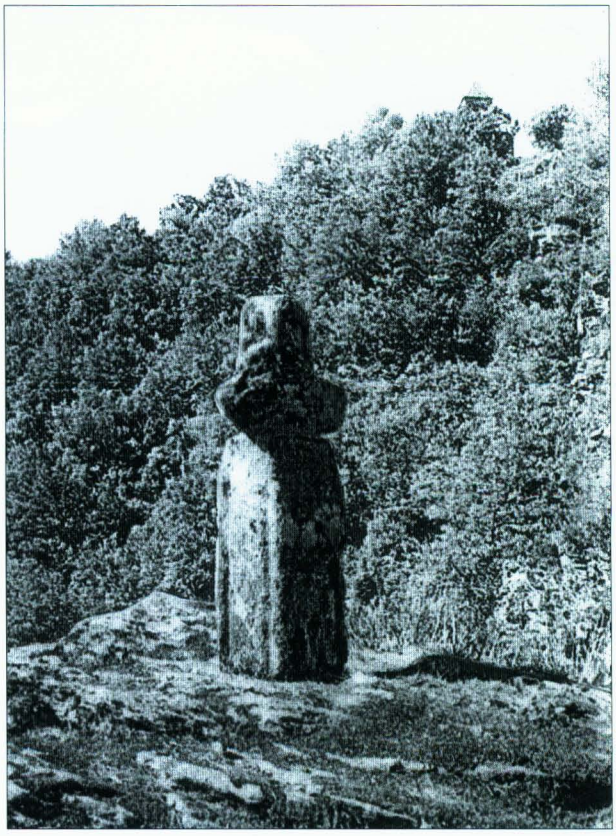

Het kruis van Sint-Tillo

Zo vonden ze zijn haard, zijn altaar, zelfs een paar scherven van zijn (vermeende) glazen kelk. Door de groep archeologen werd ook een plan uitgetekend van de kluis, zodat hun werk en hun vondsten ook bewaard bleven voor de toekomst.

Welke restanten uit Tillo's periode zijn in die regio nog bewaard?
De bron van St.-Tillo (La source de Saint-Til)
Dit is een al jaren bekende bron, die ook al altijd die naam gedragen heeft. Ze is te vinden op een geringe afstand van de teruggevonden kluis. Dit laat vermoeden dat Tillo zijn drinkwater steeds bij die bron ging putten, al de jaren die hij in zijn kluis doorbracht.

Het kruis van St.-Tillo (La croix de Saint-Til)
Hier komen twee kruisen in aanmerking:
Op een rotspunt, boven de plaats van de kluis, staat een kruis op voet, dat van op verre afstand de woonplaats van de vroegere kluizenaar aanwees. Het was als het ware een aanwijsteken van zijn woonst. Iets lager dan dit kruis, lag zijn kleine, maar vaste woonruimte.
Een kleiner exemplaar telt vier gelijke kruisarmen en

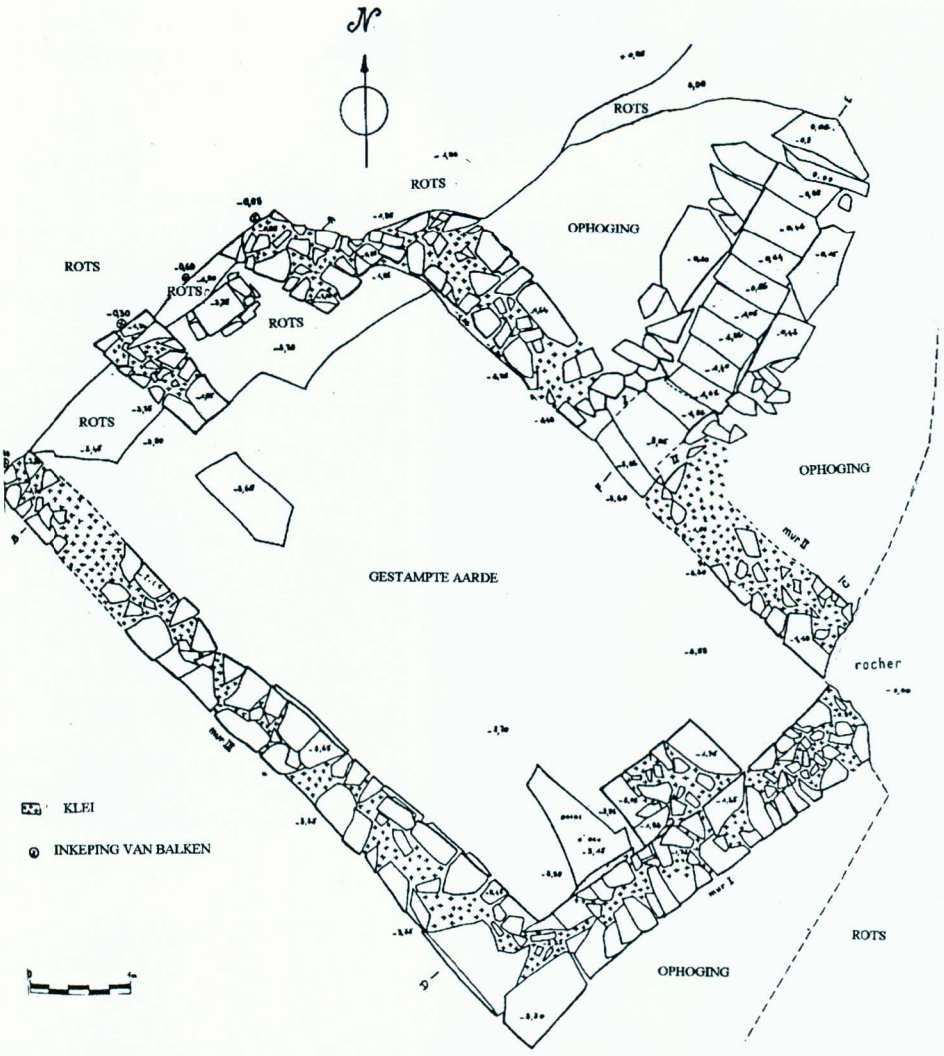

Links: Plan van de kluis van Sint-Tillo in Brageac, opgemaakt na de opgravingen (1984)

is voorzien van een zeer primitieve Christusfiguur in basreliëf. Het geheel is gehouwen uit het gesteente van de Auvergne. In januari 2000 bracht een delegatie uit Frankrijk van dit tweede kruis met keltische trekken een kopie mee.

Deze kopie is nu aangebracht vooraan in de Sint-Tillobeuk. In de onmiddellijke omgeving vinden we ook nog drie stenen uit de kluis van St.-Tillo. Deze werden als aandenken meegebracht tijdens de tweede bedevaart naar Solignac en ook in de muur van het St.-Tilloaltaar vastgezet.

4. De reliek, rijve en processiegroep

4.1. De reliek

De pogingen om een reliek te bekomen van onze patroonheilige, die pastoor Jacobus Van Dolré (midden 17de eeuw) ondernam, bleven zonder resultaat.

In 1886 reisde E.H. L. Slosse, onderpastoor op Sint-Tillo, naar Lourdes. Bij zijn terugkeer stapte hij af in Limoges en hij liet zich naar Solignac voeren. Daar zocht hij de pastoor op en vroeg hem, als onderpastoor van een kerk die aan St.-Tillo toegewijd was, of hij een reliek van deze heilige kon bekomen. Dat werd hem kordaat geweigerd.

Slosse keerde naar Limoges terug en zocht steun bij een

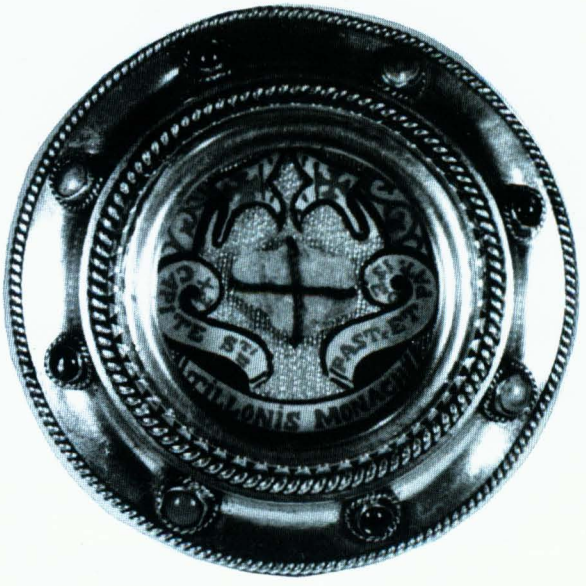

Rechts : Hier zien we de reliek die door onderpastoor Slosse bekomen werd. Het was een deel uit de schedel van de heilige. Deze reliek werd in een foedraal bevestigd en toegezegeld door de abt Verhelle (St.-Sixtus). Op 17 april 1996 werd deze reliek ontvreemd uit het Sint-Tillokoor van onze decanale kerk. Ondanks een zoekactie van de politie, bleef ze voorgoed verloren.

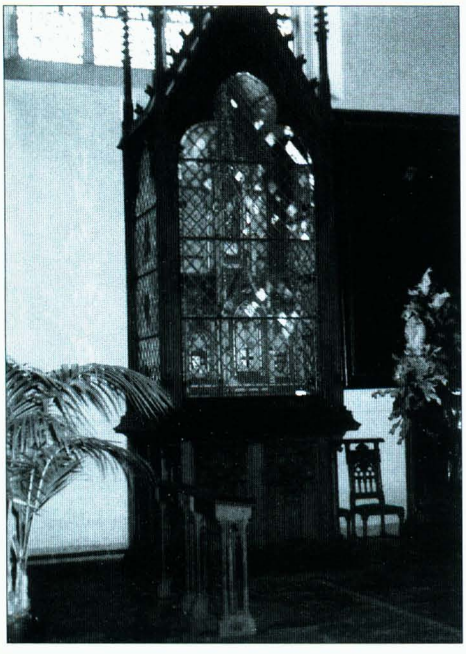

Het reliekschrijn dat geschonken werd door baron Charles Gillès de Pélichy, met het mooi gepolychromeerd beeldje van Sint-Tillo in het torentje. Alles beschermd in een eiken sierkast die nu in de zuider-kruisbeuk van de kerk haar vaste plaats gekregen heeft

kanunnik, Z.E.H. Raoul Coffre. Samen gingen ze dan 's anderendaags bij de koster van Solignac met dezelfde vraag. Met de toelating van de kanunnik werd ze door de koster in orde gebracht.
Slosse kreeg de verzekering dat de reliek bij hem zou besteld worden, maar hij kreeg ze niet onmiddellijk mee. Een tijd later werd ze bij hem aan huis gebracht door een Antwerpenaar.
Het pakje was flink verzorgd en met rode lintjes toegebonden. Alles was extra verzegeld en diverse malen met het zegel van Mgr. Blanger, toenmalig bisschop van Limoges, voorzien.
Daar Slosse een sterke verzamelaar was, werd ook deze verpakking met zorg bewaard.
Kan. Van Hove, vicaris-generaal, zorgde verder voor de nodige bescheiden voor toelating voor verering binnen het bisdom en Abt Verhelle van St.-Sixtus (West-Vleteren), een Izegemnaar, zorgde voor de vastzetting en de toezegeling in het foedraal.
Baron en barones Gillès de Pélichy-Van Caloen zorgden voor een waardevol schrijn, waarin deze reliek, samen met alle andere relieken die de kerk bezat, uitgestald zou kunnen worden.

4.2. Reliekschrijn en bergkast

Dit reliekschrijn zou de vorm van een kruiskerkje krijgen en het plan daarvoor werd toevertrouwd aan de heer J.-B. de Bethune, een vurige voorstander van de toen heersende neo-gotiek.
Het schrijn zou vervaardigd worden in de werkhuizen van de firma Bressers te Maltebrugge bij Gent. Het kerkje vertoonde ook een vieringstorentje waarin een fraai beeldje van St.-Tillo te zien was. Langs de wanden waren ook heel wat wapenschilden te zien. Het waren de heraldische vertegenwoordigingen van alle personen die ook maar iets met dit schrijn te maken hadden.
Om dit kleinood degelijk en stofvrij te kunnen bewaren werd dan ook door Baron Charles Gillès de Pélichy aan Slosse gezegd, dat hij de kosten van een eikenhouten kast om het schrijn in te bewaren, wilde bekostigen. De wanden werden met glas-in-lood gevuld, zodat men naar binnen kon kijken.
Dit 117 kg wegende schrijn kreeg een vaste plaats in de zuidelijke kruisbeuk, waar het vandaag de dag nog altijd te vinden is.

4.3. De Processiegroep

Wanneer Slosse aan de vernieuwing van de processie bezig was, moest hij, van zodra hij het reliekschrijn van baron Charles bekomen had, ook een groep van St.-Tillo aan de processie toevoegen. Deze groep ging

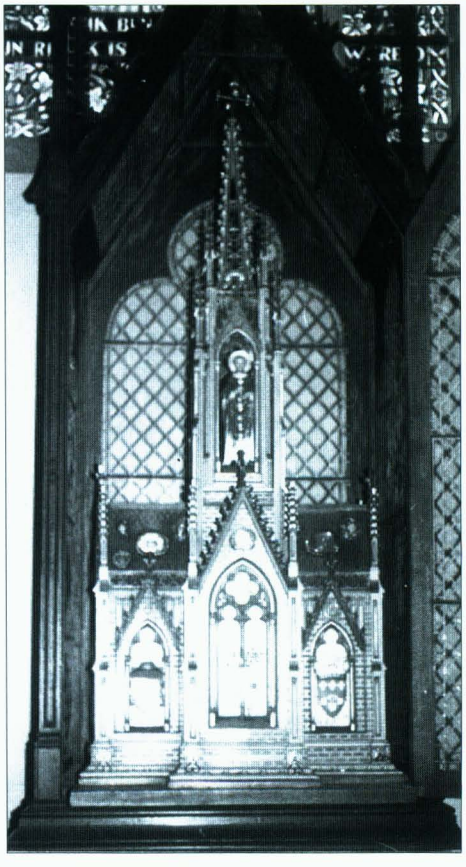

De neogotische kast waarin het schrijn bewaard wordt

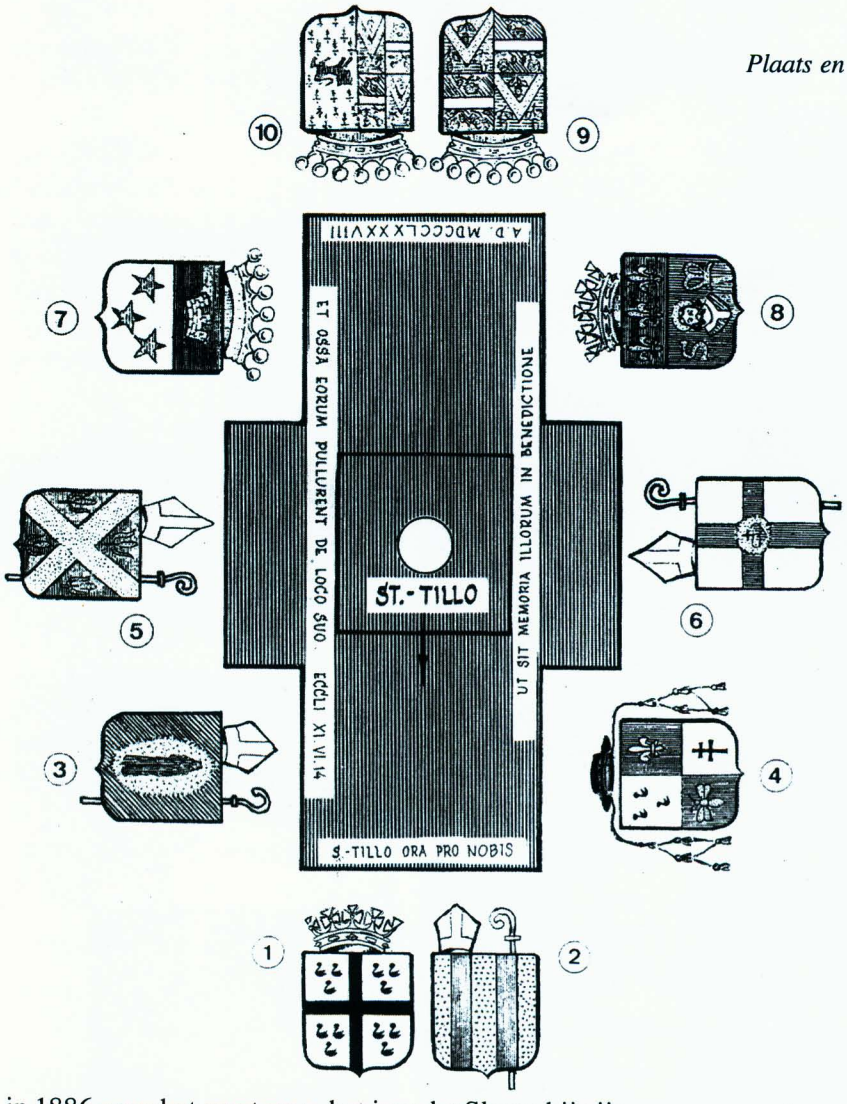

Plaats en uitzicht van de wapenschilden op het reliekschrijn

1. Wapen van de stad Izegem waar de reliek berust
2. Wapen van de stad Solignac waar de reliek vandaan komt
3. Abt Verhelle van West-Vleteren zegelde de relieken toe
4. Mgr. Van Hove schonk de vergunningsbrief ter verering
5. Mgr. Blanger van Limoges schonk de reliek
6. Mgr. Faict van Brugge, bisschop van het bisdom waar de reliek voortaan zou rusten
7. Baron de Bethune, ontwerper van het reliekschrijn
8. Wapen van de stad Limoges
9. Wapen van Baron Gillès de Pélichy, de schenkers van het schrijn
10. Wapen van Barones Gillès de Pélichy-Van Caloen, medeschenkster van het schrijn

in 1886 voor het eerst mee, het jaar dat Slosse bij zijn terugkeer van zijn Lourdesreis, een reliek had kunnen bekomen van de bisschop van Limoges.
Deze nieuwe groep bestond uit:

- twee beloenberddragers "Abdij van Solignac"
- groep van twaalf benedictijnermonniken in zwarte pij
- Sint-Tillo met kelk en staf
- twee jonge paters die hem steeds bijstonden
- twee beloenberddragers "relieken van St.-Tillo"
- twaalf paters in pij dragen het nieuwe reliekschrijn gevuld met alle relieken die de St.-Tillokerk bezit.
- deze groep werd geëscorteerd door acht paters met rochet, die elk een brandende flambeeuw droegen.
- de groep werd afgesloten met vier kanunniken, in de speciale dracht van Limoges[11]

Naast het tweede deel van die groep liepen nog twee mannen, elk met een stevige toevouwbare schraag, die bij rustpauzes in de processie onder het zware schrijn neergezet werden.
Het was telkenmale een zware job voor de uitverkoren dragers van de rijve, die zware last te torsen gedurende de ganse omgang van de processie. Ze waren wel met twaalf mannen, maar daarbij dient ook nog de last van het platform gerekend te worden, waarop het reliekschrijn gemonteerd stond.
Na enkele jaren werd dit tafereel uit de grote processie[12] geschrapt en bleef het schrijn in de kruisbeuk onaangeroerd staan. Achteraf gezegd maakte die stille, donkere groep wel een heel bijzondere indruk op de toeschouwers wanneer hij voorbijtrok met zijn kleurrijk minikerkje.
<u>Wanneer verliet het schrijn zijn vaste standplaats?</u>
Het neogotiek schrijn kreeg een vaste standplaats in de zuidbeuk van de decanale Sint-Tillokerk (in de "Baronskapel").Het werd geborgen in een eiken kast die langs alle zijden met glas-in-lood bezet was.
Slechts driemaal heeft dit schrijn, in de loop van die vele jaren, zijn vaste standplaats verlaten:

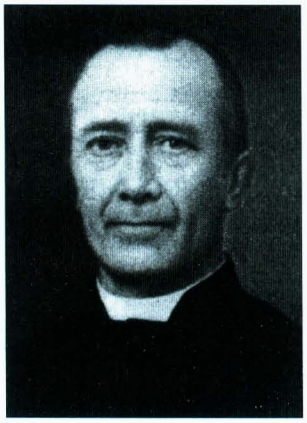

E.H. Leopold Slosse
Onderpastoor op Sint-Tillo

Z.E.H. Raoul Coffre
Kannunik te Limoges

Mgr. Bruno Van Hove
Vic. generaal van het bisdom Brugge

Z.E.H. Alberik Verhelle
Abt van Sint-Sixtus

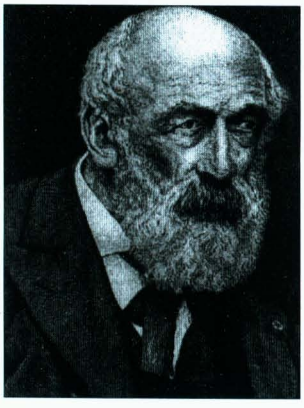

Baron Jean-Baptiste de Bethune
architect en decoratief ontwerper

Mgr. Jan Jozef Faict
Bisschop van het bisdom waartoe Izegem behoort, waar de reliek verder zou vereerd worden

Baron Alexander Gillès de Pélichy
(1844 - 1926)

Barones Savina van Caloen
(1850 - 1921)

In 1896 (op 13 en 19 juli)
Toen diende dit schrijn meegedragen te worden in de praalstoet die door Brugge trok bij de zaligverklaring van Idesbaldus van der Gracht.
In 1984 (van 5 tot 30 juli)
Izegem nam deel bij het negende eeuwfeest (1084-1984) van de H. Godelieve van Gistel in de kerk van Gistel. Er was een tentoonstelling van heel wat reliekschrijnen van allerlei soort.
In 1994 (van 1 oktober tot 31 december)
In de Bijloke te Gent ging toen een tentoonstelling door van de neogotiek (t.g.v. het Jean de Bethune-jaar). Izegem was daar vertegenwoordigd met het reliekschrijn en met het beeld van de H. Barbara dat door Edouard Dejonghe vervaardigd werd.

4.4. Diefstal van de reliek

In 1976 werd het St.-Tillokoor grondig veranderd. Bij de afbraak van de noodkerk kwam het oude altaar van de oude kerk weer vrij en het verhuisde naar zijn vroegere plaats: het Sint-Tillokoor in de huidige decanale kerk.
Het bustebeeld van St.-Tillo dat jarenlang het witte altaar in het St.-Tillokoor sierde, bleef in het koor en bevatte soms voor lange tijd de reliek die onderaan in het beeld in een rond relieknisje geborgen zat.
Alle kerkbezoekers hebben niet allemaal godvruchtige of artistieke bewondering voor het tentoongestelde in onze kerkruimten. Sommigen loeren rond op zoek naar buit! Een foedraal met halfedelsteentjes versierd, moet blijkbaar een grote aantrekkingskracht uitgeoefend hebben bij een kerkbezoeker op 17 april 1996.
De stilte en de verlatenheid van de kerkruimte deed hem vlug handelen.
Dezelfde avond nog ontdekte de kerkbaljuw Romain Maes de ontvreemding van de reliek. De volgende ochtend werd de politie verwittigd. Speurakties werden ingezet. Grote ongerustheid bij de kerkelijke bedienaars

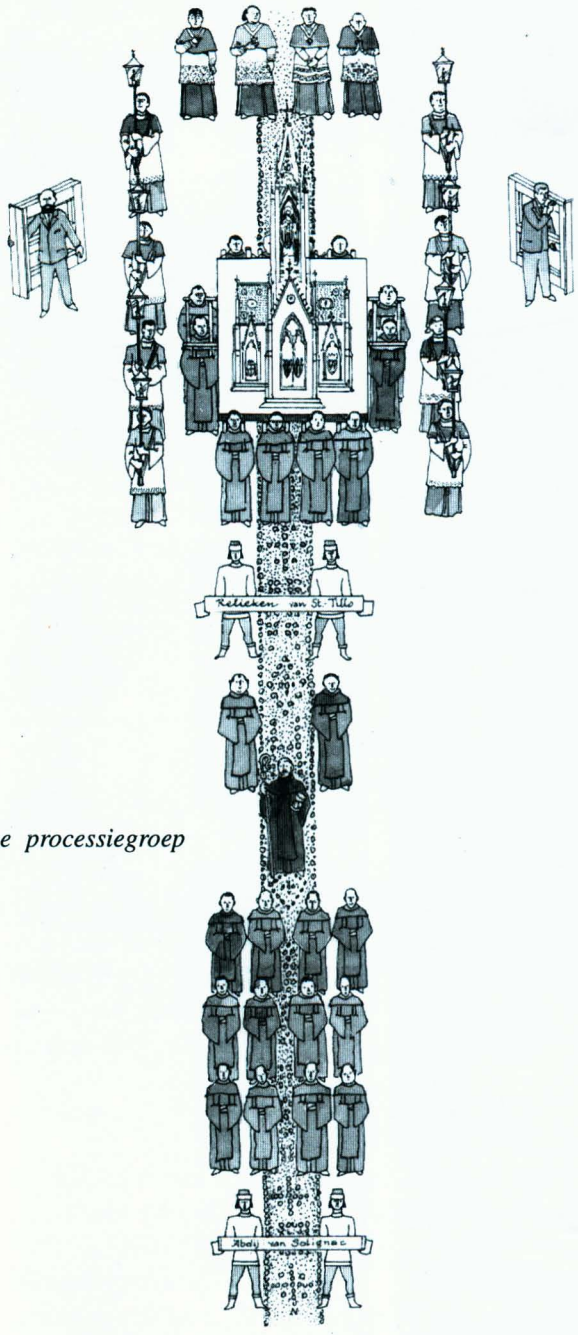

De processiegroep

De groep concelebranten die aanwezig was bij de plechtige opening van het jubilieumjaar in onze kerk op 15 januari 2000

Z.E.H. Pastoor-deken Jozef Decoene wijdt het kruis met de vier gelijke armen dat de delegatie uit Brageac meebracht bij haar bezoek aan Izegem bij de opening van het jubeljaar 2000

was duidelijk merkbaar. Niets werd teruggevonden.
In 1886 had E.H. Slosse kleine deeltjes van de reliek (uitsteekstels) van de hoofdreliek gescheiden en deze aan enkele personen geschonken. Zo had het hospitaal hier ook zo'n minireliek gekregen. Nu de hoofdkerk geen reliek van haar patroonheilige meer bezat, werd door de zustergemeenschap van de kliniek, deze minireliek aan pastoor-deken Decoene overgemaakt om zodoende de gestolene enigszins te kunnen vervangen.

4.5. Een nieuwe reliek

Deken Decoene had wel een grotere reliek gewild. Daarom schreef hij naar Limoges waar hij hoopte op een goede oplossing. Het antwoord was gunstig. In 1999 ontving deken Decoene de nieuwe reliek.
Er werden bedevaarten georganiseerd naar Solignac en Brageac. In 1996 werden er 3 stenen van de kluis meegebracht, die ons nog meer aan onze patroonheilige deden herinneren.
De kopie van het Sint-Tillokruis uit lavasteen werd overhandigd op zaterdag 15 januari 2000 door Abbé Fr. de Laval van Pleaux-Brageac, namens de nieuwe pastoor van Solignac. De nieuwe reliek werd plechtig overhandigd aan pastoor-deken Decoene van Izegem.
De tekst op de millenniumsteen, die in alle kerken ter gelegenheid van het millenniumjaar werd aangebracht, was voor onze parochie wel heel bijzonder, daar hij een tekst bevatte die een jaarschrift inhield en tevens verwees naar die uitzonderlijke gebeurtenis. Deze tekst luidde: *"ARVERNIAE SAXO CRVX TILLONIS BRAGECTI HIS IVBILANTIBVS AMICE TRADITA"*, d.i. "Uit een rots uit Auvergne werd het kruis van Tillo van Brageac overgebracht aan degenen

die hier jubileren in vriendschap."
Tijdens de plechtigheid van 15 januari 2000 waren tal van geestelijken aanwezig:

- priesters en diakens uit het eigen decanaat;
- Izegemnaren die priester of diaken zijn;
- de pastoor van Brageac.

Bij zo'n uitzonderlijk gebeuren van parochiale aard, wilde E.H. Decoene ook een bijzonder lied ten gehore brengen. Hij zelf zorgde voor de tekst, die een korte biografie omvat van onze stadspatroon. (zie p. 37)

5. Sint-Tillo's turners

Ontstaan

Wereldoorlog I woedde in volle hevigheid. De eigentijdse jeugd van toen zocht ijverig naar mogelijke beweging en ontspanning. Daar de bezetter ten strengste alle verkeer buiten de eigen gemeente verbood, diende de Izegemse jeugd de ontspanning in eigen stad te zoeken en te realiseren. Met een kleine groep jonge mannen werd er gestart in een niet nader te bepalen poort aan de Nederweg. Zo ontstond er hier te Izegem een turnclub. De eigen patroonheilige van stad inspireerde de stichters bij het zoeken naar een eigen naam voor hun pas opgerichte club. Ze kozen voor *De Sint-Tillo's turners* en hadden als lijfspreuk *Vreugd in deugd*.

De stichtende leden

Bij de stichtende leden dienen vermeld: Florent Clement, schoenfabrikant, maar voordien legerofficier, die de functie van instructiemeester zou vervullen, Pierre Bourgeois, Joseph Grilliet, Jerome Declercq, Gabriël Huyghe, Gerard Vandewalle, Jozef Schelpe, Camiel Vanhaverbeke, Joseph en Charles Morel en Reynaert, E.H. Joris De Baecker, proost van de congregatie, werd ook proost van de turnclub.

Vaste verplichtingen

Iedere dinsdag dienden de leden de oefeningen aan de toestellen bij te wonen. Elke donderdag was er dan nog een vrije deelname en op zondagvoormddag werd er een verzorgde stapmars gehouden door de stad.

Snelle groei

De nieuwe club kende een goede start en in 1916 konden ze hun poort verlaten en verhuizen naar het veel comfortabeler houtmagazijn van Jules en Camiel Vanhaverbeke in de Roeselaarsestraat. Daar waren diverse loodsen en er was tevens een zeer ruime open koer.
Inmiddels hadden ze geopteerd voor het dragen van

De ruime, open koer van de houthandel van C. Vanhaverbeke. Naast die koer was er ook nog heel wat ruimte in de loodsen en in de werkhuizen

een uniform. Dit sloeg geweldig in bij de jeugd in oorlogstijd. Dit uniform bestond uit:

- witte pet met zwarte klep en zwarte band (de kleuren van Izegem)
- een lange witte broek
- een witte bloes met twee borstzakken
- zwarte jas met zilveren knopen
- een brede zwarte lendengordel
- een paar witte hoge schoenen met veters

Diverse demonstraties vol spectaculaire oefeningen lokten heel wat kijklustigen, maar ook tal van nieuwe leden. In 1917 werd een groot turnfeest gehouden ten voordele van Winterhulp. Deze demonstratie greep plaats west van de H.-Hartkerk en lokte ook veel volk.

E.H. Joris De Baecker
medestichter van de "Sint-Tillo's Turners"

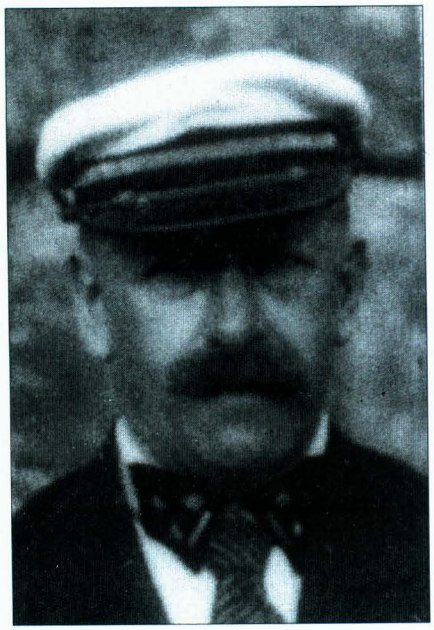

Camiel Vanhaverbeke
Voorzitter van de turnclub

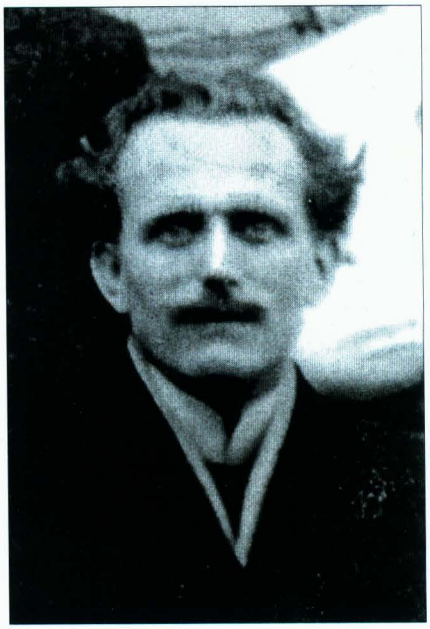

Florent Clement
Turnmeester

Opdat de toeschouwers de oefeningen goed hadden kunnen gade slaan, was er een verhoog getimmerd naast de zijbeuk van de kerk. Het weer was die dag ook flink van de partij. Het werd op heel de lijn een meevaller van jewelste.

In hetzelfde jaar waren de gebroeders Morel door de Duitsers in het *Luizenkasteel* (=Wallemote) opgesloten. Daar wisten ze wel onopgemerkt te ontsnappen. Ze kozen allebei de weg naar de hoofdstad en bleven er ook wonen.

Na Wereldoorlog I deden de Sint-Tillo's turners vaak mee aan optochten en demonstraties, zowel in eigen stad als in tal van andere gemeenten en steden binnen de provincie. Het ledenaantal bleef maar stijgen. Op een goed bewaarde groepsfoto uit 1922 staan welgeteld 144 leden.

In 1921 moeten ze ook goed bij kas geweest zijn, daar ze dit jaar een vlag bestelden bij Joseph De Raedt uit de Gentsestraat. Tijdens het feest van "Rerum Novarum" van 1922 stapte de club voltallig mee in de stoet en kreeg heel wat belangstelling. In hetzelfde jaar trok de turnclub met een ruim aantal leden naar Lourdes. Diverse inwoners van stad en omliggende reisden ook mee. Ook studenten van het Klein Seminarie van Roeselare met familieleden namen deel aan die reis.

In Lourdes werd zelfs een optocht gehouden met de nieuwe vlag in top . Het was een turnclub geworden waar Izegem fier kon op gaan!

In rouw

Op 21 februari 1924 rouwde de ganse turnclub. Een trouw clublid, Adolf Devos, woonachtig in *Het Paviljoen*, op de noordoosthoek van de Korenmarkt, kwam te overlijden. Bij de uitvaart droegen de leden zelf het stoffelijk overschot van hun makker. Alle leden waren in een onberispelijk uniform. En in die zelfde week sloeg het noodlot opnieuw toe. Alfons De Busschere, lid van het eerste uur, stierf na een ziekte.

Opheffing

Zalig is het zuiver geslacht!

† BID GOD OM ZIELELAVENIS VOOR

Adolf Omer DEVOS

ZOON VAN

FLORENT en ELISA DEJONCKHEERE

geboren te ISEGHEM den 27 November 1903 en er godvruchtig overleden den 21 Februari 1924.

Hij was Lid van « St Tillo's Turners ».

R. I. P.

Sedert maanden zagen wij hem kwijnen; en alhoewel hij in den huiskring, en waar hij nog soms bij vrienden kwam, zijn besten deed en zijn krachten t'hoope nam om zijn lijden en zijn slepende ziekte te verduiken; toen wisten wij, beter dan hij zelf misschien, dat hij gedurig verminderde. En 't deed ons leed zoo een schoone opene bloeme te moeten zien verslensen en vergaan!

ADOLF was allemans vriend! Zijn schoon karakter, zijn behulpzaamheid, zijn liefelijken ommegang met familieleden en met makkers straalde uit geheel zijn doeninge; en in gansch zijn wezen blonk de christelijke goedheid!

Hij wierd beproefd gelijk het goud in den smeltoven; en terwijl zijn vrienden verzet vonden en feeste vierden, leed hij verduldig en blijmoedig; en, na die lange zuivering, bleef in hem geen vleksken meer! — Bemind van God en van de menschen, zoo zal zijn gedachtenis in zegening blijven!

Weent niet, dierbare OUDERS, BROEDER EN ZUSTERS; de Heer heeft mij verplant in zijn Paradijs. Daar zal mijne liefde voor U, in de liefde des Heeren, nog grooter zijn dan deze waarmede ik U hier beminde. Bidt voor mij; en zoo Ge het plicht te doen, zorgt voor mij. Hebt dank voor uw genegenheid: Vaartwel.

En Gij, mijn VRIENDEN, herdenkt Gods woord: « Heden mij, morgen Gij »! Vergeten wij elkander niet: Tot wederziens in den Hemel!

Onze Lieve Vrouw van Lourdes, bid voor ons!

DRUKK., J. VANDOMMELE-DEMEY, ISEGHEM.

21 februari 1924
Uitvaart van Adolf Devos, lid van de turnclub

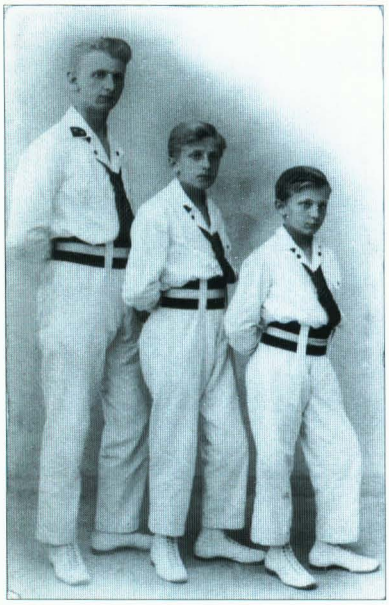

Links : de gebroeders Vercaemert Joseph - Etienne - Rafaël

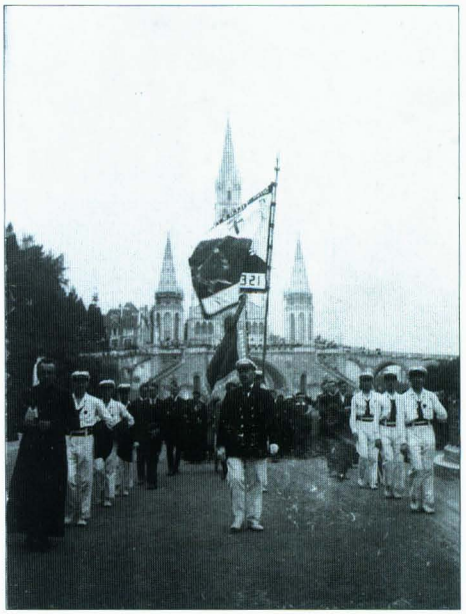

De groep met de vlag in top, voor de basiliek in Lourdes in 1921

Links: de hele groep bedevaarders op tocht in Lourdes in 1921. We bemerken E.H. J. De Baecker, Camiel Vanhaverbeke, E.H. Ghesquière, onderpastoor van Sint-Tillo, E.H. Vander Meersch, leraar aan het college, E.H. Albert Vanoverschelde, principaal aan het college en juffr. Suzanne Devos, zuster van paster Renatus Devos

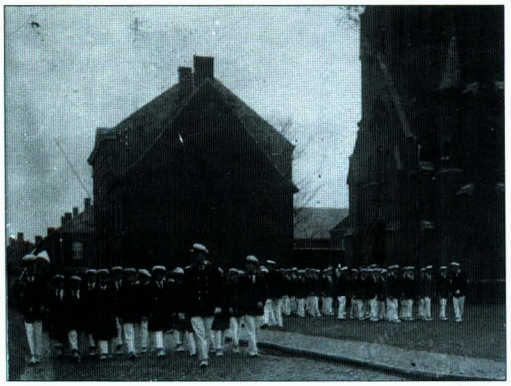

De turners verzamelden voor de kerk van het H. Hart. De groep imponeerde in hun fraai wit-zwart uniform.

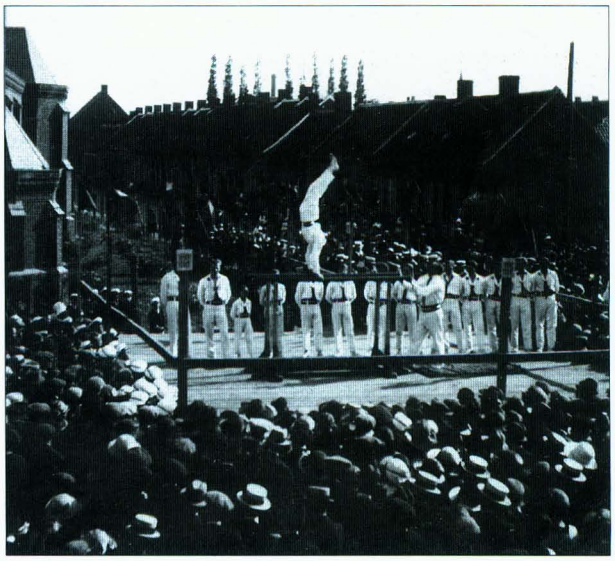

De groep hield oefeningen voor de kerk. De attracties lokten heel wat kijklustigen

1922. Feest van Rerum Novarum
Optocht in de Roeselaarsestraat

Op 21 februari werd E.H. Joris De Baecker, de proost van de turnclub, benoemd en op 26 maart kwam zijn opvolger E.H. Henri Bondue. Het laatste avondfeest vond plaats op 15 en 16 mei 1925. Het weekblad *De Mandelbode* sprak zelfs nog over *veel volk en een grote bijval* voor deze groep[13].En dan is het plots stil rond de vereniging. Wat zo mooi aan het uitbloeien en aan het ontwikkelen was, werd plots onbestaande verklaard! Deze club viel niet onder de verantwoordelijkheid van de diocesane overheid, zodat er van die opheffing ook niets terug te vinden is in de *Acta* van Mgr. G. Waffelaert.
De juiste reden van die opheffing blijft nu nog altijd een zeer wazig vraagteken. Zal de ware reden ooit eens duidelijk worden?

Herinneringen
Van de vele prestaties die de club in de beginjaren van de 20ste eeuw presteerde, zijn er enkele die in het geheugen blijven naleven. We zetten ze hier op een rijtje:

1917 de zondagse uitstappen in stad
1918 turndemonstraties hier of ergens in de provincie
1921 de turnclub bestelt een eigen vlag
1922 er wordt een groepsfoto gemaakt met 144 leden; ze reizen in groep naar Lourdes.
1924 massale ledenvertegenwoordiging bij de uitvaart van hun clublid Adolf Devos op 21.02.1924.

6. Patroon tegen koortsen en kinkhoest
Bij het hoofstuk over "de boeken" staat genoteerd, dat het oudste boek over Sint-Tillo geschreven werd door de Izegemse pastoor Jacobus van Dolré, S.T.B. (24.07.1654 - april 1682), een werkje dat hij speciaal neergepend had ten gebruike van zijn parochianen.
Het bevatte slechts 26 bladzijden en was in die periode te Ieper gedrukt geworden. Het kon niet teruggevonden worden.
We vonden wel een noot in dit verband in een vroeger recommandatieboek[14] in het decanaal archief uit 1810, op de derde week na Driekoningen:

"3 gezongen missen ter eere van den H. Hilonius om bevrijd te zijn van brandwonden corsen (=koortsen) *gefondeert door D. Mr. Jacques van Dolrez".*
Hetzelfde werd herhaald in 1810 op data van 20 en 27 mei en van 9 november.
In vroegere tijden werd St.-Tillo vooral aangeroepen tegen hoge koortsen. De reden daartoe is te vinden in zijn eigen leven: het verhaal over zijn koortsige bisschop, die plots genas (zie blz. 30).
In 1956 kende een bijzondere verering van St.-Tillo een nieuwe opgang. Er werd meer regelmatig gediend door familieleden waarvan kinderen aan kinkhoest leden.
Daarvoor kwamen sommige bedevaarders van ver naar Izegem afgezakt. Ze kwamen de kerk binnen en belandden in de sacristie.
Daar werd in hun bijzijn een bijzonder gebed gebeden. Daarna kregen ze een klein flesje gewijde olie mee. Deze diende in kleine hoeveelheden en dat gedurende de negen opeenvolgende dagen, in het eten van de kinkhoestpatiënt gemengd te worden. Als slot kreeg de persoon, die kwam dienen nog een litanie van St.-Tillo mee om ook dagelijks, gedurende de tijd van de noveen, te bidden.
Na Vaticanum II is te Izegem dit dienen tegen kinkhoest weer totaal verdwenen.
In Solignac wordt hij aanroepen voor gunstig weer.

7. Genootschap van Sint-Hilonius

Volledigheidshalve moeten we hierbij ook nog het *Genootschap van St.-Hilonius* vermelden. Dit was een ziekengilde die op 1 januari 1875 door onderpastoor Hendrik Van Den Driessche opgericht werd (onderpastoor van 1871 tot 1878)[15].
Het doel van dit genootschap was volgens het reglement :*"De gilde heeft voor doel uit christelijke liefdadigheid, alle noodlijdende huisgezinnen van Iseghem, in geval van ziekte, ter hulpe te komen."*
Huisgezinnen betaalden 5 fr. als inschrijvingsgeld aan de hoofdman van de wijk. Daarna betaalden ze wekelijks 0,05 fr. per huisgezin als bijdrage. Dan konden ze, in geval van ziekte en nood, een geldelijke steun ontvangen van dit genootschap.
Deze tussenkomst bedroeg 1 fr. per week, maar kon oplopen tot 2 fr en zelfs 3 fr. naar gelang de omstandigheden. We mogen hierbij de "tijd" niet uit het oog verliezen. We spreken van de leefwereld uit het laatste kwart van de 19de eeuw. Dit was een tijd waar je voor 1 fr. nog twee broden of ook tien pinten bier kon krijgen.

8. De Sint-Tillo's Gilde van Albrecht Rodenbach

Om het contact met zijn medeleerlingen van het Klein Seminarie aan de universiteit van Leuven in stand te houden, richtte Albrecht Rodenbach in 1876 de Sint-Tillo's Gilde op.
Leden waren: René Adriaens, Aloïs Bruwier, August De Ruytter, Alfons Jooris, Rodolf Huyghebaert, Zeger Maelfait, Frans Roets, Julius Stichelbaut, Alfons Vanden Bulcke, Alidor Vercruysse, Albrecht Rodenbach, Arseen De Coninck en Arthur Van Tomme. Hun kenspreuk: "Helpe alle bate".
De naam van de gilde verwees naar Tillo de Saks, de held uit het vervolgverhaal van Adolf Duclos in *Rond den Heerd.*
De vergaderingen werden door Rodenbach bijeengeroepen, hij was tevens secretaris. De verslagen en de statuten (11 januari 1877) werden in een "Gilde Jaarboek" opgenomen.
De leden verbonden zich ertoe wekelijks bijeen te komen om voordrachten te geven en mededelingen te doen. Men besliste om geen voorzitter te kiezen en om beurt de vergadering te leiden.
Rodenbach wilde van de Sint-Tillo's Gilde een uitvalsbasis maken voor het op gang brengen van een strijdend-Vlaamse universitaire beweging.
Na de paasvakantie van 1877 werden alle activiteiten gestaakt. De Gilde werd vervangen door de Studentenafdeling van het Davidsfonds.

ALTAAR EN RIJVE VAN SINT TILLO, DISCIPEL VAN ST. ELOOI. PATROON VAN DE DEKANALE KERK EN VAN DE STAD IZEGEM

Litanie van de
H. TILLO

PATROON VAN DE STAD EN VAN DE
DEKANALE KERK TE IZEGEM
alwaar zijn H.H. Relieken rusten en waar Hij rond 650 het ware geloof kwam prediken en van oudsher geëerd, aanroepen en gediend wordt tegen kinderkwalen en kinkhoest.

✝

Heer, ontferm U onzer
Christus, ontferm U onzer
Heer, ontferm U onzer
Christus, hoor ons
Christus, verhoor ons
God, hemelse Vader, ontferm U onzer
God de Zoon, Verlosser der wereld, ontferm U onzer
God de H. Geest, ontferm U onzer
H. Drievuldigheid één God, ontferm U onzer
H. Maria, Moeder Gods en onze Moeder,
H. Tillo,
Blijde ijveraar voor Gods glorie,
Machtige voorspreker bij God,
Trouwe bewaarder van de zuiverheid,
Heilige beoefenaar van de matigheid,
Stille dienaar van Gods heilige Wil,
Vurige kloosterling van Solignac,
Koene bestrijder van zonde en kwaad,
Rustige volbrenger van de dagelijkse plicht,
Wijze raadsman van uw oversten,
Vrome zieleleider van de U toevertrouwde kudde,
Machtige wonderdoener bij ziekte en nood,
Kalme voorspeller van uw eigen dood,

Bid voor ons

Zeer boetvaardige Tillo,
Zeer gehoorzame Tillo,
Zeer zachtmoedige Tillo,
Zeer ootmoedige Tillo,
Zeer getrouwe Tillo,
Grote vriend des Heren,
Voorbeeld van heiligheid,
Verkondiger van het ware geloof,
Boodschapper van de Heer,
Beoefenaar der armoede,
Minnaar van de stilte,
Toonbeeld van werkzaamheid,
Kluizenaar van Auvergne,
Trooster van de lijdenden,
Hoop van de zieken,
Patroon van Izegem,

Bid voor ons

Lam Gods, dat wegneemt de zonden van de wereld, spaar ons Heer.
Lam Gods, dat wegneemt de zonden van de wereld, verhoor ons Heer.
Lam Gods, dat wegneemt de zonden van de wereld, ontferm U onzer.
- **Bid voor ons, Heilige Tillo.**
- **Opdat wij de beloften van Christus waardig worden.**

LAAT ONS BIDDEN

Heer Jezus Christus, maak dat wij, die onder Uw dienaren werden aangenomen, steeds de weg der zaligheid bewandelen en trouw blijven aan de leer die St. Tillo eens predikte, om nu door zijn voorspraak genezing te bekomen naar ziel en lichaam, en later voor alle eeuwigheid te mogen wonen bij U, Gij die leeft en heerst met God de Vader en God de H. Geest, in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

Imprimatur. Brugis, 6 Dec. 1958. M. De Keyzer, v.-g.

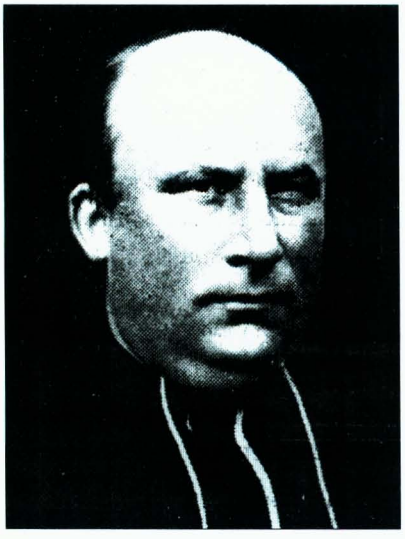

E.H. Hendrik Van den Driessche
° Otegem, 24.08.1839
† Aalbeke, 01.02.1904

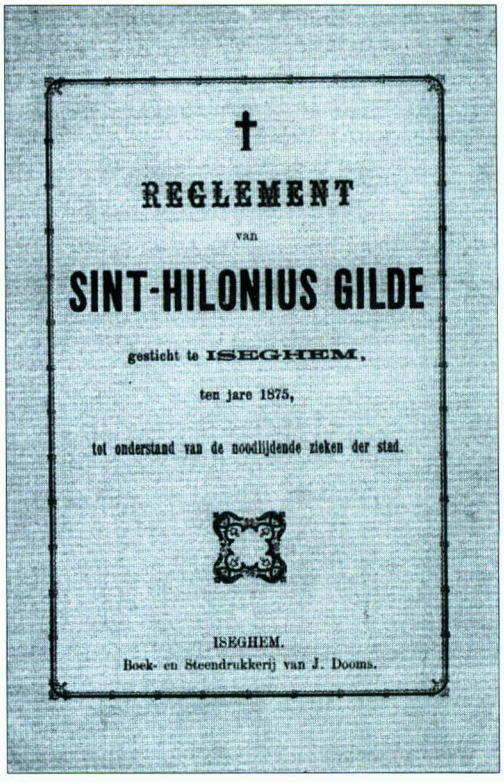

Boekje met het reglement
(1890 - 11 p.)

9. Sint-Tillo's missiebonden

Izegem

In februari 1929 stichtten enkele gelovigen in onze gemeente de Sint-Tillomissiebond. Doel was een inlandse seminarist te onderhouden en hulp te bieden aan afreizende Izegemse missionarissen. Ook werd er steun verleend aan noodlijdende Izegemse

missionarissen.
De bond gebruikte volgende middelen om aan geld te geraken: omhalingen in de congregatie, het missiebusje, het verzamelen van dagbladen, sparen van postzegels en, natuurlijk, zilver- en tinpapier.
Van daadwerkelijke steun aan missionarissen, weten we alleen dat E.P. Jozef Ghekiere 1000 fr. kreeg toegestuurd in zijn missiegebied in Kowei, Polen en dat er op donderdag 15 september 1932 een toneelvoorstelling werd gehouden : "Het groote wonder in 't land der Witte Zon". De opbrengst van deze uitvoering was voor pater L. Berlamont.
Na 1932 vinden we echter geen sporen meer terug van deze missiebond.

Brugge
Naast de St.-Tillo in het basreliëf in de H.-Bloedkapel, waarover we spraken in de rubriek "Beeldhouwkunst", moeten we hier nog iets totaal anders aanstippen, dat echter met dezelfde heilige te maken heeft.
Sedert 1934 bestaat er in Brugge een missiebond, die de naam draagt van *Sint-Tillo's missiebond* en die de band blijft bewaren tussen de Brugse missievrienden en de Brugse missionarissen en missiezusters. Deze bond heeft al jaren een goede werking en biedt geregeld hulp aan de vele Bruggelingen die in diverse missies werkzaam zijn. De bond geeft ook vier maal per jaar een tijdschrift uit, op quartoformaat en op twaalf bladzijden. Dit tijdschrift, dat goed geïllustreerd is, blijft ook een welgekomen schakel tussen het thuisfront en de vele Brugse werkers in den vreemde. Deze bond beschikt ook over een eigen bibliotheek waar ze hun boeken van hun eigen Ex Libris voorzien.

10. Bedevaarten naar Solignac

- E.H. L. Slosse mag hierbij zeker als eerste genoemd worden. Hij vatte het idee op om, na zijn Lourdesreis in 1886 een ommetje langs Solignac te maken, om daar een reliek van onze stadsheiligen te bemachtigen. Na heel wat moeilijkheden en heel wat geschrijf lukte het hem en in hetzelfde jaar werd de beloofde reliek bij hem aan huis bezorgd in een verzegeld pakje.
- Op 14 januari 1984 schreef de heer J.-P. Martin, burgemeester van Brageac aan E.H. Albert Cauwe een brief. Daarin liet hij weten, dat hij in oude geschriften een zekere relatie gevonden had tussen Brageac en *Issengein* (sic), daar ook wij St.-Tillo vereerden. Hij stuurde aan op een jumelage. Van dit voorstel kwam nooit iets in huis.
- In 1993 schreef E.H. J. Decoene een bedevaart uit die zou leiden langs Lourdes en Solignac. Het werd een succesrijke tocht die liep van 1 tot en met 8 augustus 1993.
- Drie jaar later werd die bedevaart opnieuw georganiseerd. Hij deed weer dezelfde plaatsen aan en verliep ook op dezelfde datum.
- Toen kwam het Sint-Tillojaar. Bij zo'n herdenking diende er zeker nog eens een bedevaart door te gaan naar de plaatsen waar onze stadsheilige vele jaren geleefd had. Nu stond Lourdes niet op het reisplan. De tocht zou gaan langs de twee bijzondere plaatsen waar St.-Tillo het langste deel van zijn leven gesleten had: Solignac en Brageac. Ook deze reis verliep vlot. Het bezoek aan Brageac viel wel het zwaarst uit, gezien de minder goede weg en klim naar het kerkje op de heuveltop. Deze reis verliep tussen 22 en 26 juli 2002.

Nu deze bedevaartsweg naar Solignac beter gekend is, kan het voor Izegem en zijn inwoners best een traditie worden, om deze bedevaart om de drie jaar met evenveel succes te hernemen.

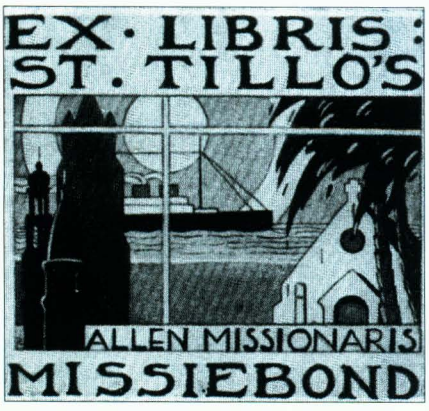

De Brugse missiebond beschikte over 2 formaten van ex-libris en gaf ook een tijdschrift uit

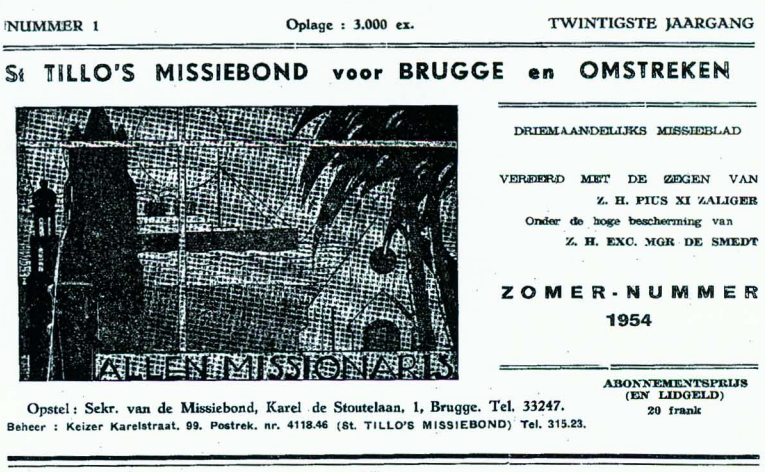
NUMMER 1 Oplage : 3.000 ex. TWINTIGSTE JAARGANG

St TILLO'S MISSIEBOND voor BRUGGE en OMSTREKEN

DRIEMAANDELIJKS MISSIEBLAD

VEREERD MET DE ZEGEN VAN Z. H. PIUS XI ZALIGER
Onder de hoge bescherming van Z. H. EXC. MGR DE SMEDT

ZOMER-NUMMER 1954

ALLEN MISSIONARIS

Opstel : Sekr. van de Missiebond, Karel de Stoutelaan, 1, Brugge. Tel. 33247.
Beheer : Keizer Karelstraat. 99. Postrek. nr. 4118.46 (St. TILLO'S MISSIEBOND) Tel. 315.23.

ABONNEMENTSPRIJS (EN LIDGELD) 20 frank

11. Sint-Tillo en de straatkapelletjes

Na het groot bombardement op Kortrijk - 26 maart 1944 - kwam er in Izegem vrij gauw een comité tot stand om straatkapelletjes te plaatsen in de straten en om op een bijzondere wijze de hulp van de Moedermaagd in te roepen.

In het Izegem van toen (Izegem en Emelgem) werden 82 kapelletjes opgehangen. Daarbij kwamen nog vier kapelletjes in aanmerking buiten het standaardformaat en twee gevelnissen werden daarbij ook in gebruik genomen. Dat maakte samen 88 kapelletjes.

Ze werden allemaal geplaatst en/of ingehuldigd tussen 1 mei en 12 augustus 1944.

Als laatste kwam de kapel in de Sint-Tillostraat. Ook dit kapelletje kreeg een aanroeping uit de O.-L.-Vrouwelitanie mee: *Eerwaardige Maagd.* Naast bloemen en groen stond hier ook een Sint-Tillobeeld bij het nieuw kapelletje, met daarbij de volgende tekst:

Sint-Hilonius,
Patroon van deze straat,
Patroon van onze parochie,
Patroon van onze stad,
Voor duizend jaren
eerste pastoor van Izegem,
Sedert eeuwen onze voorspreker
in de hemel
Die onze voorouders,
de inwoners van Boos Izegem,
den eeredienst tot Maria aanleerde,
Blijf steeds de goede Herder
voor uw schapen.
Bid nu voor en met uw volk:
dat de "Eerwaardige Maagd"
Uw gunstelingen,
Haar onwaardige dienaren,
Zegene en bescherme !!

voetnoten

1. Steendam: Stenen brug aan de beide zijden van de Kasteelbeek in de Gentsestraat die met de toenemende huizenbouw verdween. Tijdens de zomer van 2003 was deze beek, tijdens werkzaamheden, weer zichtbaar.
2. Stuiverskapel: Benaming van de vroegere noodkerk (1852-1855), waar geregeld stuivers uitgedeeld werden aan de armen van de stad, naast de vroegere broodbedelingen.
3. Voor een grondiger kennis van de Izegemse glasramen in de Sint-Tillokerk, verwijzen we graag naar de studie van Anneleen SIX, **Beschrijving van de glasramen in de Sint-Tillokerk te Izegem**, Ten Mandere nr. 107 (37/1)
4. Remaclus: de eerste abt van Solignac en ook de abt toen Tillo in Solignac binnentrad. Hij werd later missionaris in de streek van Luik en stichter van Stavelot. De legende wil, dat hij bij zijn kerkenbouw door een wolf geholpen werd die hem stenen toedroeg in een mandje. Zowel de H. Remaclus als de wolf met de mandjes komen voor op het wapenschild van Stavelot.
5. zie Antoon VANDROMME, **Pater Tillo (Jeroom Werbrouck)**, Ten Mandere nr. 122, 42/1, 2002, p. 3-16
6. Bekende baljuws van de Sint-Tillokerk zijn:
   - Charles Deblauwe, alias "Suklaatje". Hij was de zoon van een chocoladefabrikant.
   - Kamiel Scheldeman
   - Jules Demeurisse
   - Romain Maes
7. Vroeger werden er ieder jaar twee processies gehouden:
   1. de kleine processie: op de zondag na Sacramentsdag
   2. de grote processie: op 15 augustus.
8. Voor meer uitvoerige uitleg verwijzen we graag naar de catalogus van de tentoonstelling die in 1974, tijdens Izegem kermis doorging in de winterkapel van de Sint-Tillokerk. Zie aldaar p. 27-28.
9. Voor uitvoeriger uitleg: zie daarvoor in de hierboven vermelde catalogus p. 33 en in Bart BLOMME, m.m.v. Jean-Marie LERMYTE en Antoon VANDROMME, **Izegem**

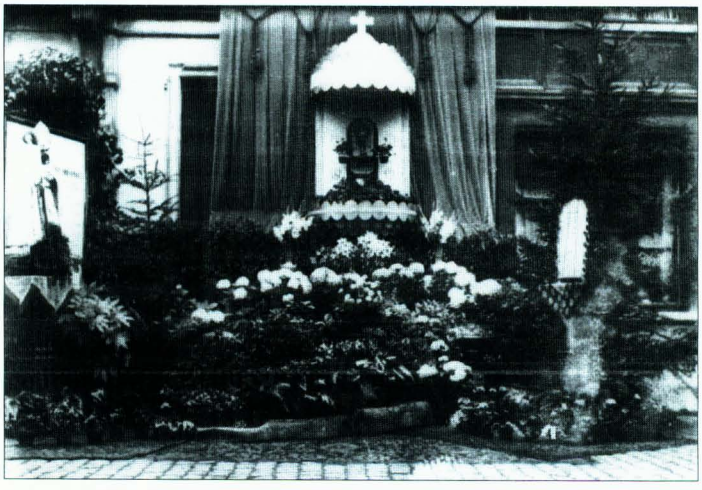

Inhuldiging van het Mariakapelletje in de Sint-Hiloniusstraat. Links het beeld van Sint-Tillo.

in vlaggen, Ten Mandere speciaal nummer 99-100, 34/2-3, 1994, p. 26

[10] Lange tijd werd aangenomen dat de naam Izegem iets zou te maken hebben gehad met de Egyptische godin Isis, wiens eredienst met het Romeins leger naar Gallië zou zijn meegekomen. Dat was fout.

[11] Klederdracht van de kanunniken: E.H. L. Slosse had bij zijn bezoek aan Limoges in 1886 de bijzondere klederdracht van de kanunniken gezien. Voor zijn groep van Sint-Tillo heeft hij dan ook langs kan. Raoul Coffre om 4 volledige stellen van die gewaden besteld om in zijn processiegroep te gebruiken.

[12] Met deze processie wordt die van 15 augustus bedoeld. Zie Antoon VANDROMME, **Processies te Izegem**, Ten Mandere nr. 113 (39/1), p. 3-21.

[13] Zie *De Mandelbode*, 14/03/1925 p. 2

[14] Recommandatieboek: boek waarin vroeger alle weekmissen genoteerd werden. Vóór Vaticanum II werden deze missen dan 's zondags in alle missen voorgelezen vóór de priester met de homilie startte.

[15] R. BEKAERT, **De Zouaafpriester H. Van den Driessche, vergeten onderpastoor te Izegem**, in Ten Mandere nr. 38 (14/1) p. 50.

vervolg ereleden in Izegem :

Thibau, Eric, Rozelaan 75
Vanacker, Robert, Steenovenstraat 10
Vanackere, Herwig, Prinsdomlaan 39
Vanbeckevoort, Jaak, Meensestraat 133
Van den Avenne, Zeno, Populierenstraat 3
Vandenbroucke, Guido, Leenstraat 135
Vandenweghe, Gerard, Wallemotestraat 59
Vandeputte, Didier, Nederweg 14/7
Vandeputte, Genoveva, Gentsestraat 84
Vanderheeren, Lucien, Zevekotestraat 15
Vandevoorde, Wilfried, Wilgenstraat 1
Vandewalle, Antoinette, Nieuwstraat 9
Vande Walle, Jos, Rozenlaan 70
Vandommele, Koenraad, Voetbalstraat 8
Vandommele, Kris, Henri Dunantstraat 34
Vandommele, Roger, Sint-Rafaëlstraat 17
Vandorpe, Gerard, Ter Wallenstraat 34
Vandorpe, Marcel, Negenhoekstraat 9
Vandromme, Willy, Baronstraat 112
Vanhaverbeke, Flore, Ommegangstraat 9/3
Vanhaverbeke-Leroy, Luc, Mentenhoekstraat 131
Vanlerberghe, José, Hogestraat 41
Vanlerberghe, Myriam, Blekerijstraat 3
Vanneste, André, E.H., Emelgemseplein 3
Vanwalleghem, Dirk, Slagmeersenstraat 41
Velghe, Joris, Kortrijksestraat 46
Velghe, Maria, Prins Albertlaan 46
Verbanck, Frans, Roeselaarsestraat 82
Verbeke, Jan, Abelestraat 36
Verduyn, Gaby, Wallemotestraat 65
Verhaeghe, Frits, Wijngaardstraat 11/1
Verhaeghe, Luc, Oekensestraat 29
Verhelst, Gez., Hogestraat 14
Verledens, Willy, Peter Benoitstraat 11
Vermeulen, Marie-José, Brugstraat 30
Werbrouck, Johan, Vijfwegenstraat 25
Willaert, Herman, Lendeleedsestraat 174
Wybo, Monique, Kokelaarsestraat 107
Wylein, Freddy, 11-julistraat 11
Zusters van Liefde, Roeselaarsestraat 47
Zusters van Maria, Gentsestraat 31

Buiten Izegem :

Deblauwe, Jules, St.-Amandstraat 107, 8800 Roeselare
Declercq, Drugo, Heulsestraat 24, 8860 Lendelede
Decock, Albert, Koebroekstraat 11, 8020 Oostkamp
de Pélichy, Asbl. F.RMG, Loveldstraat 104, 9210 Heusden
Depoorter, Frans, Weggevoerdenlaan 2/21 8500 Kortrijk
Descheemaeker, Annemie, Schardauwstraat 17, 8880 Ledegem-Sint-Eloois-Winkel
Durant, Gerard, Arsenaalstraat 37, 8000 Brugge
Haspeslagh, Stefaan, Brandstraat 104, 9830 Sint-Martens-Latem
Maertens, Frank, Oudstrijdersstraat 30 8770 Ingelmunster
Maes, Willy, Dwarsstraat 33, 8531 Bavikhove
Matton, Eric, Resedastraat 2, 9920 Lovendegem
Meyfroidt, Armand, Vlasschaardstraat 12, 8770 Ingelmunster
Ronse, Chris, Meanderlaan 416,4337 Middelburg (Nederland)
Strynckx - Van Hassel, Jan, Rotsstraat 60, 9240 Zele
Vanantwerpen, Lucien, Korenstraat 19, 9800 Deinze
Vandeputte, Emmanuel, Statiedreef 98, 8800 Roeselare
Vandewalle, Roger, Ingelmunstersestraat 13, 8860 Lendelede
Vanneste, Guido, Tarwestraat 10, 8770 Ingelmunster
Veranneman, André, Grote Markt 28/4 8800 Roeselare
Vermandere-Deputter, Geert, Beemd 6, 1654 Huzingen-Beersel

DRUKKERIJ JAN BOGAERT
8870 IZEGEM - (051) 30.26.59

autobedrijf Kemp bvba
Rijksweg 4
8870 Izegem
Tel. 051-31 75 65
Fax-051 31 45 56

PEUGEOT
prestaties & kwaliteit

drukkerij jan bogaert
extra verzorgd drukwerk
in één of meerdere kleuren
voor bedrijf / vereniging / familie

onze-lieve-vrouwestraat 20 • b-8870 izegem
tel. 051 - 30 26 59
fax 051 - 31 44 20
e-mail: bogaert.jan@skynet.be

KBC
Bank & Verzekering

HEEMKUNDIGE KRING
TEN MANDERE
IZEGEM

De kaart afgebeeld op de vernieuwde kaft van ons viermaandelijks tijdschrift is de globale kaart die in 1746 opgemaakt werd door landmeter François De Bal uit Harelbeke van de
„Prochie ende Prinsdomme van Iseghem"
Deze gerestaureerde stadskaart hangt nu in de gemeenteraadszaal van Izegem en is de oudste, meest volledige kaart van onze stad.

Aangesloten bij het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde

STROBBE DRUK Fotografie: Karl Decock - Izegem